بڕیاری مێژووییمان‌دا بۆ گێڕانەوەی دەستەڵاتیی تەواومان لەسەر خاك‌و ئاوەکەمان‌و بە توانا و لێ‌هاتنەوە دژی هەرکەسێ دەوەستین بەربەستی ئەم بڕیارە مێژووییە ڕەوایەمان بکات .
سەرەکی فەرماندە
صدام حسين

ڕۆژنامەیەکی ڕۆژانەیە
٨ لاپەڕە
٥٠ فلسە

هاوکاری
التضامن

شەقامی الخلفاء
مەیدانی الخلاني
ت ٨٨٧٥٧٩٥ / ٥ خەت
ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
سەرنووسەری گشتی و بەرپرسی نووسەر
مصلح مصطفى

● الخميس ١٩٨٢/٦/١٠ العدد ٦٤١ ●
● پێنجشەممە ١٩٨٢/٦/١٠ ژمارە ٦٤١ ●

شەڕهێنشتا لەلوبناندا گەرمە

بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی فەلەستین مەردانە شەڕ دەکات وهێزەکانی سوریا دەکشێنەوە

ڕووداوەکانی ڕۆژانی پێشوو

● ریاض : سەرچاوەیەکی لێپرسراو لەریاض ڕایگەیاند کەمەلیکی سعودیە خالد بن عبدالعزیز بەخێرایی چەند نامەیەکی ڕەوانە کردووە بۆ هەریەکێ لەسەرەکی ئەمەریکی‌و سەرەکی فەرەنسی‌و سەرەك وەزیرانی بەریتانیاو هەروەها سەرۆکەکانی وڵاتە ئیسلامییەکان‌و وڵاتە ڕۆژئاواییەکان .

● جنیف : کمال حسن علی وەزیری دەرەوەی میسر گەیشتە جنیف ، پاشان بەخێرایی بەرەو (برن) چوو ، شایانی باسە ناوبراو سەردانێکی تایبەتی دەکات‌و چەند ڕۆژێك دەخایەنێ .

● ڤێرسای : سەرەکەکانی حەوت دەوڵەتی پیشەسازیی گەورە کۆنگرەیەکی لووتکەیان لە ڤێرسایدا کە دەکەوێتە نزیك پاریسەوە کۆتایی پێ‌هێنا بە چەند ڕێکەوتنێك لەبارەی پوولی جیهانی‌و پێوەندی بازرگانی لەگەڵ بلۆکی سۆشیالیستداو ئاڵوگۆڕ لەگەڵ وڵاتە نش‌نوماکەرەکاندا .

● مۆسکۆ : ئەندرێ گرۆمیکو وەزیری دەرەوەی یەکێتی سۆڤیەت بەرەو نیویۆرك وەفدێکەوە مۆسکۆی بەجێ‌هێشت بۆ ئامادەبوون لە خولی دووهەمی کۆمەڵی گشتیی نەتەوە یەکگرتووەکان لەبارەی چەك داماڵینەوە .

● ئەلیکساندەر هێگ‌ی وەزیری دەرەوەی ئەمریکا بڵاوی‌کردەوە کە مەناحیم بێگن‌ی سەرەك وەزیرانی دوژمن بە سەرەکی ئەمریکا ڕیگانی هیرش نابەنەسەر ئەو هێزانەی سووریا کە لە لوبناندان .

هەروەها هێگ وتی ئەمریکا ئەم بەڵێنانەی ئیسرائیلی بە کاربەدەستانی دیمەشق گەیاندوە .

ڕادیۆی دوژمیش بڵاوی کردەوە کە هێزە هێرش‌بەرەکانی زایۆنیزم بەنائیۆنە نەرویجیەکەی سەر بە هێزە دەوڵەتی‌یەکانیان چەك کرد

ئالای سەرکەوتنی عێراق بەرز دەشەکێتەوە

هێزە دلێرەکانمان زیانی زیاتر لە دوژمن دەدەن

هیزە دلێرەکانی سوپای ئازای عیراق ، بەردەوامن لە خۆڕاگرتنی مەردانەو بەرگری کردن لە سەربەستی‌و سەربەرزی عیراقی کوردو عەرەب ، دژی چاوبرسیەتی‌و دوژمنایەتی نارەوای ڕژێمی ڕەگەز پەرستی ئێران‌و بۆ ئەوەی ئەو دوژمنە چەپەڵە ملکەچی خواست‌و داواکاری ڕەوای عیراق بێت ، هەموو ڕۆژێ دەستی مەردانە ئەمە هیزەکانی دوژمن دەوەشێنێ‌و لە بەرەکانی جەنگ ئالای سەرکەوتنی عیراق هەر دەشەکێتەوە .

لە ماوەی هەفتەی ئێرانی دوژمن کە چەند ڕابووردوداو بەرامبەر جارێ بە تۆپی قورس دەستدرێژی نارەوای ڕژێمی شوێنە مەدەنیەکانی بەسرەی بۆردومان کرد ، هێزە ئازاکانمان بە تایبەتی هێزی ئاسمانیمان دەستی مەردانەی لە دوژمن وەشاندو تا ڕادەی ئەوەی شاری تاران‌و قومی هێنایە لەرزین‌و لە کۆتایی ئەم هەفتەیەدا ڕادیۆی تاران ڕۆژێکیان ١٦ کەرەت بەرنامەکانی خۆی لە ترسی هەڵمەتی ئاسمانی فڕۆکەکانمان بڕی .

بڕوانە ل : ٧

سەرەکی فەرماندە بەردەوامە لە کۆبوونەوەی لەگەڵ فەرماندەو ئامیرو ئەفسەرەکان

بەڕێز سەرەك موهیب ڕوکن صدام حسین فەرماندەی گشتی هیزە چەکدارەکان بەردەوامە لە کۆبوونەوەی لەگەڵ فەرماندەو ئامیرو ئەفسەرەکانی هیزە سەربازیەکانداو لەو کۆبوونەوانەدا سەرەکی بەڕێز گفتوگوی دەربارەی کاروباری جەنگ‌و باری کەرتەکانی بەرەی جەنگی کردوە .

فەلەستین بەرگری لە بوونی خۆی دەکات

لوبنان لە ئینیاوی سەربەرزا شەڕ دەکات

هێزەکانی «أسد»یش خەریکی پاشەکشەن

بێروت : ئاژانسەکان ٠٠ بێژێ بە جۆرێکی توند شەڕ لە نێوان هێزە فەلەستینی‌و لوبنانیەکان‌و هێزە هێرشبەرە زایۆنی‌یەکانا گەرم‌بوو کەچی هێزەکانی دامرکاندنەوەی سەر بە سووریا لە شوێنی خۆیان نەجووڵان‌و هەر خەریکی سەیرکردن بوون .

ڕاپۆرتەکان وایان گەیاند کە هێزە زایۆنی‌یەکان زۆر بە توندی لەلایەن هێزە هاوبەشەکانەوە بەرهەڵستی دەکرێن‌و تۆپ‌و فڕۆکەی زایۆنیش هەر خەریکی بوردمان کردنی شارو بنکە لوبنانی‌و فەلەستینی‌یەکانە .

هەواڵەکانی خوارووی لوبنان وا دەگەیەنن هێزە زایۆنی‌یەکان پێرێ لە دەریاوە ناوشاری سوریان دایە بەر تۆپ‌و لە هەمان کاتدا چەند هێزێکی تریشیان هەوڵی داگیرکردنی هەندێ ناوچەی سەیدا دەدەن بەڵام هێزە هاوبەشەکان بە توندی بەرەنگاریان بوەتەوە بۆ ئەوەی نەهێڵن مەبەستەکانیان بێننەدی .

ئەم هەواڵە ئەوەیشیان وت کە زایۆنی‌یەکان لە قەڵای « نەبەتییە »وە بەرەو شارە بچکۆلەی « حەبۆش » کەوتوونە ڕێ بۆ داگیرکردنی .

دوا هەواڵی خوارووی لوبنان وا دەگەیەنن ئەوا دوژمن دوو هێزی تری بۆ یارمەتی هێندوەو یەکێکیان زرێ‌پۆش‌و ئەوی تریان پیادەیە پاش ئەوەی عێرزد هاوبەشەکان بە توندی دژی دەستدرێژی‌یەکە ڕاوەستان‌و بەرگری‌یان‌کرد .

بڕوانە ل : ٧

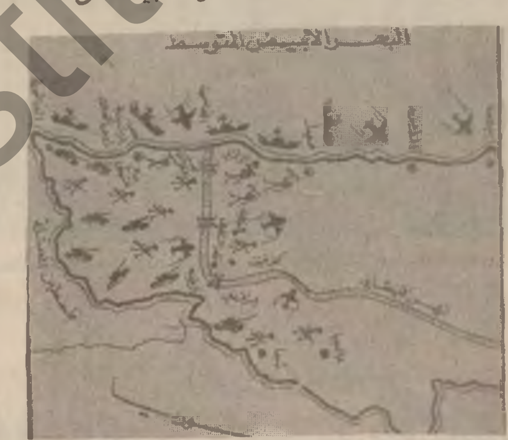

سەرەك میتیران ڕای ئەگەیەنێت

فەرەنسا بایەخی داوە بەشەڕی عێراق‌و ئێران‌و هەوڵی کۆتایی پێ‌هێنانی دەدات

سەرەکی فەرەنسا فرانسوا میتیران ڕایگەیاند کەفەرەنسا بایەخی تەواوی داوەتە شەڕی نێوان عێراق‌و ئێران‌و ، هەر بۆ ئەوەشە گەلێك دەست‌پێشکەری‌و پێشنیار لەبواری بەشداری کردن لەکۆتایی پێهێنانی ئەم جەنگەدا پێشکەش دەکات .

ئەمەش لەوەلامی ئەو پرسیارەدا بوو کە پەیامنێری ڕۆژنامەی (الثورە) لەبارەی ئاراستەی سەرەك میتیرانی کرد لەچوارچێوەی کۆنگرەیەکی ڕۆژنامە نووسیدا کەئێوارەی دووشەممەی ڕابوردوو لە کۆشکی ڤێرسای‌و دوا بەدوای کۆتایی هاتنی کۆنگرەی هەشتەمی باڵای وڵاتە پیشەسازییەکان سەرەکی فەرەنسی سازی کرد .

هەروەها سەرەك میتیران ووتی ، ئێمە بە هوشیاری‌یەوە گشت لایەنەکانی ئەم جەنگەو مەترسی‌یەکانی هەست پێدەکەین‌و ، پێویستە لەسەر هەردوو لاش کە بگەنە چارەسەرێکی ڕاست .

بەهۆی دەستدرێژی نارەوای زایۆنیەکانەوە بۆ سەر گەلی فەلەستین‌و لوبنان :

بەیەکێتی وباوەڕبوون بە توانای گەل پیلانەکانی ئیمپریالیزم لە ناوچەکەدا پێ‌شێل دەکرێ

ئەم ناوچەیەی سەرزەمین ، کە وڵاتەکەی ئێمەی تێیدایە ، ناوچەیەکی گرنگەو ، گەلانی ئەم ناوچەیەش بە قەدەر گرنگی ئاوو خاکەکەی گرنگن ، بۆیە ، هەمیشەو لە دەمێکەوە ، لە لایەن هیزەکانی ئیمپریالی جیهان‌و لە لایەن هیزە خۆ بەخاوەن دەستەڵاتزانەکان چاویان تێبڕیوە ، ویستویانە ، هێمنی‌و ئاڵۆزی ناوچەکە سەرجەم لەبەر ڕووناکی سوودو قازانجی خۆیاندا بێت ، ئەگەر سوودی چاوچنۆکیان زامن بوو ، ئەوا ، دەبێ هێمن‌و لە سەرخۆبێت‌و ئاسایش بەرکەمال بێت ، ئەگەر هاتوو سوودیان لە مەترسیدا بوو ، دەبێت ناوچەکە پڕ ئاژاوە بێت ، سیاسەتی هیزە گەورە چاوچنۆکەکان بە بە درێژایی مێژوو لەم بارەیەوە ، بە چەندان قۆناخی جۆربەجۆردا ڕۆشتوە ، ئەوان قەوارەی زایونیەکانیان بۆ بەدی هێنانی مەبەستی چاوچنۆکی خۆیان دروست کرد ، ئەوان گەلانی ناوچەکەو لە پێشەوە نەتەوەی عەرەبیان پارچە پارچە کرد ، ئەوان تایفەگەری‌و عەشائرگەریان لە ناوچەکەدا هاندداو هانی دەدەن . بەڵام ئەوان هەمیشە لە هیزی گەلان ، لە چاوکردنەوەیان ، لە هەنگاوی بەرەو پێشەوە ترساون لەبەر ئەوە « مادەی ئیحتیاتیان » لەم ناوچەیەدا ئەو شتانە بووە ، ئەوەی بە ویژدانەوە سەرنجی ڕووداوەکانی ئەم چەند ساڵانەی دوایی بکات بۆی دەردەکوێت عیراق دوای شۆڕشی ١٧ـ٣٠ تەموزی ١٩٦٨ یەکێك بووە لە هەڕەشەی ترسناك بۆ سەر چاوچنۆکی ئیمپریالی جیهان‌و هیزە گەورەکانی چونکە :

ـ چەکی لە دەست بەکرێ گیراوەکانی ئەو هیزانە خست ، دەلاقەکانی کە لێوەی دەهاتنە ژورەوە بەڕوودا داخستن، ئەم لەناوچەیەدا .

ـ لە رووی سیاسەتی دەرەوەدا ڕێبازی بێ‌لایەن‌و سەربەخۆو متمانە کردن بە توانای خۆو دەست وەرنەدانە کاروباری ناوخۆی کردە بەرنامە .

بڕوانە ل :٧

(لوبنان داوای بەستنی کۆنگرەیەکی باڵای عەرەبی کتوپڕ دەکات)

تونس : حکومەتی لوبنان داوایەکی پێشکەشی ڕێکخراوی جامیعەی عەرەبی کرد بۆ بەستنی کۆنگرەیەکی باڵای عەرەبی کتوپڕ بەمەبەستی ڕووبەڕووبوونەوەی ئەو داگیرکردنە نوێیانەی کە دوژمنی زایۆنی بۆ خوارووی لوبنان دەستی پێکردوە .
شایانی باسیشە کەبەڕێز محمود المعموری نوێنەری شەخسیی بەڕێز شاذلی القلیبی ڕازگری گشتی جامیعەی عەرەبی ، ئەم داوایەی حکوومەتی لوبنانی وەرگرتووە، هەروەها سەرچاوەکانی ئەم ڕێکخراوە ووتوویانە کەبەڕێز قلیبی لەسەردانەکەی ئێستنابدا بۆ لوبنان لەگەڵ لێپرسراوانی لوبناندا دەربارەی ئەو داوایە گفتوگۆ دەکات .

ئابڕووچوونێکی دیبلۆماسی یانەی ڕژێمی ئێران

بەجارێ دوو باڵیۆز لە ژاپۆن ... ئایەتوڵڵا ڕوحانی داوای ڕووخانی ڕژێمی خومەینی دەکات و ویلایەتی گەمارۆ دەدرێ..

تۆکیۆ : ڕژێمی خومەینی کەتنێکی تری دیبلوماسی‌یانەی‌کرد ٠٠ کە باڵیۆزێکی تازەی نارد بۆ تۆکیۆ لە هەمان کاندا کە باڵیۆزەکەیان هێشتا هەر لەوێیەو فەرمانی لابردنیان پێ نەداوە .

وەزارەتی دەرەوەی ژاپۆن سەری سووڕما کە لە مانگی ڕابوردوودا عبدالرحیم کاشانی باڵیۆزی ئێران لە سوید گەیشتە تۆکیۆ بۆ ئەوەی جێی قاسم صالح کوە بگرێتەوە کە هێشتا هەر باڵیوزیانە لە ژاپۆن‌و لە جێگاکەیەتی . کاربەدەستە ژاپۆنی‌یەکان ناچاربوون بەم کارە قایل نەبن‌و باڵیۆزە تازەکە وەرنەگرن .

ناوەندە دیپلوماسی‌یەکان لە پایتەختی ژاپۆندا ویان ئەم کردەوەی ڕژێمی خومەینی جێی سەرسووڕمانی هەموو دیپلوماسی‌یەکانە .

لە ناوەندی بەرهەڵستی‌کەرەکانیشدا آیة الله مهدی ڕوحانی وڵاتانی جیهانی بانگ‌کرد بۆ تاوانبارکردنی ڕژێمی خومەینی‌و کارە ناڕەواکانی کە دژی هێزە بەرهەڵستی‌کەرەکان دەیکا .

آیةالله مهدی ڕوحانی کە یەکێکە لە پیاوە بەرهەڵستیکەرە ناودارەکانی ئێران‌و لە دەرەوە دژی بانگێکی لە پاریسدا بڵاوکردەوەو وتی تیابا ئەمڕۆ دەیان ملیۆن لە خەڵکی ئێران لەژێر مۆتەکەی ڕژێمی خومەینیدا دەژین کە بە زوڵم‌و دیکتاتۆری‌یەوە بەستراون، و وتی پێویستی مرۆڤایەتی ئەوەیە لە گەڵ گەلانی ئێراندا بوەستێ بۆ کۆتایی هێنان بەم ڕژێمەکە بە

بڕوانە ل : ٧

لەم ژمارەیەدا

● بەرێ کردنی جەنگاوەرانی سوپای میللی لە شارەکانی کوردستان بەرەو بەرەکانی جەنگ ل٢ .

● ئەدەب‌و ڕۆشنبیری چیرۆك ، شیعر ، لێکۆڵینەوە ل ٣و٦ .

● هونەرەسەندە پێشکەو تنخوازەکانی دنیا لەگەڵماندان ل٨ .

ئەم پیاوە کێیە؟

ڕۆژنامەی (الانباء) کە لە کوێت دەردەچێ وتی پیاوی ئایینی دووهەم لەو لاتێکی ناعەرەبدا بە هۆی ڕووداوێکی ئاسمانی‌یەوە تووشی مێشکەلەرزە بوە .

ڕۆژنامەکە وتی ئەم پیاوە هەموو پێوەندی‌یەکانی تا کۆتایی ئەم مانگە بە هەڵوەشاندوەتەوە بەهۆی ئەم نەخۆشی‌یەوە .

کۆبوونەوەی سکرتاریەتی بەرەی نیشتمانی و نەتەوەیی پێشکەوتنخواز بۆ لێکۆڵینەوەی بارودۆخی ئێستا

ڕۆژی یەکشەمموو سکرتاریەتی گشتی بەرەی نیشتمانیو نەتەوەیی پێشکەوتنخواز بەسەرەکایەتی هاوڕێ نعیم حداد ئەندامی سەرکردایەتی نەتەوەیی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست سکرتێری گشتی بەرە کۆبوونەوەیەکی بەست.

لە کۆبوونەوەکەشدا هاوڕێ نعیم حداد لایەنە دوژمنکارییەکانی ئێرانی بەرامبەر ولاتە تێکۆشەرەکەمانو عێرشی دڕاندانەی زایۆنی بۆ سەر لوبنان بەئامانجی دەستدا ـ گرتن بەسەر خوارووی لوبنانو پەیوەندیشییان بە پیلانەکانی ئیمپریالیزمو زایۆنی ڕوونکردەوەو هاوکاریو یارمەتیدانی چەك لەنێوان قەوارەی زایۆنیو ڕژێمی ئێرانی ڕەگەزپەرست دەستنیشانکرد.

هەروەها سکرتێری گشتی هەڵوێستی ئێستای عەرەبو پیلانگێڕان بەسەر ولاتە خۆشەویستەکەمان کە بەزمان عەرەبەکان ئەنجامی دەدەن لەپێشەوەی هەموانیشەوە ڕژێمی سووریای خاین یارمەتیدانی بۆ ڕژێمی خوومەینی ڕەگەزپەرست، ڕوونکردەوە.

دیسان هاوڕێ ئەندامی سەرکردایەتی نەتەوەیی حزب گۆڕانەکانی ئەمدواییەی جەنگی نێوان عێراقیو ئێرانو هەڵوێستی ئێستای سەربازی ڕوونکردەوەو دووپاتیشی کردەوە کە عێراق هەمیشە ئامادەیە لەڕووی دوژمنایەتی ئێران بوەستێو پیلانەکانی ئیمپریالیزمو زایۆنیو ئێرانی سەرنگون بکات.

ئەندامانی سکرتاریەتی گشتی بەرەی نیشتمانیو نەتەوەیی پێشکەوتنخوازیش ئامادەیی ڕۆڵە نەبەردەکانی گەلەکەمانیان بە هەموو چینەکانیانەوەو حزبە نیشتمانیو نەتەوەییە پێشکەوتنخوازەکانیان بۆ پتەوکردنی توانای سوپای دلێرمانو بەهێزکردنی بەرەکانی جەنگ دەربڕیو دووپاتیشیان کردەوە کە هەموو گەل بەدەوری سەرکردایەتی سەرەکی فەرمانده صدام حسین پاڵەوانی ڕزگاری نەتەوەیی کۆبوونەتەوەو ئامادەشن کە بەبەردەوامی بەرگری لە خاکی زێڕینی نیشتمان بکەن تا ئەوکاتەی ئێرانی دوژمن دان بە مافە ڕەواکانمان دەنێت.

بیست ملیۆن دینار بۆ ڕاپەڕاندنی ٩٢ پرۆژە لە ناوچەی کوردستان

ئەمانەتی گشتی بەڕێوەبردنی کارو نیشتەجێکردنی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان (٨) پرۆژەی نوێی لە شوێنە جیاوازەکانی ناوچەکەدا بە (٤١٧) هەزار دینار تەواوکردووە.

ئەم پرۆژانەش ساواگەیەك و کۆگایەك بۆ چاککردنی مەکینەو سێ خانوو بۆ موچەخۆرانی دایەرەکانی دەولەت لە هەولێرو بەشێکی ئیداری بۆ کارگەی چاککردنی مەکینە لە سلێمانیو (٣) خانوو بۆ قەزای دهۆك دەگرێتەوە. هەروەها ئەمانەتی ناوبراو ئێستا (٩٢) پرۆژەی تری لەبەردەستایە لە پارێزگاکانی ناوچەکە کە بایی (٢٠) ملیۆنو (٦٤٠) هەزار دینارە.

پرۆژەکانیش (٣٥) یان لە پارێزگای سلێمانیو (٣٢) پرۆژە لە پارێزگای هەولێرو (٢٥) پرۆژەش لە پارێزگای دهۆکە.

پرۆژەکانیش بریتین لە خانووبەرە بۆ دامەزراوە فێرکاریو تەندروستیو خزمەتگوزاریو وەرزشو شوقەو خانوو بارەگاکانی ڕێکخراوە جەماوەرییەکان.

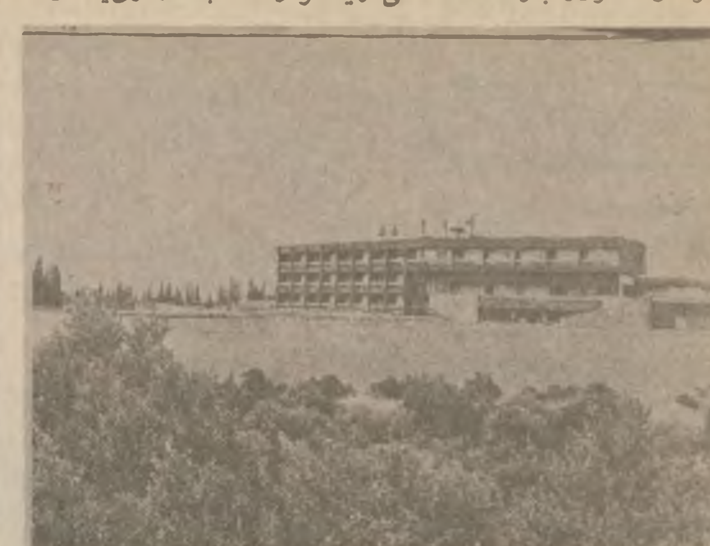

بەڕێ کردنی چەند دەستەیەك جەنگاوەری سوپای میللی لە شارەکانی ناوچەی کوردستانەوە بۆ بنکەکانی مەشق و لەوێوە بۆ بەرەکانی جەنگ

ڕۆڵەکانی گەلی کورد ئامادەیی بێسنووریان بۆ خۆبەختکردن سەربەستیو سەربەرزیو یەکێتی نیشتمانی عێراقدا دووپات دەکەنەوە

ڕۆژی شەمموو جەماوەری سلێمانی کۆمەڵێك لە ڕۆڵەکانی گەلی کوردمانی لە پارێزگاکە بۆ ئۆردووگاکانی مەشقکردن لەوێش بۆ بەرەکانی جەنگ دژی ڕژێمی ئێرانی ڕەگەزپەرست بەڕێکرد.

بەڕێز جعفر عبدالکریم بەرزنجی پارێزگاری سلێمانیو هاوڕێ ئەندامی مەکتەبی ڕێکخستنی باکوور ڕازگری سەرکردایەتی شعبەی سلێمانی سەربە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستو هاوڕێیان ئەندامانی سەرکردایەتی شعبەی سلێمانیو سەرکردایەتییەکانی تیپەکانی حزب لە پارێزگاکەو بەڕێزان لێپرسراوانو ئەندامانی ڕێکخراوە جەماوەرییەکانو خێزانی جەنگاوەرەکان بەشداری بەڕێکردنەکەیان کرد.

بەڕێز پارێزگار لە ئاهەنگی بەڕێکردنەدا کە لە پێش بارەگای سەرکردایەتی شعبەی حزب ئەنجامدرا، سڵاوی لە گیانی بەرزی خەباتگێڕی ڕۆڵەکانی پارێزگاکە کرد. هەروەها ڕێزی بەرامبەر ڕۆڵی بەرزی جەنگاوەرەکانی سوپای میللی گەلی کوردمان لە بەرەکانی جەنگو جەماوەری ناوچەی کوردستان لەپێناوی پتەوکردنی سەرکەوتنەکانی جەنگ، دەربڕی.

دیسان دەستنیشانی ئەوەی کرد کە. نەوەکانی دوارۆژ شانازی بە بارودۆخی ئێستای خەبات لە سایەی سەرکەوتنە پیرۆزەکانو داستانە پاڵەوانێتییەکانی سوپای دلێرمان دژی ئێرانی دوژمن، دەکات.

هەروەها دەستی بۆ هەڵوێستە خیانەتکارییەکانی حافظ اسد پەیمانگرێدانی لەگەڵ ئێرانی دوژمن دژی ولاتە تێکۆشەرەکەمان درێژکردو دووپاتی کردەوە کە گەلی نەبەردمان بە سەرکردایەتی سەرەکی فەرمانده صدام حسینو بە یەکێتیو یەکگرتنی گەل بە کوردو عەرەبەوە دەتوانی ڕووبەڕووی هەموو هەڕەشەو گوڕەشەیەك ڕاوەستێت کە بیەوێ ڕێ لە کاروانی پێشکەوتنی شۆڕش بگرێت لەوکاتەی کە جەنگە ڕەواکەی دژی دوژمنی نەتەوەکەمانو هەموو مرۆڤایەتییەك، ئەنجامدەدات.

ئینجا هاوڕێ ئەندامی مەکتەبی ڕێکخستنی باکوور ڕازگری سەرکردایەتی شعبەی سلێمانی دوانێکی پێشکەشکردو تیایدا دووپاتی کردەوە کە خۆشترین کات لە ژیانی خەباتگێڕ ئەوەیە کە ڕۆڵی چالاکانەی لە ئاوەدانکردنەوەی نیشتمانو بەرگریلێکردنی دەگێڕێت.

هەروەها وتی کۆبوونەوەی گەلەکەمان لە دەوری ئاڵای سەرکردەی سەرکەوتن سەرەکی فەرمانده صدام حسینو ڕاوەستانیان لەڕووی ئێرانی دوژمن هێزو توانای یەکێتی گەلەکەمان بە کوردو عەرەبییەوە بۆ جیهان ئاشکراکرد کە لەکاتی جەنگدا زیاتر پەرەی سەند:

دیسان وتی پتەوی یەکێتی نیشتمانی کە هەموومانی کۆکردۆتەوە یەکێکە لە هوە سەرەکییەکانی بەدەستهێنانی سەرکەوتنە پیرۆزەکانمان بەسەر دوژمنو تێکشکاندنی هەموو پیلانگێڕانێك کە خەون بە ڕاگرتنی شۆڕشو دەستکەوتنە پێشکەوتنخوازەکانی دەبینێت.

هەروەها جەنگاوەرەکانیش لە هوتافو هاوارکردنەکانیان وەی بەرزییان بۆ بەجێهێنانی ئەرکەکانی جەنگ

بەوپەڕی تواناو ئازایەتییەوە بۆ پتەوکردنی گیانی سەرکەوتن لە قادسیەی صدامی پیرۆز، دەربڕی.

● **هەولێر :**

بەڕێز یحی محمد رشید پارێزگاری هەولێرو هاوڕێ جێگری ڕازگری سەرکردایەتی شعبەی حزب لە پارێزگاکەو بەڕێزان جمال حاجی شریف سەرەکی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستانو احمد عبدالقادر سەرەکی ئەنجومەنی یاسادانان بەشدارییان لە بەڕێکردنەکە کرد. جەنگاوەرو جەماوەرە ئامادەبووەکەش لە هوتافو

بڕوانە ل : ٧

ڕووداوەکانی کۆنگرەی بەرزی ولاتە بێلایەنەکان یەکسەر لە تەلەفزیۆنەوە بلاودەکرێنەوە

دەزگای گشتی، برووسکەو پۆستەو تەلەفۆن هەموو ئەو کاروبارانەی جێبەجێ کرد کە پێویستن بۆ مسۆگەرکردنی پێوەندیی تەلەفۆنو برووسکە بۆ کۆنگرەی حەوتەمی سەرەکەکانی ولاتو دەولەتە بێلایەنەکان کە لە ئەیلوولی داهاتوودا لە بەغدا ئەبەسترێ بە پەخشکردنی ڕاستەوخۆی ڕووداوو چالاکییەکانی کۆنگرەیشەوە لە ڕێگای تەلەفزیۆنەوە.

سەرۆکی دەزگا ئەمەی بە ئاژانسی دەنگوباسی عیراق گەیاندو وتی هەر بۆ ئەم مەبەستە ئەوەیش دابینکراوە کە مەلیكو سەرەکەکانی ئەم ولاتانە لە نیشتەجێکانیانەوە بتوانن بە تەلەفۆن لەگەڵ ولاتەکانیانا قسەبکەن. ئەمە بێجگە لە خزمەتگوزاری تەلەکسو وێنەگواستنەوە بە توانایەکی بالاوە بەهۆی بەکارهێنانی تازەترین ئامێری تەکنۆلۆژیەوە. بۆ کاتی پەككەوتنی کوتوپڕیشی شتی وا ئامادەکراوە جێ بگرێو پێوەندی هەر بەردەوام بێ.

لە بارەی جۆرەها خزمەتگوزاریی پێوەندیشەوە لە کۆشکی کۆنگرەکاندا سەرەکی دەزگا وتی ئامێرەکانی پێوەندی بۆ کاتی پێویست بەستراون بە هەندێ لە ناوەندییەکانی پێوەندییەوە لە بەغدادا بۆ ئەوەی لە جێگرێك زیاتر ئامادەبێ بۆ ئەوەی پێوەندی هەر بەردەوام بێو زۆر بە خێراییش خزمەتگوزاری تەلەفۆنو تەلەکس بۆ وەفدەکانی کۆنگرەکەو کاروباری ڕۆژنامەنووسەکانو وێنەناردن ئامادەبکرێ.

هەروەها هەندێ هێڵی ڕاستەوخۆیش ئامادەکراوە بۆ ئەوەی پەیامنێری ئاژانسەکانی دەنگوباسو ڕۆژنامەکان بتوانن یەکسەر بەکاریانبهێنن. ئەمە بێجگە لە دابینکردنی پێوەندی بارەگای سەرەکی ئاژانسی دەنگوباسی عیراق لە سەعدوونو خزمەتگوزارییەکانی تری تەلەفوونو تەلەکس.

هەروەها وتی لە کۆشکی ڕەشیدیشدا دەزگاکە بنکەیەکی هەمانجۆری دامەزراندووەو ئوتێلی فەلەستین میریدانی بەستوە بە بنکەیەکی فراوانی تایبەتی پێوەندییەوە کە توانایەکی زۆر بالای هەیەو خراوەتە بەردەستی ڕاگەیێنەرانو کۆشکی کۆنگرەکانەوە بۆ ئەوەی ڕووداوەکانی کۆنگرەکە بە چوار زوبان بلاوبکرێنەوە لەگەڵ ئاژانسی دەنگوباسی عیراقدا. ئەمە بێجگە لەو خزمەتگوزارییە تەلەفۆنییانە کە لە ئوتێلەکانی المنصور میلیاو عەشتارو شیراتۆنو سەدیرو بابلدا ئیشیان تیادەکرێ. لەمەش زیاتر ئەو خزمەتگوزارییە هاوجۆرانە کە لە هەندێ دائیرەدا هەن کە پێوەندییان بە کۆنگرەکەوە هەیە وەك دەزگای گشتیی گەشتو ئەمینداری پایتەختو وەزارەتی تەندروستیو دەزگای گشتیی فڕینو دەزگای گشتیی پۆستەو برووسکەو تەلەفۆنو هی تر.

دەزگای گشتیی پۆستەو برووسکەو تەلەفۆنیش کارێکی وای کردوە کە پێوەندی پەخشانی ڕادیۆو تەلەفزیۆن بەهۆی مانگە دەستکردەکانەوە دابینکرابێو تووشی هیچ ڕاوەستانێك نەیەت، ئەمەیش بەهۆی گوشادکردنو گۆڕینی دوو ئێستگە زەمینییەکەوە بۆ ئەوەی توانای پێوەندیو گواستنەوە بگرێتە خۆی لەسەر هێڵە زەمینییەکەوە بۆ ئەوەی توانای پێوەندیو گواستنەوە بگرێتە خۆی لەسەر هێڵە گەرمو ئاساییەکان.

هەروەها ئەو دوو ئێستگە زەمینییە بەهۆی مایکرۆوەیڤەوە بەستراون بە بارەگای ڕادیۆو تەلەفزیۆنەوە بۆ ئەوەی لە یەك کاتدا دوو پرۆگرامی تەلەفزیۆنی بنێررێ بۆ جیهانی دەرەوە.

بڕوانە ل : ٧

پرۆژەی ئاوەدانی لە هەولێر

لێژنەی شوێنکەوتنی ئەو پرۆژانەی کە سەرەکی فەرمانده صدام حسین لە پارێزگای هەولێر بڕیاری دروستکردنی دابوون، لە کۆبوونەوەیەکدا بە سەرەکایەتی بەڕێز یحی محمد رشید پارێزگاری هەولێر لە چۆنیەتی ئیشوکار لەو پرۆژانەو ئەو قۆناخانەی پێی گەیشتوون، کۆڵیەوە.

لەو ڕاپۆرتەش کە سکرتاریەتی لێژنەکە ئامادەی کردبوو دەرکەوت کە (١١٠) پرۆژە بە (٩) ملیۆنو (٤٨٢) هەزار دینار تەواوکراوە، ئێستاش ئیش بەردەوامە بۆ جێبەجێکردنی (٥٨) پرۆژەی تر کە بایی (١٠) ملیۆنو (٨٥٠) هەزار دینارەو ڕێژەی تەواوکردنیشیان لەنێوان (٥ – ٩٨) لە سەدا دایە. ئەم پرۆژانەش بریتین لە (٧٦) پرۆژەی تەواوکراوو (٤٠) پرۆژەی لەبەردەست لە بەڕێوەبەرایەتییەکانی شارەوانییەکانی پارێزگاکەو، (١٨) پرۆژەی تەواوکراوو (١٤) پرۆژەی لەبەردەست لە بەڕێوەبەرایەتی شارەوانی هەولێر، (١٦) پرۆژەی تەواوکراوو (٤) پرۆژەی لەبەردەست لە بەڕێوەبردنی ناوخۆ.

کۆبوونەوەیەکی کرێکاران لە سلێمانی

نەقابەی کرێکارە کشتوکاڵییەکان لە پارێزگای سلێمانی کۆڕێکی فراوانی بۆ موچەخۆرانی کارگەی ئەرفی ئاژەڵیو کێلگەکانی پەلەوەر لە سلێمانی ڕێکخست.

لە کۆڕەکەشدا کە لێپسراوە نەقابییەکان لە پارێزگاکە ئامادەبوون باسی لایەنەکانی هێرشی ئیمپریالیزمو زایۆنیو ئێرانیو هەڵوێستە خیانەتکارییەکانی حافظ اسد دژی عێراقو نەتەوەی عەرەبی، کراو ئەرکەکانی سەرشانی جەماوەری کرێکارانیش لە قۆناخی ئێستا دووپاتکرایەوە.

لقی نەقابەی ڕۆژنامەنووسانی عێراق لە ناوچەی کوردستان

ئەنجومەنی نەقابەی ڕۆژنامەنووسانی عێراق لە دوومم کۆبوونەوەی ١١-٦-١٩٨٢ بڕیاری دامەزراندنی لقی نەقابەی ڕۆژنامەنووسانی ناوچەی کوردستانی عیراقیدا بۆ ئەم مەبەستە ئەنجومەنەکە لێژنەیەکی پێکهێناوە بۆ ئامادەکردنی بەستنی یەکەم کۆنگرە.

لێژنەکەش بریتییە لە برادەران محمدامین محمد احمد / هوشیار احمد صالح/ نزار جرجیس / عبدالوهاب محمود الطالبانی / ممتاز حیدری / هیوا نجیب / سعید یحی. ئەمەو بڕیار وایە لە ١٥ی ئەم مانگەدا هەڵبژاردن بکرێو لە یادی ڕۆژنامەی عیراقدا ڕێزی چەند ڕۆژنامەنووسێك بگیرێ.

Institut Kurde de Paris

کۆچی دوایی مامۆستا عبداللە جەوهەر

رۆژی سێشەممە رێکەوتی (١)ی حوزەیرانی ١٩٨٢ دڵی مامۆستای نووسەر عەبدوڵلا جەوهەر لەلێدان کەوت ۰ مامۆستای ناوبراو یەکێك بوو لە نووسەرەکانی گۆڤاری گەلاوێژ ۰۰ ناوبەناو بەناوی (ع ۰ چالاك)و ناوی دیکەوە نوسینی بلاو دەکردەوە ۰۰ مامۆستا لە یەکی تەمووزی ١٩٢٠دا لەدایك بوو ۰۰

پرسەمان بۆ کەس‌و کاری خوا لێ خۆش بوو ۰ هیوادارین لە ئایندەدا ئەو نووسینە بەنرخانەی بەجێی هێشتوون چاپ بکرێن‌و نامەخانەی کوردی پێ دەولەمەند بکرێن ۰ بەوەش وەفاداریمان بۆ نووسەری کۆچ کردومان پیشان بدەین۰

● دەستەی نووسەرانی هاوکاری ●

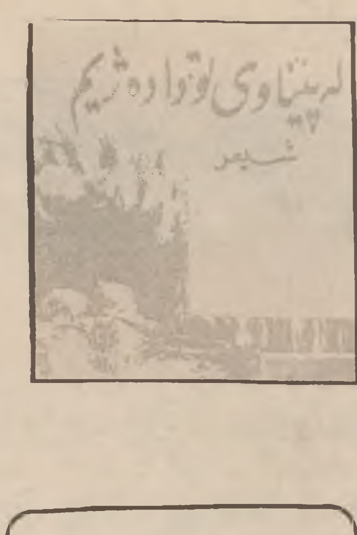

سەرنجێك دەربارەی لە پێناوی تۆزدا دەژیم

جە لال مەدحەت خۆشناو

لەم زوانە کۆمەلە شیعری شاعیری لاو رۆستەم باجەلان کەوتە بەرچاوی خوینەری کورد ۰

هەرچەندە ئەو بەرهەمەی بەناوی « لە پێناوی تۆدا دەژیم » شەشەمین بەرهەمی شاعیرە لەو ماوە کورتەی کە کەوتووتە بلاو کردنەوەی شیعر ۰۰ واتە لە ٩٧٧ تا ئێستا ئەو شەش نامیلکە شیعرانە پرشنگی دوا رۆژێکی رووناك دیار ئەدات بۆ ئاوەدان کردنەوەی کتێبخانەی کوردی ۰۰

ئەو بەرهەمەی ئێستای کە بابەتی باسمانە شیعری کورت‌و دروشمی ساکارن ، وەبە تێکرایی لە مەیدانی نیشتمان پەروەری‌و دلداریدا دەسورێنەوە ۰ کەمێکیشیان هەستی دەروونی شاعیرو بە سەرهاتی خۆیەتی ئەیخاتە بەردەم خوێندەواران ۰

لە شیعرەکاندا شاعیر ویستوویەتی سوودێکی زۆر لە ووشەی رەسەنی گشت هەرێمەکانی کوردستان وەر بگرێت ۰ ئەمەشیان مانای ئەوە ئەبەخشێ کە شاعیر ویستوویەتی زاراوەی هەمە چەشنەی زمان لە دەرگایێکی فراوان تێپەر بکات ۰ هەرچەندە کەمێك لەم زاراوانە لە شوێنی راستەقینەی خۆی بەکار نەهاتوە ۰۰۰

لەناو شیعرەکانی شاعیردا تارمایی سود وەرگرتنی لە شاعیرانی کورد ئاشکرایە بەلام بە رێکی لەناو بۆتەی شیعرەکانی خۆی نەتواندووتەوە ، ئەمەش نیشانەی ئەوە دەبەخشێ کە هێشتا شاعیر لەگەل کاروانی شاعیرانی هاوچەرخی لە رێ‌برین‌دایەو رێبازی تایبەتی خۆی نەدۆزیتەوە ۰۰۰۰

شاعیری لاومان لەو بەرهەمەی ویستوویەتی وەستایانە بچێتە ناو جەرگەی کۆمەل ۰۰۰۰ خۆشی‌و ناخۆشی ، ئێش‌و ئازاری دەردی کۆمەلایەتی روون بکاتەوەو چارەسەری بکات ۰ وەلە گەلێك شوێن سەرکەوتوەو هەول‌و تەقەلایەکانی جێی شانازی نەتەوەی کوردمانە ۰۰۰

کاکی باجەلان لە مەیدانی هەستی نێشتمان پەروەریدا سوارێکی لاوچاکە ۰۰۰ خامەی شیعری لە رمبازی مەشقی دلداری نێشتمان فەرهادێکی دلسوزە هەر وەك لە شیعری «هەستی نێشتمانی » ل٥٥ دەلێ :

ئەتۆ بلێی یەکێ هەبێ
توانای هەبێ
توانای هەبێ
نێشتمانەکەم داگیر کا
– نانا رۆلە
زامەحالە
هەرگیز هێزی توانای نی‌یە
نێشتمانەکەت بلزێ‌و
داگیری کا ۰

هەروەها لەشیعری ١٢ تابلۆی شیعری بۆ منالەکان تابلۆی (١) ل ٢٢ دەلێ :ـ

بەلام ، بەلام دەمزانی کە لەم دونیایە
خۆشەویستی وولاتەکەم
بێ‌هاوتایە

شاعیر لەجێی ژوانی دلداری لە ناو نووزکەی ئەم شیعرانەی برینداری تیری لەیلایە وەلە خۆشەویستی منالانی نێشتمان مامۆستاپێکی دلسوزە ۰۰۰

لە شیعری « فەلسەفەی نێوان دوو خۆشەویست » ل ٧ دەلێ :ـ

خۆشەویستی وا خۆشترە
دلەی من‌و تۆی خۆشەویست
بە قوربانی ئەم خاکە بێت
چونکە بە خوێنی من‌و تۆی نیوەی ئینسان
کازیوە زوو لەکەل هەلدێت

بە هەستێکی شاعیرانەی بەرز فەرامۆشی دەخاتە ناو دلەی منالەکانمان وەرێی باش رونـاك دەکاتەوە بۆ ئەو پیاوانەی پاشە رۆژمان هەر وەك لە تابلوی (٣) لاپەرە ٢٥ دەلێ : ـ

منالەکان
ئەگەر کانیاوێ ووشك‌بێ
جارێ تر دەتەقێتەوە
۰۰ ۰۰۰۰ ۰۰ ۰۰ ۰۰

کاك رۆستەم هەولی داوە بە چاکی برواتە ناو کەلەپورمان‌و بەندوباوی فولکلوری کوردی لە گەشە پێدان دا بێت ئەمەشیان رێگای راستی شیعرە بۆ نموونە لە شیعری (بیر) ل ٤٥ دەلێ :ـ

ووتی ئینسانێکی یەك‌ڕوو
بەسود ترو
گەورە ترە
لە سەدان ئینسانی دوو ڕوو

شیعرەکانی ئەم نامیلکەیە شیعری هاوچەرخن‌و بە شێوە شیعری تازە هاتوونەتە ناو زەماوەندی ئەدەبی کوردی، بێجگە لە کەمێك لەنگی چەند دێرێك سەودایەکی رێکیان هەیە وەمۆسیقایەیێکی تایبەتی دەخورپێننە ناو دل‌و گوێچکە ۰

ئەم کۆمەلە شیعرە زادەی هەست‌و بیرێکی ماندوون بۆ سودی گشتی ، شاعیر بە بیرێکی واقعی هاتووتە ئەو مەیدانە نالەبارەی شیعر ۰ زۆر دروشمی هونەری رێك‌و‌پێك ئاراستەی خوێندەداران کراوە بۆ نموونە هەروەك لە شیعری « هۆ هۆ مامە » ل ٤١ دەلێ :ـ

توخوا مەرۆ
هاتووم کۆری شەو زبارەو
رنینی مازووو رێواستان
یاد خەمەوە

ئەو کۆمەلە بەرهەمە نازدارە خونچە گولێکی دەولۆی زار کراوەیە ئاراستەی ئەدەب دۆستان‌و خوێندەداری کورد کراوە ، با بە هەموو لایێك لە گولزاری ئەدەب ئەم گول‌و خونچە گولانە تێرتێر بۆن کەین‌و سودیان لە بۆنە خۆشەکانیان وەرگرین‌و درکە گولەکانیش لادەینە ئەولاوە ، دەبا بە پیر بانگەوازی شاعیر بچین هەروەك خۆی دەلێ بۆ نێشتمان ل ١٧ ۰

ئەوسا منیش لەوێ زانیم
ئەوەی دالدەی خۆی جێ‌هێلێ
بی‌سۆ پاشگەز دەبێتەوە

لە ئەدەبی جەنگ

گەلی برا
لەرێکا ئازادی‌یا وەلاتی
هەر ب مینن
ژ مێژویا ڤینا واری
هوین چێ بکەن
داستانێت مێرخاسی‌یێ ۰
وبەر را بومە ب‌گەهینن ۰
روژێن کاوەی ئاسنگەر
هەر ل‌بیرن
جەژنەکا دی وەك نەوروزێ
بو وەلاتی ب زڤرینن !
گەلی برا
بەهار هات‌و نێزیك بو
لێ گول هێشتا نەبشکفتینە
ل‌هیڤیا وەنە
داکو هوین وان ب خەملینن
خوینا سور بکەن ئاڤو
ل هنداڤی گولا ب رەشینن
دا گەشن بن‌و ببنە کەپر
ل‌بن سیبەرا دارا ب رینن
وگوهـ بدەنە دەنگی کەوا
خەمێن گران ێێن وە خارین
پێ‌ب رە ڤینن
ب‌ڤی رەنگی گەلی برا
خەلك‌و عالەم دێ بێژیت مە
خودێ هاری کارێ وە بکەت
هوین گەلەکێن خوین شوینن
لێ دێ چ بێژن خومێنی‌و هەڤالێن وی
یێن‌کو نەشێن برێڤە ب چن
یێن کو خلاس کرین مێرو ژن
دێ هەمی پێکڤە بن دەنگەك‌و دێ بێژن :
خومینی بەسە ژڤی کاری
تویێ دینی یان ژی هاری ؟
دەهـ سالا تو بوی مێهانێ مە
تە خو ژبیرکر و تە گوت
ئەز خودایێ جهانی مە
لی‌بزانەو ئاگە هەشن بە
کوژ روژا ئەڤ کارەتە کری
هەتاکو نهو بێ هەڤالی بێ هوکری ۰

(شکری سلمان بێدوهی)

کورتە چیرۆك لە مەهابادەوە

ئەو پیاوەی کە بۆ ژیان مرد

غەریب رەئوف

– باوکت دێتەوە ۰۰

● دایەگیان بۆچی وام پێ دەلێ‌ی ؟

– وات پێ‌دەلێم چونکە دەزانم کەدێتەوە ۰۰

● نا ! راستم پێ بلێ بزانم ؟ ۰

– رۆلە گیان بەراستمە، باوکت نامەیەکی ناردووەو چاومروانی وەلامەکەی دەکات کەبیگاتێ‌و خۆیشی لەگەلیا بگەرێتەوە ۰۰

● دایەگیان ! لێوی بەبارت‌و رۆخساری ژەنگاویت هەرگیز مژدەی هاتنەوەی باوکمیان پێوە دیار نی‌یە ۰

« دەیگرێتە باوەش‌و چاوەکانی پڕ لەفرمێسك دەکات‌و دلۆپ دلۆپ بەشانی هیوادا دێتە خوارەوە »۰

– کوڕی شیرینم لەسەردەمی ساواییتا نەبوو‌بێت کەی گالتە یان سوعبەتت لەمن بیستووە ؟ ئێستەش ئەمەی کە ئەیلێم راستەو بروا بکە بەلام ۰۰۰

● **بەلام چی ؟**

● بەلام چی ؟

– بەلام ئەبێ پەیامێك هەیە خۆت بیگەیەنیت ۰

● پەیامی چی دایەگیان ؟ هەر ئەو بێتەوە من ئامادەم گیانی خۆم بەخت‌کەم ۰۰۰ تۆ بلێ‌ی تاقە شەوێك ببینین من‌و تۆو ئاسۆو باوکم پێکەوە لەم ژورەدا لەتەماشاکردنی یەکتری تێر ببین ۰۰۰ ئای بابەگیان راستە ئەلێن بیری منالی تیژە ۰۰ سا بەو خاکە لەبیرمە ئەو رۆژەی بۆ یەکەم جار بردمتە قوتابخانە لەرێگادا ووتت خۆزگەو هەزار خۆزگەم بەو رۆژەی کەلەم شاری (مهابادەدا) بەزمانی زکماکی خۆمان ئەتان خوێندو بەئاسانی‌و بەزمانی کوردی لەزانست‌و بیری گەلانی پێشکەوتووتر دەگەیشتن۰۰

دایەگیان : هیچم پێ‌مەلێ ، تەنها ئەوە نەبێ بلێ : هەستە برۆ ۰۰۰ من ئامادەم بۆ کوێ دەلێ‌ی ۰

– کوڕی شیرینم ئەم‌نامە پێچ‌راوەیە ببەو لەمەیدانی (پێشەوا)دا مامەیەکی ریش سپی رۆژنامە دەبەخشێ بیدەرێ‌و سلاوی ئێمەشی بگەیەنێ ۰۰۰

کەلیخان هێشتا رێواسەکەی ئاودار بوو ، قەمامی بن بەردەکانیش دلۆپ دلۆپ ئاویان لێ دەتکا۰۰۰ رۆیشم ۰۰۰ رۆیشم سیمای گۆلی زرێبارم لێ‌دەکەوت تالاوی دەرێژا ، شەپۆلەکانی سینەی خاکیان دەدری ۰۰۰ شەوان هاتن‌و رۆژانیش بە دوایاندا ۰۰ گەیشتمە لای مامەکە ۰۰ مامە بەدەستە لەرزۆکەکانی‌یەوە هەردوو

ڕومەتی [illegible] کەرمی رژتە سەر [illegible] هاتە خوارەوە ، کەمێك دوری خستمەوەو چاوی بڕی‌یە چاوەکانم ، لەژێر لێوەوە «کت‌و مت خۆیەتی ۰۰۰ »۰

مامە دەستی گرتم ۰۰ بردمی ۰۰ بردمی لەسەراوردی گۆڕستانەکەدا داینام ۰۰۰ لەسەر کێلی گۆرەکە نووسرابوو ، لەکوردستان چاوی هەلهێناو بۆکورد ژیاو لەرێی ئەوا سەری دانا ۰۰

× کوڕی شیرینم ئەمە باوکی تۆیە ۰۰ باوکت نهێنیەکی لای من داناوە ئەمەوێ بیدەمەوە دەستی تۆ ۰۰۰ کەمێك بحەسێوە ئەوسا بەرەو مال دەبینەوەو لەوێ لەگەل خۆتا بیبەرەوە ۰۰۰

صدیق خالد [illegible]

هۆزانڤانێ بەرهەم مشەو زاینن فرەهـ ئەحمەدێ نالبەند شیایە بێتە پەهلەوانێ ئەلەرستاو بازبەرا گەلەسیپا ، نالبەندی هەر وەکی ژڤۆیتێ وی دیارە ئارمانجا وی هەردەما دوێر داناێ‌و ستێرکا خۆ ب چاڤەکێ دەروازو زل لێ‌گرتی‌یە ، نالبەندی هەر جار مەتال بەری تیرێ
ددەست خەلکێ خۆرا نایە ، بباوەری‌و هێزو شیانەکا مۆکۆم سیسراندینە ، نالبەندی هەر وەلات‌و مللەتێ خۆ بگۆری گرتی‌یەو خۆ بەلاتینك ، هەتا نەشیای نەپەنی بیت‌و لسەر ڤێ ڤینێ بسەلەفیت ، ئیسنا هەر بدەردێ ڤێ عشقێ خۆ دگۆری‌یێ وەرکی‌و خۆسۆت ۰

نالبەند ژبەرکو (مەلا) بوویە ، ئڤجا هەرێ بڤی وەریسەکی‌ڤە دادای بوو هەر قەدکابا بسەرڤە داگرێدەت ۰۰۰ ! ۰ دیسا نالبەند چونکی دناڤ ئاخ‌و ئۆفێن خەلکی‌دا ژیایە هەری پێ‌حەسیای بوو وەکی (دەستی دزانی کیرێ دخۆرهیت) ۰

ئەڤەو ژبلی (بەیتا نەسیحەتا) یا دویرو درێژ یاکو خۆسەر داناێ‌دا (ریاتازە) ژبو کاروانێ رێکێشێ پاشە رۆژێ ۰۰ دگە لە هۆزا نێدا دیدا نالبەندی وەسیەت‌و هیڤی‌و داخازێد خۆ بڤی تیڤلی دادپۆشین وەکی دئەڤاهەندێدا دبێت :

دنیا تو نەزەرکە قەهرە دەردە
حۆبباوێ ژ دل بەلایە بەردە
وەقتێ مرنێ رۆحا مۆبارەك
صافی ژ لەشێ خۆ بێزەرەردە
یا فەرزە کو ئەز نەسیحەتا بکەم
دینێ مەنەمان لسەر چو پەردە
کافکرە نهۆ بۆ نامرێتە
ترخانێ‌و زەیە شەماشە وەردە
عەیبێدمە نهۆ گەلە تژینە
خێر مسطەکە ئۆ گۆنەهـ دووفەردە
هندی ژمەوە بێت نەکەن خرابە
مالێ خۆ بۆ خۆ هەنیك بقەردە
هەر ئاقووبەتێ تو دێ مری‌و چی
مالا نە نەئەڤ نڤین و عەردە
ئەڤ مرن‌و فەنا دەوامە بومە
هەر رۆژ لسەرمە حەرب‌و جەردە
دل خۆشی‌یو عارو سەرفەرازی
ئەو شەئنێ مرۆڤێ باش ومەردە
ڤی مۆلکێ دوورو ژ چو کەس نەهێلا
قەنجی چ هەبن ژوان خەبەردە
بەس بێژە چو فایدە نینە نۆسحەتێ
تەخسیر نەکە ئۆ رۆحێ لسەردە

نالبەندی ... ب شیعرو بەیانێ پرهونەردا

ئینسانێ (مەلا) ئۆ بێ نەسیحەت
نێ ئەو ژ خودێ یەقین‌کە طەردە
عەمرێتە نی‌کورتە ئەگەر دوو سەد سال
قەبرێ تەئێ تەنگە بوون دوویەردە
هندی تەهەیە لوجودێ ژینەك
وێ بڤەنجی بۆ خۆ تەمام ئەسەردە
ئەهلێ بەلەدو رەئیس‌و مەئموور
کرشۆل‌و عەمەل قومارە نەردە
دنیا کو نەما ددەست کەسێدا
خاترا خۆ بخازە ژێ وەغەردە
ئەحمەد ڤی کەلامێ خۆش‌و کورتە
تو بشیعرو بەیانێ پر هونەردە
بۆ چوونا ۰ ۰ ۰ ئەهلێ عصیان
هاژرووتنەوەکی پەزی ئوچەردە ۰

وتەی لاپەڕە

خوشکی ئازیز

عیراقی مەزن ، هەر لەسەرکەوتندایە ، بەرامبەر بەسەرکەوتنی عیراق ، دوژمنەکان و ناحەزانی ئەم سەرکەوتنانەی عیراق ، هەردەشکێن و بەرەو خوار گلۆر دەبنەوە ، عیراقی لوتکە بۆیە هەمیشە سەرکەوتووە ، چونکە ئافرەت و پیاو ، لاو و پیر ، هەتا منداڵە نازدارەکانی لەسایەی شۆڕش و دەستکەوتە مەزنەکانیا فێری بیناکاری و کارکردن و ڕەنجدانی بەرهەمدار بوون ، شۆڕش بەرابەری ڕۆڵەی گەلی صدام حسین ئەوەی نوێ ، مرۆڤی نوێی لەعیراقدا درووست کرد ، بەسایەی خۆماڵی کردنی نەوتدا ، لەسایەی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستاندا ، لەسایەی چاککردنی باری ژیانی کۆمەڵایەتیدا ، مرۆڤی عیراقی سەربەرزی و هەمیشە سەرکەوتنی گرتوە ..

خوشکی ئازیز : جێی شانازیە تۆی ئافرەت ، تۆی دایک و خوشک و هاوسەری ژیان لەم کاروانی سەرکەوتنەدا ، مرۆڤی بەتواناو ڕەنجدەرو دیاریت ... پیرۆزت بێت .

ئافرەت لە شوێنی ئەرک و بەرپرسیاریدا!

نەجات رفیق حلمی
نووسینگەی هەولێر

خاتو رزقیە دەم بە پێکەنین چالاک و چوست و لێوەشاوەی جێگای خۆیەتی بەڕێوەبردنی دەزگایەکی گرنگ کە پێی ئەڵێن بەڕێوەبەرایەتی چاودێری کۆمەڵایەتی (مدیریە الرعایە الاجتماعیە) دراوەتە دەست ئەم ئافرەتە زرنگ و هوشمندە .

پتر لە چوار هەزار میتر کوشکێکی جوان و نەخشین بە باخچەی گەشاوە چوار دەوری دراوو بە شێوەیەکی هاوچەرخ تێکەڵ بە تەرزی خوماڵی و فراوان ، هەمە جۆر پێویستی و چالاکی و جموجونی شارستانیەت کە لەگەڵ تەمەن و توانای ئەو میر منداڵانەی کە تیا پەروەردە دەکرین بگونجی ئامادە کراوە .

بۆ ئەوەی ئەو میر منداڵانەی کە سروشت یاخود چەرخێکی ناهەموار بێبەشی کردون لە باوەشی دایک و باوک بۆ ئەوەی ئەو ڕۆڵانەی گەل کە دەوڵەت گرتوینە باوەشی هەست بەبێ کەسی و بەبەشی لە سوزی دایکایەتی و باوکایەتی نەکەن .

ڕوی پرسیارم کردە خاتو رزقیە .

× ئەم بەڕێوە بەرایەتیە لە چی پێکهاتووەو پەیوەندی بە کۆیەوە هەیە .

- ئەم بەڕێوەبەرایەنیە یەکێکە لەو بەڕێوەبەرایەتیانەی سەر بە ئەمینداریتی گشتی کاروباری کومەڵایەتی ناوچەی ئوتونومیە کەوا ئەویش بریتیە لەم خانانەی خوارەوە .

١ - خانەی دەوڵەت بۆ چاودێری کردنی میرمنداڵان کور لە هەولێر .

٢ - خانەی دەوڵەت بۆ چاودێری کردنی کچان هەولیر .

٣ - خانەی دەوڵەت بۆ چاودێری کردنی بەتەمەنەکان لە هەولیر .

٤ - ئاموزگای چاودێری و ئاهیلی چاوساغەکان لە هەولیر .

٥ - ئاموزگای چاودێری و ئاهیلی کەڕولاڵ لە هەولیر .

ئەمانەو دوو دایەنگای ساوا یەکەم داینگای ئەجیال دووەم داینگای زهور .

جگە لەو خزمەتگوزارییەی کە بو خیزان و کومەڵ و کەسان لە ژیر سیبەری بنیاتنانی سوشیالیستداو بە مەبەستی بە دەس هێنانی خوش گوزەری کومەڵ مسۆگەر کراوە .

● ئامانجەکانی ئەم خانانەی بەڕیوەی دەبەن چیەو تا چ رادەیەک تیایا سەرکەوتوون .

● - ئامانجی سەرەکی ئەم خانانەی دەوڵەت ئەوەیە کە چاودێریکی بە سۆزلە منالان و میرمنداڵان بکری مەبەس لەو منالانەیە کە یەکێ یا هەردوو دایک و باوکیان نەماوەو لە بارو دوخێکی وادا چاودێری بکرێن کە ناو ماڵدا نەبێ و هەست جیاوازی لەگەڵ بارو دوخی بە یەک سانی بکەن لەگەڵ منالانی تر لە بارەی کومەلایەتی و روشنبیری و خویندەواری و ئابوری یەوە کە لە پاشا ڕۆڵەی چالاک و سوودبەخشی و نیشتمانیان پەروەریان لێ هەڵکەوێ .

● وەک ئافرەتێک لێپرسراوی ئەم دەزگایەن ، ئایا هەست بە شوینی خوت ئەکەی کە لە جیگای پیویستی خوتای و ئافرەت بۆ ئەم شوینە چاکترە لە یەکیکی تر ...؟

● - بە شێوەیەکی گشتی گۆڕەپانی کاروباری کومەلایەتی گۆڕەپانێکی بەرین و فراوانەو خزمەتگوزاری لەم بوارەدا سنووری نیەو گەلێ شوبەن ئەگرینەوە، بەڵکو خزمەتگوزاری کومەلایەتی لە هەموو بارو دوخێکا بریتیە لە بەردەوام بوون لە مروڤایەتی و داهێنانێکی دروست کە لە ئەنجامی هاندانێکی مروڤایەتی

بڕوانە ل : ٧

چۆن چیرۆک و حیکایەت بۆ منداڵەکانمان بگێڕینەوە؟

محمد صالح عبدالکریم

منداڵان هەمیشە داوا لە کەسوکاریان دەکەن کە حیکایەت و چیرۆک و سەرگوزشتەیان بۆ بگێڕنەوە ، ئینجا لەم حاڵەتەدا ئەوەی کە دەیگێڕیتەوە دەبێ زۆر بە شێنەیی و لێزانییەوە بێت ، چونکە بەو چیرۆکانە دەتوانیت منداڵەکەت بە تەواوەتی بەرەو ئەو بیروباوەڕە بەرزانە گۆشکەیت کە مرۆڤایەتی لەسەر دروستبووە ، هەر لە پێناوی منداڵاندا واتە (بەرەی دوواڕۆژ)دا وا هەندێ وردە سەرنج دەخەینە پێش چاو :

١ - لە بارەی شێوەی گێڕانەوەی چیرۆک یاخود حیکایەتەوە دەبێ ووشەی سووک و ئاسان و پڕماناو بە شێوەیەک بێت ئەو منداڵەی بۆی دەگێڕیتەوە لێی تێبگات، نەک بە شێوەیەکیش بێت کە نزیک بێت لە ئامۆژگاری و وەکو دەرسی لێبێت و تامی سەرگوزشتەو حیکایەتی تێدا نەمێنێتەوە ، هەروەها دەبێ وا لە منداڵ بکەیت کە خۆی بگەڕێت بە دوای مەبەستی سەرەکی حیکایەتەکەداو بیدۆزێتەوە ، بڕوا بەخۆ دەکەن ،.

٢ - پاڵەوانی ئەو حیکایەتەی کە دەیگێڕیتەوە دەبێ ئازاو زیرەک و لێهاتوو بەخشندەو هەموو ڕەوشتەکانی دی مرۆڤایەتی تێدا بێت ، کاتێ کە پاڵەوانی حیکایەتێک تووشی ناڕەحەتییەک دەبێت، بۆ ڕزگارکردنی نابێ ڕێگەی ڕێکەوت (الصدفە)ی بۆ بدۆزیتەوە ، چونکە ئەمە وا لە منداڵ دەکات کە لە کاتی تەنگانەدا پشت بە خۆی نەبەستێ و پەنا بەرێتە بەر یەکێکی کە یاخود شتێکی تر تا ڕزگاری بکات .

٣ - پاڵەوانی شەڕخواز کە دژی پاڵەوانی خێرخواز دەبێتەوە نابێ ترسێنەرو تۆقێنەر بێت ، بو نموونە :

ئەگەر باسی دێوو درنج بوو نابێ بە شێوەیەک بێت کە دێوەکە بخەیتە قالبی پیاوێکی بە ساڵاچوو یاخود پیرەژنێکەوە ، بۆ ئەوەی منداڵ لە کەسوکاری بە ساڵاچووی خۆی نەترسێ و ببێتە هۆی ئەوەی کە نەچێتە لایان ، یاخود ئەگەر دز یا جەردە بوو بە شێوەیەک نەبێت کە لە پەنا دەرگادا یان لە حەوشەیەکدا یا لە تاریکاییدا خۆی مات داوە چونکە ئەمە وا لە منداڵ دەکات کە لە تەنهاییدا نەوێرێ دەرگا بکاتەوەو بچێتە ناو باخچەو حەوشەوەو هەمیشە لە تاریکی و تارمایی دەترسێ ، بە کورتی ئەوەی کە دەبێ لە بارەی پاڵەوانی شەڕخوازەوە بگێڕێتەوە دەبێ پاڵەوانەکە بخەیتە قالبێکی کاریکاتێرییەوە لە شێوەیەکی تۆقێنەرو ناشیریندا نەبێت ، بەڵکو کردەوەو ئەتواری ناشیرین بێت .

٤ - گێڕانەوەی حیکایەت و چیرۆکی منداڵان جوانتر وایە لە شێوەی پرسیارو وەڵامدا بێت وەکو ئەوەی کە شێرەکە کەوتە ژوورەکەوە یان چاڵێکی قوڵەوە بیر لەچی دەکاتەوە ؟ یاخود مشک کە بوو بە تەڵەوە چۆن خۆی دەرباز دەکات ؟ ، یاخود فلان پاشا کە ناوی بە خراپە دەرچوو لەبەر چی بوو ؟ یان چۆلەکە بۆچی پەڕوپووش کۆدەکاتەوە ؟ ئەم جۆرە پرسیارانەو وەڵامدانەوەیان جەوێکی هونەریی لای منداڵ دەخولقێنێ بە جۆرێ لە بیری نەچێتەوەو لە ناخی خۆیدا هەست بە خێرخوازی بکات .

مەبەستی گێڕانەوەی چیرۆک وەکو ووتمان پەروەردە - کردن و گۆشکردنە،دیسانەوە چەندهۆیەکی تری گرنگ هەن وەکو گێڕانەوەی بەسەرهاتی

پێویستە بخرێنە بیروباوەڕی مێشکی منداڵەوە :

١ - بیروباوەڕی نیشتمانی و نەتەوایەتی کە لە سەرو هەموویانەوەیەو دەبێ بە جۆرێک بێت کە منداڵەکە گەورە بوو ، هەردەم ئامادەی ئەوە بێت سەری خۆی دانێ لە پێناوی دارێک یا بەردێکیدا ، ئەمەش بە گێڕانەوەی داستان و شتە مێژوویییەکانەوە دەبێت ، بە نسبەت گۆشکردنی کۆرپەی کوردەوە دەبێ باسی پاڵەوانێتی دوانزەسوارەی مەریوان و داستانی فەقێ ئەحمەدی دارشمانە و سەلاحەدینی ئەیوبی و شەڕەکانی شێخ مەحمودی نەمرو وولات پەروەریی ئەحمەدی خانی و حاجی قادری کۆیی و پیرەمێردو قیازی محەمەدی بۆ بگێڕیتەوە ، هەروەها لەبەر ئەوەی کورد زۆر کۆنە مێژووە لەگەڵ عەرەبداو برایەتییەکی پتەوو ڕەسەن هەیە لە ئاراداو هاوبەشن لە زۆر (خصائص)دا دیسانەوە دەبێ پاڵەوانێتی عەرەبەکانیش لە بیر نەکەین وەکو عەلی کوڕی ئەبوتالیب و حسێنی کوڕی و خالیدی کوڕی وەلید (د.خ) یاخود باسی زاناو گەڕۆکەکان وەکو ابن سیناو رازی و کەندی و ابن بطوطەو هتد... هەروەها لە گێڕانەوەی هەر جەنگێک یان هەر بەسەرهاتێک نابێت شوێنی ڕووداو لە بیر بکەین و شوێن زۆر مەرجە لە گێڕانەوەدا .

٢ - لە کاتی گێڕانەوەی چیرۆک یا حیکایەتدا پێویستە وا لە منداڵ بکەیت کە عەقڵ و هۆشی بەکار بهێنێ لە هەموو حاڵەتێکدا ، ئەمیش بەوە دەبێت کە ئەو چیرۆک و بەسەرهاتانەی بۆ بگێڕیتەوە کە مرۆڤ بە عەقڵ و هۆشی لە تەنگانەدا لە دەست دڕندە ڕزگاری بووە ، گورگە برسی و منداڵەکە کە چۆن لە دارستانێکدا تووشی دەبێ بە تووشی گورگێکەوەو خەریک دەبێ بیخوات ، ئەمیش بیر دەکاتەوە پێی دەڵێ جارێ مەمخۆ با تۆزێک گۆرانیت بۆ بڵێم ، گورگە دەڵێ باشە دەی ، منداڵەکە بە هەموو هێزی دەست دەکات بە گۆرانی ووتن تاکو سەگی گوندەکە گوێیان لێدەبێت و دێن بە دەنگییەوەو گورگە کاتێ سەگەکان دەبینێ تا تینی تێدا بێت ڕادەکاو هەڵدێ .

٣ - هەروەها لەو شتانەی کە دەبێ منداڵی پێ گۆش بکەیت ڕاهێنان و فێرکردنیەتی بەرەو کاری هەرەوەزکاری ئەمیش بێگومان بە گێڕانەوەی ئەو جۆرە چیرۆکانە دەبێت کە باسی یارمەتیدان و ئیشکردنی بە کۆمەڵی تێدایە وەکو شارەمێروولەکە چۆن توانیان نزیکەی ڕیەیەک گەنمیان بە هەموویان کۆکردوە ؟، یاخود یەککەوتنی گورگ و شێرو گوێدرێژو کەروێشک کە هەریەکەیان هەستا بە جێبەجێکردنی کارێک و بە هەموویان توانیان ماڵەکەیان بەرن بەڕێوەو ژیانێکی کامەرانی ببەنە سەر.

٤ - بێجگە لەوانەی کە باسمان‌کرد شتێکی دی زۆر گرنگ هەیە کە دەبێ لەگەڵ شیردا منداڵی پێ گۆشکەیت ئەویش گیانی بەرهەڵستییەو پارێزگاری کردنە لە شەرەف و ناموس و خاک و نیشتمان.... دوای ئەمانە جوانترواییە ناوبەناو داوا لە منداڵ بکەیت کە ئەویش چیرۆک و حیکایەتت بۆ بگێڕێتەوە ، گرنگ نییە ئەوەی بۆتی دەگێڕێتەوە لەوانە بێت کە خۆت بۆت گێڕاوەتەوە، بەڵکو گرنگ ئەوەیە کە بزانیت منداڵەکەت تا چ ڕادەیەک توانیویەتی بیروباوەڕی تۆی ئەزم کردووە .

لەندروستی خێزان

چۆن ددانت دەپارێزیت دایکی بەڕێز

هۆی سەرەکی کلۆر بوونی ددان دەگەڕێتەوە سەر ئەو خواردن و شەکرەی لە نێوان ددان و پووک دەمێنێتەوە ، کە ئەمانە هەموو دەبنە کەرەستەیەکی ترشەڵۆک بۆ کلۆر بوونی ددان لەبەر ئەوە پێویستە هەموو ڕۆژێک پاش هەر ژەمێکی نان خواردن ددانت بشوی و نابێت بە توندی فڵچەکە بە سەر ددانتا بهێنیت چونکە لەوانەیە ببێتە هۆی سوور بوونەوەی پووک و پێویستە جارو بارێش فڵچەکە بگۆڕیت .

پاش نان خواردن و پێش نووستن پێویستە بە ئاو یان بە ئاوو ئوکسجین دەمت باش لەم دواییەدا بشویت . شارەزایانی ددان گەیشتنە ئەو ئەنجامە کە کەرەستەی فلرید ، ددان لە کلۆر بوون دەپارێزێ هەر وەها دەبێت ئەم کەرەسەیە لەگەڵ ئاو یان خوێ تێکەڵ بکرێت ئەنجا ددانی پێ بشوردرێت چونکە لەگەڵ کالسیوم یەک دەگرن و دەبنە کەرەستەیەکی پتەو بۆ پاراستنی ددان .

دایکی ئازیز تا دەتوانیت خواردنی پڕ لە ڤیتامین و کالسیوم بخو بۆ ئەوەی ددانت بپارێزی بە تایبەتی لە کاتی سک پڕیدا .

زینب حسین
ئامادەی کردووە

نرخی ئەم ڤیتامینانە

ئامادەکردنی :
ڤیان

خوشکی ئازیز

گەر خۆت و کۆرپەکانت ، بەشێوەیەکی ئاسایی هەموو جۆرە خۆراکێک بخۆن ، ئەوا مانای وایە بەشێکی باش لە ڤیتامیناتی پێویستت بۆ لەش و ماسولکەو دەمارو خوێنی خۆت و منالەکانت دەسگیر کردوە ..

خوشکی ئازیز

جا بۆ ئەوەی خۆراکی خۆت و کۆرپەکانت ، هەر وا بە بێ نەخشە هەڵنەبژێریت ، وا لێرەدا ئەم چەشنە ڤیتامیناتانەو جۆری کارو سەرچاوەکانیانت ئەخەمە بەردەست، تۆش وەک دایکێکی میهرەبان ، ئەتوانی بە پێی پێویست ئەم جۆرە خۆراکانە بۆ جگەرگۆشەکانت ئامادە بکەیت ..

ڤیتامین (ئا)

بۆ نەشو نمای منال و بۆ چاوو بۆ قژو پێست زۆر پێویستە . ئەم ڤیتامینە لە نێو شیرو کەرەو قەیماغ و ڕۆنی ڕووەک و هێلکەو گورچیلەو لە هەندێ سەوزیدا، هەیە .

ڤیتامین ب - ١

بۆ کاری بەردەوامی دڵ و بۆ نێو دانەوێلەو نان و ماسی دەمار ماسولکە پێویستە . لە وگۆشتی سوورو گۆشتی پەلەوەردا ، هەیە .

ڤیتامین ب - ٢

بۆ پێست و بۆ ریشالەکانی پێست و بۆ حەساسیەتی چاویش زۆر پێویستە .

ئەم ڤیتامینە لە نێو نان و گۆشتی سوورو شیرو دانەوێلەو هێلکەدا هەیە .

ڤیتامین ب - ٦

بۆ ددان و پدوو بۆ شانەی سووری خوێن و بۆ ماسولکە زۆر بە بایەخە .

لە نێو دانەوێلەو گشت جۆرە ئاردو سەوزی و گۆشت و مۆزدا دەس ئەکەوێ .

ڤیتامین ب - ١٢

بۆ کەمخوێنی و بۆ ماسولکەو بۆ نەشو نمای لەشی منال ، زۆر بە نرخە .

لە نێو گۆشتی سوورو گورچیلەو شیرو ئاوی شۆڕو ماسیدا ، چنگ ئەکەوێ .

ڤیتامین - ج -

بۆ ددان و ئێسقان و پدوو بۆ شا دەمارەکانی خوێن زۆر پێویستە .

لە نێو ترشەمەنی و مێوەژات و سەوزی و تەماتەو پەتاتەدا ، هەیە .

ڤیتامین - د -

بۆ ددان و پدوو ئێسقان زۆر بە کەڵکەو کاری کالسیۆم و فۆسفۆری نێو لەش ڕێک ئەخات .

لە نێو شیرو ڕۆنی ماسی و زەردێنەی هێلکەدا هەیە .

ڤیتامین - هـ -

بنکەی کاری سەرەکی شانەی سووری خوێنەو لە دژی ئەسیدی ڕۆنەمەنی نێو لەشە .

سەرچاوەکەی لە نێو ڕۆنی ڕووەک و ئاردودانەوێلەو کاهۆدایە .

ڤیتامین - ب - ج -

کەمخوێنی لا ئەبات و کاری ڕێخۆڵە ڕێک و کۆک ئەکات .

سەرچاوەکەی لە نێو سەوزەی تەڕو گۆشتدایە .

ڤیتامین - ب - ٣

هێزو توانای لەش پتر ئەکات و یارمەتی هەزم ئەدات و کەمخواردن لا ئەبات .

لە نێو نان و دانەوێلەو هێلکەو گۆشتی سووردا هەیە.

دایکی ئازیز

بۆ ئەوەی کچەکەت لەهاویندا بەجوانی و ڕێکو پێکی خۆی پیشان بدات ، یەکێک لەم مودیلانەی بۆ هەڵبژێرە .

کاروباری ڕۆژانە

لە دایکێکم پرسی : چی خۆشە لات .. ؟ .
ووتی : نوستنێکی دووروودرێژ لە پێخەوێکی گەرم و نەرمدا ..
کوڕە گەورەکەی هاواری کرد: دایکە کراسەکەمت لە وتوو داوە . .درەنگە ئەچم بۆ قوتابخانە ..
ڕۆڵە ئیستا دێم بۆت ئووتی ئەکەم .
لەم قسانەدا بوو کیژۆڵەیەکی بچوکی بە توورەیی پیلاوەکەی لە پێی کردەوەو ووتی : ئوف لەم پیلاوە تەسکە بۆتان کڕیوم ، بۆم لە پێ ناکرێ .
کچم چاوەڕوان بکە با کراسەکەی برات لە ئووتی بدەم دێم لە پێتی دەکەم .
کچە کەوتە نووکە نووت .
کراسەی بەجێ هێشتاو بەدەم گریانی کچە وەهات بۆنی بۆ چرووک هات ، بە پڕناوڕای‌کرد بۆ موتبەق شیرەکە لە سەرئاگر هەڵچوو بوو ، دەستی دایە مەبخەل،کە دایگرێ دوو پەنجەی سووتا .
بانگم کرد : خوشکێ وەڵامەکەت تەواو نەکرد بۆم ،.
ئەوە چی ئەخۆیت ؟!!
پەنجەی خۆم ئەکرۆژم .
منی لە بیر کرد .
ئای پورێ گیان خۆ تۆم هەر لە بیر نەما بوو ...
کەواتە با بزانم بەڕاستی چی لە دڵتایە بیڵێ . نوستنێکی دووروو درێژو چی تر .
پوری گیان دەنگت سەرزمەکەرەوە . ؟
لەبەر چی ؟ .. ! خۆ باوکی منالان لێرە نییە ئیستاکە چوە بۆ سەر کار .
- نەخێر بێدەنگ بە پورێ گیان هێشتا باوکی منالان نوستوە باخە بەری نەبێتەوە . بۆ کروز لە کراسە لە کراسە هەڵستا ...

Institut kurde de Paris

ئەمینداری کاروباری کومەڵایەتی

سەرکردایەتی حزب و شۆڕش بایەخی تەواویان بە کاروباری پرۆژە کۆمەڵایەتی و تەندروستی یەکانی ناوچەی کوردستان داوە

نجاه ئامادەی کردوە
نووسینگەی هەولێر

لە چاوپێکەوتنێکی تایبەتی لەگەڵ مامۆستا هدایت محمد عبدالرحمن ئەمینداری گشتی کاروباری کومەڵایەتی چەند پرسیارێکمان ئاراستە کرد کە لیمانپرس .

ئەو چالاکی و گورانکاری و پرۆژانەی کە کراوەو بە دەستانی وەیە بیکەن چی یە و چوونە ؟ .

لە دەست پێکردنی سالی ١٩٧٤وە ئەم ئەمیداریەتە واتە (ئەمانەتی گشتی کاروباری کومەڵایەتی) بو ناوچەی ئوتونومی دروست کراو کاروباری تەندروستی و کاروباری کومەڵایەتی واتە دەزگاکانی هەردوو وزارەتی (صحەو العمل والشؤون الاجتماعیە)ی لە هەر سێ پاریزگاکاندا پێسپێردرا .

لەم ماوەی هەشت ساڵەدا گەلێ نەخوشخانەی گەورەو (مراکزی صحی) سەرەکی و لاوەکی دروست کراوە لەهەمە جور پزیشکی پسپورو پزیشکانی ترو کوادری تەندروستی هەمەجور وە پیشکەوتووترین ئامیری هوندری بو ئەو نەخوشخانانە. تەرخان کرا جگە لە چەندین قوتابخانەی تەندروستی (**معهدی** مهنی صحی عالی – **اعدایەی** تضمیدو تمریض – **قوتابخانەی** ممرضات) لە هەرسێ پاریزگاکان دامەزرا کەوا دەرچوی قوتابخانەکانی ناوەندی و ئامادەیی لێوەرئەگیریت بۆ ماوەی دوو سال تاکو سێ ساڵ تییدا ئەخوینن وەدەرچوەکانی دایەش ئەکرین بە سەر دەزگاکانی تەندروستیدا ئەمە لە لایەک لە لایەکی ترەوە چەندین قوتابخانەی کومەڵایەتی وەکو (معهد المکفوفین – والصم والبکم) دامەزراوە کە ئەمانە خزمەتێکی گەورەیە بۆ هاووڵاتیان سەرکردایەتی شورش و حزب بە سەروکایەتی سەروکی تیکوشەر صدام حسین – بایەخێکی زوری بە ناوچەکە داوەو هەمو پروژەو پیویستێکی بۆ تەرخان کردوە کە باشترین خزمەتگوزاری پێکەش بە دانیشتوانی ناوچەکە بکریت .

– بۆ روون کردنەوەی ئەم مەبەستە ئەتوانین بە کورتی ژمارەی ئەو پروژانە بخەینە بەرچاو کە لە نیوان سالانی دامەزراندنی ئوتونومی تاکو سالی ١٩٨١ لەناوچەکەدا جیبەجی کراوە کە بریتی یە لە سەدو یانزە پروژە .

– ئەی ئەو پروژانەی بە دەستانەوەیەو هیشتا ماوەیەتی تەواو بکرێ .

کۆمەڵایەتی :

– سەرکردایەتی حزب و شۆڕش بایەخی تەواویان بە کاروباری پرۆژە کۆمەڵایەتی و تەندروستی یەکانی ناوچەی کوردستان داوە .

– هیوادارین دەزگاکانمان بگاتە پلەیەک دلی هەموو هاووڵاتیەک رازی بکات و چاکترین خزمەت پێشکەش بکات .

– ئەوانیش بەکورتی بریتی یە لە ٧٥ پروژە هەندیکی لە تەواو بوون دایە .

– هیواو ئاوات و تواناتان تا چ رادەیەک بە یەک ئەگەنەوە؟.

وەلام هیواو ئاواتمان هەرکات ئەوەیە کە وەک پیویست هەمو ئەو دەزگایانەی سەر بە ئەمانەتەکەمانن چاکترین خزمەتگوزاری پێکەش هاووڵاتیان بکات وەبتوانن ئامۆژگاریەتیە سەرەکیەکان ڤیادەوە بومان دەرئەچێت لە پچوکترین تاکو گەورەترین دەزگاکاندا جێبەجێ بکریت کە هەموی بریتیە لە پیشکەش کردنی هەمو جورە خزمەتگوزاری تەندروستی و کومەڵایەتی وەلەو باوەڕەدام کە وا ئاواتمان تاکو رادەیەکی باش سەرکەوتو بێت ، چونکە کاربەدەستانی ئەو دەزگایانەی سەر بە ئیمەن بە فەرمانبەرو کریکارەوە زور لە سەرووی توانای **خویان بە کار ئەهێنن بۆ هێنانەدیی ئەرکی سەرشانیان. پاتان بەرامبەر جەنگی (قادسیەی صدام) چی یە وە ئایا شوینەواری بە سەر چالاکی و خزمەتگوزاری ئەمینداریتیەکەتانەوە دیارە وەکاری کردوتە سەر ؟.**

وەلام ئەم جەنگە جەنگی قادسیەی صدام کەوا فەرز کراوە بە سەر عراقی خوشەویست جەنگیکی هەمو هاونیشتمانیەکی عراقین بە تیکرایی و پیویستە هەر یەکیکمان خوی بە سەر بازیک بزانیت بۆ پاریزگاری لە خاکی ووڵاتمان ، بۆیە فەرمانبەرو کریکاری سەر بە ئەمانەتەکەمان بە تیکرایی بەشداری خۆیان نیشان داوە لە (اعلان التطوع) بو ئەم جەنگە وەخۆیان داناوە بە بەشداری لە (الویە المهمات الخاصە)و لە هەمان کاتدا لە کاروباری دەزگاکانی خویاندا زور لە پیویست زیاتر هەڵئەستن قەرمانانەی نەی پێیان سپیرراوە بۆ ئەوەی شوینەواری ئەوانەی بەشداری جەبهەکان ئەکەن پڕ بکەنەوە. وە دەزگاکانی تەندروستی هەر سێ پاریزگاکان بە هیچجوری کەمتەرخەمی تیدا بەدی ناکرێت وە بەشەوو بە رۆژو بێ ووچان خزمەتی هاووڵاتیان ئەکەن .

نووسینگەی هەولێر

لە بەر رووناکی رووداوەکاندا

وڕینەی خومەینی و رەفسنجانی

نوسینی
ا.ن دلسۆز

خومەینی وە رفسەنجانی هەر لەگەڵ ئەوەدا هێزەکانی عیراق لە موحەممەرە پاشەکشێیان کرد حیرا دەسیانکردە هەرەشەکردن لە وڵاتەکانی خەلیجی عەرەبی وە لەعیراقیش کەگرایا نەیانەوێ لە وڵاتە عەرەبیەکان ، کەپشتیوانی لەعیراق ئەکەن وەئەیانەوێ لەعیراقیشا رژیمێک بێتەسەرکار کەبەدڵی ئەوان بێت واتە لاینگری رژیمی ئاخوندیسم بێت ، ... خومەینیو رەفسەنجانی ، ئەوەی کەسەی کە پتر لەهەموی ئیرانیەکان نانونمەکی عیراقیان خواردوە وەسێنزەساڵ لەکەربەلادا خواردویانەو نوستون ، ئەوان کینەیان لەهەموکەس لەدژی عیراق زیاترە ، ئەمانە ئەونەگێلن وائەزانن کەعیراق یان وڵاتەکانی تری رۆژهەڵاتی ناوەڕاست ئاگایان لەدڵی ئەوان وەئەوەی کەلەمێشکیانا پەروەردەی ئەکەن، نیە، نازانن کەئەو خەوەی ئەواندیویانە بەرلەوەی کەئەوان بیبینن ئەمان تەعبیریان لێداوەتەوە ، ئەگەر خومەینیورەفسنەجانی لەسەرەتای شورشی ئێرانا ئەمجۆرە فەرمایشەیان بفرمواية شایەت زۆرکەس باوەڕی بکردایە ، چونکی بەڕاستی وشەی ئیسلام دڵفرێنو پەسەندە جاشایەت ئەگەرخەڵک لەخومەینیو لەئیسلامەکەی خومەینی وەکوئێستە تێی نەگەیشتایێن ، ئەمانیش وەک ئێرانیەکان تێکەوتاییێن وەشوێنی ئەمشتە ، بەڕەموالەت شیرینە بکەوتاییێن ، بەڵام تازەودوا پاش ئەوەی کەخومەینی وای کردوەبەخۆی لەباتی ئەوەی کەخەڵک بەناوی پیاویخواو مرۆڤێکی دڵپاکی ئاینی یەوە هاواری لێ بکەنو پەنای بۆبەرن ، ئێستە نەک لەوڵاتەکانی ناوچەکەدا یان لەکوردوستانی ئێرانو عێراقا ، بەڵکو لەوڵاتەکانی ئەفریقایشا ئەگەر منالەکانیان بێ ئەدەبی بکەن ، یان بەشەوا نەنوون ، ئەڵێن وسبەوسبە خومەینیت بۆبانگ ئەکەین بتخوات ، بەڵێ ئێستە لای هەموی گەلانی جیهان ، خومەینی بەدەستی خۆی خویی کردوەتە دێوەختێو ، وەوەکو جەلادێک وەکونەپەرستێک ئەناسرێت ، رژیمی ئاخوندی لای وایە هەربەوەی برێ لەرێپەرە خوێڕیو شێتەکانی وڵاتە عەرەبیەکان وەکو ئەمەدو قەززافی بە بلوێرەسیحریەکەی خومەینی هاتونەتەسەما ، ئیتروائەزانن مەکە ، ئێستە هەموی خەڵکی ئەو وڵاتانەش ئەکەونەشوێنیان هەروەک بکەونە شوێن کەری دەجاڵ ، نا ... ئەبێ رەفسەنجانیوخومەینی زۆرچاک بزانن کەخۆیان کارێکیان کردوەبەخۆیان کە هەمویگەلان وە هەموی وڵاتان پەباشی ئەوان بناسن وە فریویان نەخۆن ، ئاخرمەگەر لەعیراقا ، یان لەوڵاتانی تری ناوچەکەدا خوێنەوارو رۆشنبیری تیانیە ؟ دەی ئەمانە چاویان نەکەوت بەرۆشنبیرانو تێکۆشەرانی ئێران ، دەی ئەوان چییان لێهات چییان پێ کرا؟ مەگەر بریتی نین لەچوار دەستە ، کە یان ڕایان کردوە یان کوژراون یانوان لەزیندانا یان قەڵەمەکانیان شکاندونو لەماڵداکەوتون ، وەئایا خومەینی خۆی نەک جارودوجار ، صەدجار نەیوت ئێمەکارناسمان بۆچییە !! ئێمەڕۆشنبیرمان بۆچییە ! ئێمەقاضیمان بۆچی یە ، وەئایا هەموحیزبو پارتو کۆمەڵەکان ، تەنانەت کۆمەڵە ئیسلامیەکانی وەک موجاهیدین ، وەکپارتی دیموکراتی کوردستانیئێران ، وەک جەبهەی میللی واتە لاینگرانی دوکتور موصەددەق، هەمویان پێکەوە رژیمی شاهەنشاییان نەڕوخاند ؟ ئائێستە لەمانە کەسێکیان ماوەتەوە لەکایەدا ؟ ئایا جگە دەستەو بەستەیخومەینی کەس ئەتوانێ دەمیبکاتەوە ئایا تەنانەت عولەماکانی ئێرانیش ئەگەر لەصەداصەد بەندەوبەچوکی خومەینی نەبن وەکو شەریعەتمەداریو طالەقانیو شربەیریخاقانیو قومی ، ناکرێنەقەفەسو ناکوژرێن ، ئایا ئێستە دەروزەمانەیێکە کە ژنبکرێتە کرنو لەکونجی ماڵا بکرێتە هۆیێک تەنها بۆڕابواردن وەهیچیتر ، ئایالەئێرانا نەتەوەکانی غەیرەفارس ئەتوانن دەمبکەنەوەو داوای هیچجۆرە مافێک بکەن ؟

جا پاش ئەوەش کەخومەینیو رەفسەنجانی لەئێرانا ئاوا ئابروی خۆیانیان بردوەو ئاوا ئێرانیان بردوەبەقوڕاو ئاوا ئابوری ئێران وەشارستانیەتی ئێرانیان بۆصەدساڵ دواخستوە ، وەپاش ئەوەی کەچوارساڵە درگای هەموی دانشگەو کولیجەکانیان قوفڵ کردوە ، پاش ئەمهەموە شیرینکاریەش، جائەیانەوێ گەلانی رۆژهەڵاتیناوەڕاست وە گەلانی موسوڵمانی جیهان بێن بەدەستیخۆیان ، خۆیان بخەنە ئەوداوەو ئەو تەوقە بکەنە گەردەنی خۆیان !!! بۆ ؟ ئەلبەت شێتبون ... !!!

نا ... نا .. کاکی رەفسەنجانی لێرە ، نەکارناسو نەڕۆشنبیر نە تەلەبەو نەخوێندکارو قوتابی ، نەپارتو حیزبی ئەموڵاتانە نە عولەماو دانشمەندان ، نە فەرمانبەرو خاوەنکار نەژنانو نەچینیئافرەتی تێگەیشتووخوێنەوار . هیچکام پێویستی بە خوایسەرئەرزو . نیمامیسینزەهەمو دیکتاتۆری خۆپەرست نیە ، گەلانی ئەموڵاتانە زۆرباش چاویان لەکوردوتورکو بلوجیئێرانە ، خێزانبارەکان چاویانلێیە کەلەمەریوانا وەلەشارەکانی سەرسنورا هێلکەیێک بە چوارصەدفلسەو کیلویێگوشت بەهەشتدینار ونانێک

بروانە ل : ٧

چالاکی بەردەوامی هەڵمەتی نیشتمانی لەناوبردنی نەخوێندەواری لە سلێمانی

بایەخدان بە بڵاوبونەوەی خوێندەواری گرنگیدانە بە مرۆڤو کۆمەڵ لە رێگای لە ناوبردنی نەخوێندەواری یەوە ... لە وەتەی هەردوو یاسای فێرکردنی ئیلزامیو لە ناوبردنی نەخوێندەواری هاتونەتە کایەوە ئەم لایەنە بە چاکی لە وڵاتەکەماندا لە برەوێکی بە سەرکردنەوەدایە ..

نمونە لە دوا کۆبونەوەی ئەم یارەی ئەنجومەنی باڵای نەهێشتنی نەخوێندەواریدا کە بە سەرۆکایەتی بەرێز پارێزگاری سلێمانی کراو تیایدا جێگری ئەمینداری نهێنی سەرکردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست لقی سلێمانی لەگەڵ هەموو ئەندامانی ئەنجومەنو بەرێوەبەرانی قەزاو ناحیەکان ئامادە بوون تایبەتی بوو بە دوولایەنی سەرەکیەوە ئەویش بواری ناوبراوە لەگەڵ بارودۆخی ئەمڕۆی وڵاتەکەمان کە یە جەنگی بەرگری خاکو نیشتماندا تێدەپەرێت بەرامبەر بە هێرشی رژێمی ئێرانی رەگەز پەرست ... شایانی باسە ئەماتەو چەندەها وێنەو نمونەی تر لە لایەن بەرێز پارێزگاری سلێمانی لە کۆبونەوەکەدا یاس کرا ... هەروەها بەرێز هاوڕێ جێگری لێپرسراوی حزب لە کۆبونەوەکەدا دەوری حربی بەعسی عەربی سوشیالیست سەبارەت بە یاسای ناوبراو دەستنیشان کردو لەم بارەیەوە بۆ زیاتر سەرکەوتنی ئەم یاسا مرۆڤایەتیە وتی راستەو پێویستیمان بە رۆشنبیر کردنی خودی خۆمان هەیە .. دوابەدوای ئەمانەش تێکرا گرێگیرا لەو کۆسپو تەگەرانەی کە دێنە بەردەم ئەم یاسایەو بەپێی توانا هەوڵی چارەسەریان بۆ دۆزیەوە ...

شایانی باسە لە ئەنجامی کۆبونەوەکەدا بریار درا کە پێویستە دەوامی مەڵبەندو قوتابخانە گەلیەکان بەردەوام بێتو بە هیچ شێوەیەک مەودای دواخستنیو دوور حستنەوەی نەدرێتو پێویستە لە هەموو جێگایەکی پارێزگادا بەردەوام بێتو زیاتر هەوڵ بدرێت کە هەموو مەڵبەندەکان بکرێنەوەو پەیوەندی راستەوخۆ بە فێرخوازەکانەوە بکرێتەوە هەر بۆ ئەم کارەش بریار درا کە هەموو هەفتەیەک بروسکەی ئەژمیار (احصائیە) دەربارەی ژمارەی فێرخوازەکان بگاتە بەرێوەبەرێتی نەهێشتی نەخوێندەواری .. لەم بارەشەوە بریار درا کە گرنگی یەکی تەواو بە دەوری راگەیاندن بدەنو لەگەڵ ئەمەشدا نەخشەیەکی گونجاو دابنێن بۆ زیاتر مسۆگەر کردنی هێرشەکەو هەتا ئەنجامێکی دیاری کراو ئەدات بەدەستەوە . هەروەها بەرێوەبەرێتی نەهێشتی نەخوێندەواریش لەم چەندانەدا ئەژمیارێکی نوێی لە ئەنجومەنەکانی نەهێشتنی نەخوێندەواری قەزاو ناحیەکان داوا کرد کە هەموو زانیاریەکی تەواو لە بابەت هێرشەکەوە بدەن بە دەستەوە بۆ ئەوەی لەسەر هەمان ئەژمیار نەخشەیەکی لەبار دابنێن .

ئەوەی شایانی باسە تا ئەمڕۆ زیاتر لە ٦٦٥ مەڵبەندی قوتابخانەی گەلی لە پارێزگای سلێمانیدا کراوەتەوەو تیایدا (٣٩) هەزارو (٧٥) فێرخوازی ژنو پیاو دەخوێنن لەوانەش (١٧) هەزارو ٩٦٦ فێرخوازی پیاوو (٢١) هەزارو ١٠٩ فێرخوازی ئافرەتن ... هەروەها شایانی باسە هەتا ئێستا هەزارو (٥٨١) فێرخوازی ژنو پیاو لە پۆلی شەشەمی قوتابخانەی گەلی دەرچوونو بەمە ئاواتی دێرینی خۆیانو میلەتەکەیان هێناوەتە دی ... هەر لەم روانگەیەشەوە بایەخێکی گەورە بە کەرتی سوشیالیستی دراوەو پشتگیریەکی بەهێزی فێرخوازەکانیان دەکرێت بەتایبەتی لە هەردوو کارگەی شەکرو جگەرەو بەرێوەبەرێتی پۆلیسی پارێزگای سلێمانیدا ... بەرامبەر بەمەش لێپرسراوی بەرامبەر ئەوانە هەیە کە کەمتەرخەمی تیادا دەکەن ... بەڵگەی ئەم دوو نمونەش لە لایەکەوە بە یارمەتیدانی فێرخوازەکانو لە لایەکی ترەوە بە سزا دانیان بۆ دەسەلمێ ...سەرباری ئەمانەش بایەخێکی گرنگ بە کردنەوەی دەورەی فێرکردنی زمانی ئینگلیزی دەدرێت کە ئەمەش تایبەتیە بەو فێرخوازانەی کەوا پۆلی شەشەمی گەلی تەواو دەکەنو ئارەزوی بەردەوام بوونی خوێندنیان هەیە کە بۆ ئەمەش (٣) مامۆستا قوتابخانەکانی ئامادەیی نێردراون بۆ بەغدا بۆ هاوبەشی کردنیان لە دەورەی ناوبراودا .. بۆ هاوبەشی کردنی ئەم چەشنە دەورانەش رەچاوی ئارەزویەکی گەورەی فێرخوازەکان کراوە بەتایبەتی فێرخوازە ئافرەتەکانیان ئەمەش مژدەی ئاسۆیەکی بێگەردمان بۆ دەست نیشان دەکات .

فریا عبدالله
نوسینگەی سلێمانی

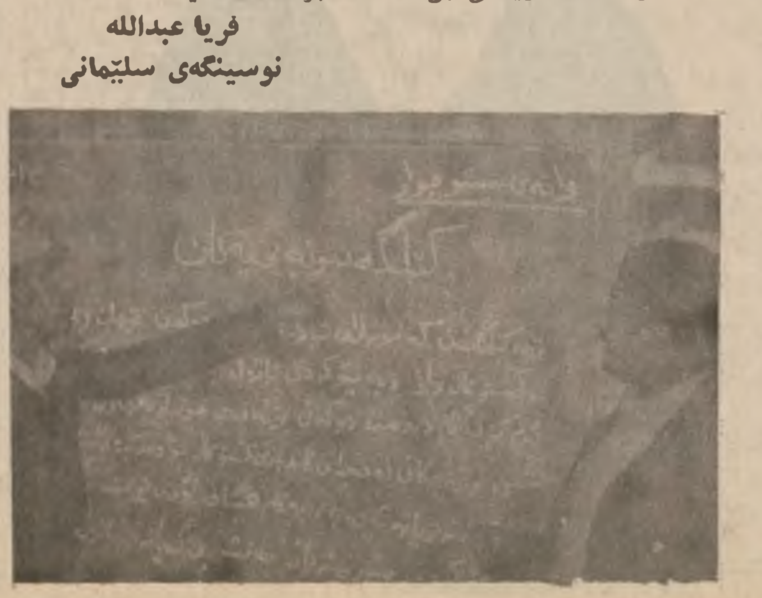

سیلاتەکانی دوژمن تێرکی دەفەن

نووسینگەی هەولێر

● چون هەواڵو کۆششی عیراق بۆ راوەستانی شەر هەڵدەسەنگێنن لە کاتێکدا کە عیراق زاڵو سەرکەوتوە ؟. مامۆستا ئەدیب دانیال جێگری پشکنەری یەکەمی قوتابخانە سەرەتایییەکانی هەولێر لە وەڵامدا وتی :

لە رۆژی یەکەمی جەنگەوە سەرۆکی بەرێز تێکوشەر صدام حسین بڵاوی کردەوە کە عیراق کەوتووەتە جەنگەوە لەگەڵ ئێران بۆ پاراستنی سەربەخویی خاکو میللەتمان بۆ پاراستنی دەستکەوتەکانی شورش کە لە ماوەی ١٤ سیزدە سالی رابوردودا جێبەجێ کردووە .

لەو روژەوە کە عیراق کەوتۆتە جەنگەوە لەگەڵ ئێران لە ٤-٩-٩٨٢ داوای مافەرەواکانی دەکاتو بڵاوماڵ کردۆتەوە کە ئێمە ئامادەیین بو وەستانی جەنگو بەجێ هیشتنی ئەو شوێنانەی کە سوپامان گرتویەنی بگەڕانەوەی بۆ سنووری وولاتمان ئەگەر هات و دان بە مافە رەواکانمانا بنێ لە کاتەی کە ئێمە سەرکەوتوین بەسەر دوژمنا .

بەڵام رژێمی ئێرانی دوژمنی ئەقام لە حوبایی بوو وای زانی کە ئەمە لە بێهێزی عیراقەوەیە بۆیە هەموو ئەم ماڵیانەی خستە پشتگوێو سوودی بوو لەسەر جەنگە تاوانەکەی .

● لەم بارو دۆخەدا کە هێزەکانی ئیمپریالیزمو زایونیزم وکۆنەپەرستان هێرش دەبەنە سەر عیراق .. ئەرکی سەرشانی هاووڵاتیانمان بە کوردو عەرەبەوە چییە ؟.

– لەو کاتەی کە وولاتمان لە درندەترین جەنگدایە لەگەڵ ئێرانو زایۆنیزم

بروانە ل : ٧

هانز ئەندەرسن تورڤانێ زاروان

د. بدرخان سندی

بێ گومان خویندەوارێ خوشتڤی تورێ زاروا تورەکێ گرنگە ، ئو لوەلاتێن پێشکەڤتی تورەڤانێن زاروا گەلەك بەرکەفتینە .. مەبەستامە ب تورەڤانێ زاروا ئەو کەسێ هوزانا یانژی چیروکا یانژی شانویا بو بچویکا بنڤیسیت .. ئو گرنگیا یان بهایێ ڤان نڤیسینا ژگرنگیا قوناغێ بچیکاتیێ تێت .. چونکی بچیکاتی ژ ئالێ سایکولوچیڤە گرنگترین قوناغە د ژیانا مروڤیدا، چونکی کەسینیا (شخصیە) مروڤی ل پێنج سالێن ئێکێ ژ ژیانێ دهێتە پەیدابونێ .

لەو .. ئەز دبینم کو پێتڤیە هندە تورەڤان ژ مە کوردا رابن وبسپوربن دنڤیسینێ بو زاروی کورد ... من پێ خوشە لێری خویندەوارێ خوشتڤی ئەز بوتە بەحسێ تورەڤانەکێ ژ تورڤانێن زاروا بکم ئەو ژی «هانز اندرسن »ە یێ کو بەری (١٧٧) سالاهاتی سەردونیایێ ل وەلاتی دانیمارکێ ... هانز اندرسن .. ئێکە ژوان تورڤانانە یێت کو لسەر پایکێ بلند ل تورێ ئورپی رادوەستت ئو چیروکێن وی رەنگی مەندەهوشیێ وخەیالێ تێدا دیارە هەر وەسا بێهنا ئەفسانا (الاساطیر) ژێ تێن .. بەلێ پایەبندیا ئوناڤبەلاڤبوتا ڤی تورەڤانی ژ چیروکێن زاروان تێن .. ئەڤ چیروکڤانێ هە تێتە رێزا تورڤانێن زاروان یێن جیهانی وەکی دانیل دیفوئی و سویڤت و گرایم چونکی بەرهەمێ ڤان تورەڤانا ئو هەروەسا یێ هانز اندرسنی ل هەمی جیهانی بەلاڤە وهاتە وەرگێرانی بو گەلەك ئەزمانێن جیهانی . ئو بەلکو چیروکێن هانز اندرسنی ژ هەمی چیروکێن دیێن زاروکا بەلاڤترە ئەوژی ژبەر سڤك بێژیێ (السلاسە) ئو شرینیا دناڤ ناڤروکیدا (المحتوی) ، ژڤێ چەندێ بەرهەمێ اندرسنی (چیروك ، وهوزان) ب ملیونا ل جیهانی دهاتن بەلاڤکرن وهەتا نهو ژی وێتێن بەلاڤکرن .

اندرسن ل سالا ١٨٠٥ ێ هاتە سەر دونیایێ ل دانیمارکێ .

لێ پشتی ١٢٥ سالا دانیمارك بهایێ ڤی تورڤانی زانی ومیهرەجانەکێ مەزن ب بیرەوەریا بورینا ١٢٥ سالا لسەر بوناوی گێرا .. ژیانا ڤی تورڤانی بخو چیروکەکا گەلەك ڤەکێشە .. ئو وی بخو چیروکا ژیاناخو نڤیسیێ لبن ناڤی « چیروکا ژیانامن » .

هانز اندرسن ل ژیانەکا هشك وپەلەنکاز وێژیای .. بابێ وی چێکەرێ پێلاڤابی ئو دەیکاوی جلك بوخەلکی دشیشتن .. هەرسێ ددکانا پێلاڤا دژیان ودنڤستن... بابێ وی هندە جارا چیروك بودگوتن وەك کومیدیا تێن هولبرگی ، و هندك ژ چیروکێن هزار شەڤان وشەڤەکێ .. ل دەمی تولازیێ اندرسنی چیروکێن شەکسپیری خواندن ، ئو وی بخو ژی زاریا (تقلید) هەمی دەورێن دچیروکێدا دکر .. !

د ژیاننامەا اندرسنی دیاردبت کو هەتا چ رادەکێ ئەڤ مروڤێ هە ل بچیکاتیێ یێ پوسیدە و دل نەخوشبیە .. بابیرێوی مروڤەکی دین بی ئواندرسن شەڤ و روژا ژ بابیرێ خو دترسا پیراوی مروڤەکا پر بێژبی بەلێ وی گەلەك حەژ پیراخو دکر ئو نەخاسمە ئاخڤتنێن وێ .. بابێ وی زوی ئەمرێ خودێ کر.. دەیکاوی فێر ببی فەخوارنێ وەهەر یا سەرخوشی بی ئو دویماهی کەتە بەختەخانا پەلەنگازا (ملجأ الفقراء) ، لڤی رەنگی ژ ژیانێ اندرسن مەزنبی ، ئو دبەر ئاشێ دەردەیێن ژیانێ خەیالا ڤی تورەڤانی هویرتر و نازکتر و تەنکتر لێدهات ..

هانز اندرسنی گەلەك جارا دهزراخودا دزانی کو دێ روژەك هێت دێ بەرهەمێ وی یێ بسەرکەتیبت ئو دێ هێتە ناسکرن .. ل ١٤ سالیێ ژ گوندێ خو (اودنزی) دەرکەت ئو قەستا کوبنهاکن کر .. ئو هندی داوی پێڤەما کو نەچت .. بەلێ بقەساوێ نەکر.. ئوچو .. گەهشتە باژێرێ کوبنهاکن وەکی مروڤەکی بیانی وکەس ناس نەدکر لوێری دەست بنڤێسینا هندە هوزاناکر بەلێ هوزانێن وی نەهند بسەرکەتیبین .

قەستا شانوێکر داکو ل شانوا کارەکی بکت بەلێ دەرگەهێن شانوا لبەر اندرسنێ بەلنگاز ئو بیانی دهاتنە گرتن ئو هونەرمەندا ترانێن خو پێدکرن .. پاشی دلێ هندە تورەڤان ئو هوزانڤانا بئەندرسنیڤەما ئو یارمەتی یاوری دان ..

پشتی چەند سالەکا ئو بخواندنا بەرهەم وکتێبێن ئەدەبی ئەندرسن هاتەپێش ئو شیا بخو ناڤەکێ لناڤ ناڤێن تورەڤانا پەیدا بکت ئو دەمێ ناڤودەنگێ اندرسنی گەهشتە پادیشاهێ دانیمارکێ .. وی فەرمانەك دا بهاریکاریا اندرسنی ئو دەلیڤەدانا خواندناوی ئو پشتی هینگی وی هوزاناخو یا بناڤ دەنك « لبەر مرنا بچیکەکی » بەلاڤکر ئو پشتی هینگی وی شانوگەریەك کومیدی بناڤێ «سەیرانەك بو ئاماك » یەلاڤکر ..دیڤدا بەرهەمێن خو یێن دی بەلاڤکر، ئو هەر چەند سەنگەڤانێن ئەدەبی (النقاد) بقەلەمەکێ دژوار لسەر دنڤێسین بەلێ وی گوهێ خو نەداوانا وهەر لسەر یاخوبی چیروکێن اندرسنی هەروەکیمە گوتی چیروکێن خەیال و مەندەهوشیێ یا بین .. ئو وندرسنی لڤی رەنگی ژچیروکا دەکی چیروك نڤێسەکی گەلەك یێ بسەرکەتی بی .. ئو دەمێ عەمرێ وی گەهشتیە ٣٠ سالی وی کومەلەك ژچیروکێن خو یێن ڤی رەنگی بەلاڤکر ئو ئەو چیروك هەر لوێ سالێ هاتن وەرگێران بو ئەزمانێ جێرمەنی » ئو ئینگلیزی ئو ناڤێ لبازارێ تورەڤانیێ ل ئورپایێ باش بەلاڤبی .

هانز اندرسنی پشتی بەلاڤ بونا بەرهەمێ وی و پەیدا کرنا ناڤەکێ ئەدەبی ، دەست بگەشتەکێ ل ئورپایێ کر .. چو روما ئو لوێرێ چیروکا خویا درێژ بەلاڤکر هەر وەسا چاڤێ وی ب تورەڤانێن هەڤ چاخێ وی کەت وەکی فیکتور هوگو ولامارتین و دیگنز هەر وەسا چو المانیایێ و چاڤێ وی ب میرێ وی وەلاتی کەت .. ئو هەر یێ بەردەوام بی ل نڤیسین بەلاڤ کرنا چیروکێن خو یێن خەیالی یێن کو وەختەکی خەلکی دگوتنێ «چیروکێن ئەجنا » یان « چیروکێن مەندەهوشیێ » وەکی چیروکا « کتێبا وێنەیا بێ وێنە » ئو چیروکا «بازاری هوزانڤانی» ئو چیروکا « چیروك ژیوتلندە » ئو چیروکا « قولنگەك کیڤی » ئو چیروکا « کچەکا بەفرین » ئو هندەکێ دی .. ژچیروکێن خوشی یا وکو میدیا هەتا نهو ژی هانز اندرسن ئێکە ژخوشتڤیێن بچیکانە ل هەمی جیهانی ، چونکی چیروکێن وی یێن بچیکا دنەمرن .. ئوکەڤن نابن .

پانۆرامایەکی ئەنتۆلۆجی

پارچەیەکە لەگەڵ دی. مۆپاسان

د. ئیحسان فوئاد

... **وێنەی قەشەکەم** هێشتا لە بەرچاوە پشتی نەختێ کۆماوەیە ، عەبایەکی ڕەشی لەبەردایە ، گالۆکێکی بە دەستەوەیە ، هێواش هێواش کەوتوەتە ڕێ و بەملاو بەولادا دەڕوانێ . چاوی پڕە لە توورەییەکی پەستراو ، بروسکەی غەزەبی لێ دەبارێ، جاروبار سەیری ئاسمان دەکات نەختێك شەرم دەیگرێ، وا هەست دەکات یەزدان لە سەرەوە لەم بەرگە خەجاڵەتییەی مارینای خوشکەزا تازە کچەکەی بە سەریا هێناوە بە نارەزاییەوە تێی دەڕوانێ .

چۆن خوشکەزاکەی ئاوا بە ئاسانی ببێتە بنێشتە خۆشەی دەمی دەرو دراوسێ ؟ خوا دەزانێ ئێستاکە لە چ پەنایەکدا دەس لەملانی ئەو لاوە هەرزەکارەیە ، چۆن گۆنای دەلێسێتەوەو دەم لە مەمکۆڵەکانی دەخشێنێ !؟ لە تاوا عارەق بە دەموچاویدا دێتە خوارێ :

« ئای مارینا ! مارینای حەڤدە ساڵ » ڕاوەستە با بت بینمەوە مەرج بێ بەم گالۆکەی دەستم سەروچاوت هەموو بڕووشێنم ! مەرج بێ لەشی ئەو لاوە بێڕەوشتەش تێك بشکێنم ... هەرچەند ئەمە کارێکە هەرگیز لە قەشەیەکی حەفتا ساڵە نایە .. »

قەشەکە حەبەسا بەرامبەر بەم جوانیی موعجیزنومایەی سروشت کە باوەشی دەکردەوە بۆ هەموو هەستێکی نوێ و بە جۆش و بە تین ... لەناو ئەم دیمەنەدا کە هەموو قوژبنێکی لاوی لێ دەتکا بە تەنیا ئەم ئاوارەو لەرزیووو پەڕپووت بوو ، لەبەر خۆیەوە دەیگوت :

« ئای یەزدان ، یەزدانی گەورە ! ئەم هەموو جوانییە چییە؟ ئای لەم مەزنی و هێمنی و لاوی و بۆنو بەرامەیە !! »

ئالەم کاتەدا لەپڕ گوێی لە چرپەی دوو کەس بوو کە باشتر گوێی ڕابەڵ کرد دەنگی نەرمی مارینای خوشکەزای تێکەڵی هەموو ئاوازەکانی کەی سروشت دەبوو و لە ناویدا دەتوایەوە . ئەم جارە شەرمی لە خۆی کرد ، وەستاو واقی وڕما تا ئەوان دوور کەوتنەوە . ئەمجا هێواش هێواش بە دەم گالۆکەکەیەوە گەڕایەوە بەرەو ماڵەوە . نەء.. نەء .. خوشکەزاکەی کچێکی خراپ نییەو لە نەریت نەچووەتە دەرێ ، ئەوەتا پارچەیەکی گونجاوە لەو سروشتە ڕازاوەیەی چوار دەوری ، نەخێر ئەو کوڕە دڵدارەش بێڕەوشت نییە ئەوەی لە یاسا چووبووە دەرێ و خەریك بوو بە گەوجیی پیرێکی خەڵەفاوەوە ئەو کانییە ڕوونە نازدارە لێڵ بکات : ئەوان نەبوون ، بەڵکو ئەمی پیرو پەککەوتە بوو .

ئای خوایە لەم تەلیسمو ئەهێنییە جوانانە ! بە ڕاستی حەزی دەکرد ئەوەندەی لە خۆی ڕاپەڕموایە زاتی بنایە بەر خۆی و بچوایە بەردەم خوشکەزاو دڵدارەکەی ، لە هەمو دڵییەوە پیرۆزبایی لەم ئەڤین و خۆشەویستییە بکردبایە .

ئا لەو ساتەدا لەپڕ تەلیسمی دارستانەکە کە تاریکی و ڕووناکی تێدا دەستیان کردبووە ملی یەك ڕایکێشایەوە لای خۆی ... مانگ لە سەرەوە نەرم دەیڕوانی ، هێندێ مێروو جریوەیان دەهات و ناوبەناو دەیان خوێند. دار هەرمێیەکان بە پڵپڵەی زیوین چرۆو خونچەکانیان خستبووە بەر تیشکی مانگ و دەبریسکانەوە .. بۆن و بەرامەیەکی عەتربۆش هێرشی دەبرد بۆ ناو سنگی و مێشکیان دەکردەوە .

دوو پەپوولە لەلای ڕاستییەوە وەك دوو باڵی جریوەدار سەروو خواریان بوو لەناو گۆماوی ئەو سروشتەدا مەلەیان دەکرد .

Institut Kurde de Paris

بەدوادا چوونی ڕۆشنبیری لە دەرەوەی سنوور :

نیرۆدا

شیعر دەنگی خەمبارەکانی سەرزەمینە

بەرگی کتێبەکەی نیرۆدا بە زمانی ئیسپانی

بابلۆ نیرۆدا ، شاعیری گەورەی چیلی ، کە نۆ ساڵ دەبێت کۆچی کردوە ، لەم دواییەدا هەشت کۆمەڵە شیعری لەیەك بەرگدا بە زمانی فەرەنسایی دەرچووە ، ئەم شیعرانە ، بەرلە کودەتا عەسکەرییەکەی چیلی لە ئەیلولی ١٩٧٣دا شاعیر خۆی ئامادەی کردبوون بۆ چاپ .

ئەم شیعرانە کە ناوی «گولێکی بڕاو شیعری تر»ی لێ نراوە لە دەزگای «گالیمار» لە پاریس دەرچووەو (٣٧٩) لاپەڕەیەو دوا هەشت دیوانی نیرۆدایە ، بەر لە کۆچی دوایی لە ٢٣ ئەیلولی ١٩٧٣دا خۆی کۆی کردبوونەوە شیعرەکان یەکەمجار بە زمانی ئەسپانی لە بوینس ئایرس ساڵی ١٩٧٤ دەرچووەو «ماتلیدای» ژنی سەرپەرشتی لەچاپدانی کردوەو ناونیشانی بۆ زوربەی شیعرەکان داناوە .

لەو شیعرانەدا نیرۆدا ، گیرەوەی خۆشەویستی دەریایە ، بەبێ بێزار بوون، چاوی تێ دەبڕێ و بە دوای نهێنەکانی هەڵچوون و دامرکاندنەوەی دەریادا دەگەڕێ .

« باخچەی زستانە »و « ٢٠٠٠ »و « دڵی زەرد »و « کتێبی پرسیار » چوار بەشی یەکەمی کۆمەڵە شیعرەکانە ، تیایاندا نیرۆدا ڕۆچوونەکانی خۆی بە چارەنووسی مرۆڤ و پەیوەندیەکانی بە زەمەن و پیرییەوە دەردەبڕێ .

بەشی شەشەمی بە ناونیشانی « لاوانەوە »یە کە بۆ هاوڕێیانی شاعیر دانراون وەك « مایاکوفسکی »و «لیلی بریك »وو «ناظم حکمت »و بەشێکی تری بەناوی «دەریاو زەنگ »ە وە گەڕانەوەیە بۆ دەریاو زەمان و عەشقی « ماتیلدا »

زوربەی شیعرەکان وەك سروودی ماڵ ئاواین بەر لە دوا کۆچ .. « تەڵخە هەڵبژاردەکان » دوا بەشی دیوانەکەیە ، لەم شیعرانەدا ، نیرۆدا باسی مافی مرۆڤ دەکات لە هەڵە کردندا کە بەبێ ڕوودانیان ناکرێ ببێ بە مرۆڤ و بەبێ هەڵەکردن شاعیر پەیوەندی قوڵی لەگەڵ کەرەستەکانی دەربڕینی لە دەست دەچێ ..

پابلۆ نیرۆدا کە لە جەرگەی دارستان و نزیك تاشە بەردەکانی ڕوخی دەریا لەچیلی پێگەیشت ، لە شیعرەکانیا لەزەتی دارستان و تاشە بەردوو دەریا دیارن ، شیعرەکانی دەربڕینی ڕاستەقینەی چەوساوەو خەمبارەکانی نەك هەر چیلییە بەڵکو هەموو دنیا ..

بەهرە ئامادەی کردوە

لەگەڵ شاعیری هاوچەرخی فەرەنسا "ئوجێن گیوفیك"

* ئوجین لە ٥/ی ئابی ١٩٠٧دا لە هەرێمی بەریتانیای فەرەنسا لە وولاتی ئەلکارناك لە دایك بووە .

* باوکی لە ژاندرمەدا فەرمانبەر بووەو لەگەڵ خاوخێزانەکەیدا بە شارەکانی فەرەنسادا گەڕاوە . بە پایەی « باجگر » ، یەکەم جار لە دایەرەی باجوەرگرتندا کاری کردووەو تا خانەنشینی هەر لەوێ ماوەتەوە .

* پانزە کۆمەڵە شیعری دەرکردووە ، یەکەمیان لە ساڵی ١٩٤٢دا بە ناونیشانی « تراکیە »وە دواییەکەیان ساڵی ١٩٧٩یە ناوی « خەڵکی تر » .

* ئێستاکە لە شەقامی کلود برنار ژمارە ١٧ لە پاریسدا دەژیت . شیعرەکانی وەرگێڕراوەتە سەر زمانانی ئیتالی ئینگلیزی ، ئەڵمانی ، ئیسپانی ، ڕووسی ، یوگوسلاڤی .

(١)

*** ئوجین گیوفیك نزیکەی چل ساڵە لە شیعردا کار دەکات .**

- تۆ بڵێ شەست .

*** شەست .. ؟ ئەی یەکەم کۆمەڵە شیعرت ((تراگیە)) (ترا = زەوی ، = ئاو لە ساڵی ١٩٤٢دا دەر نەچوو ؟**

- بەڵێ ، ئەو وەختە لە ناوجەرگەی شەڕی دووەمی جیهانیدا بووین ، لە بیرمە ، ئەو کۆمەڵە لەو ڕۆژگاری شەڕەدا وا بە برەو کەوت کە نە من و نە دەزگای بڵاوکردنەوەی گالیمار ڕەچاومان نە دەکرد ، بۆچی لە ڕۆژانی شەڕدا زیاتر شیعر دەخوێندرێتەوە ؟ ئایا ئێوەش هەستتان بەو دیاردەیە کردووە ؟ کە خەڵکە کە پاشان دەچنەوە سەر خەمی کاروباری ژیانیان . جاروبار پرسیار دەکەم ئایا زەحمەت نییە بۆ هەر یەکێك لە ئێمە لە شەڕەوە بۆ ئاشتی وەرچەرخێت ؟

مرۆڤ چۆن دەگاتە ئاشتی ... ؟ چۆن لە شەڕ دەگەڕێتەوە .. ؟ بەڵکو چۆن لە شەر دەردەچێت ..؟

- ئینجا دەڵێیت چی ئەگەر بڵێم من لە دوای کۆتایی شەڕدا تا ماوەیەکی کورت لە شیعر نووسین وەستام ، زۆر جار ووتومە شیعر کاری بنەڕەت نییە ، بەڵکو ئەو ژیانەی کە کاری ڕاستەوخۆمان بە سەردا دەسەپێنێ تا بەرەنگاریی ناتەواوییەکانی بکەین ئەوە بنەڕەتەکەیە .

*** ئەمە دەبێ شەڕ تۆی بە ڕادەی ئەو پەیوەندییە گەیاندبێ لەگەڵ شیعردا ؟**

- ڕەنگە (ئاشتی) بێ وام لێ بکات کە گومان لە دەوری شیعرو لە کاریگەریی شیعر بکەم .

*** مەبەستت ئەوەیە کە ئاشتی دوژمنی شیعرە ؟**

- شیعر خۆی دوشمنە چونکە هەموو هێزێکمان لێ داگیر دەکات و لێی ناگەڕێ یەکسەر کاری بە کەڵکی خۆمان بکەین و ناهێڵێ لەسەر لە نوێ بنیاتنانی کۆمەڵدا دەوری باشی خۆمان ببینین ، بۆ تێگەیشتنی ئەمەش پێویستە سروشتی ئەو هەژانە لە بیر نەکەین کە لەگەڵ شەڕی دووەمی جیهانیدا لە ناو وێژانماندا پەیدا بوو . دان بەوەدا ئەنێم کە ئەو وەختە ڕۆڵی هاو وولاتی بە سەر ڕۆڵی شاعیردا زاڵ بووە، وەنەبێ هەر من بە تەنیا ئەم هەڵوێستەم گرتبێتە بەر، کەوا ئاواتمان ئەوە بوو خۆمان بکەینە پێناوی کرداری دروست بوونی مرۆڤی نوێ لە کۆمەڵێکی نوێدا ، هەستیشمان کرد کە ئەم ئەرکە ئەوە دەهێنێ هەموو توانایەکی خۆمانی پێ ببەخشین .

*** لە بیرتە سەرەتا .. چۆن دەستت لە شیعردا ؟**

- ئەم پرسیارە چییە ؟ من بە ووشە لە دایك بوون .. باشە تۆ ئەگەر بۆ تاقە **جارێکیش بێ لە ژیانتا هەستت بەوە نەکردووە کە تۆ هیچ نیت بە بێ ئەو**

بڕوانە ل : ٧

سەردەمێکە تاکو ئێستا ، یادت دەکەم ..
زۆر حەز دەکەم ،
گڕی پشکۆت لەسەر لەپە زبرەکانم
بۆ بکەمە چراوگێ ،
ئەم ڕێگایەی پێ ڕۆشن کەم ...

● × ●

سبەی خۆری ماندوو مەڵدێ و ،
چاوە ڕەشەکانی شەوگار
کاڵ دەبنەوە ..
نەهەنگی چ ڕۆژگارێ قووتی داوی ،
وا وەکو گوڵە بەڕۆژە ،
ڕووت لەخۆرەو
بەرامبەری ڕاوەستاوی ؟
ئەی نازانی ، گەر خۆر عاشقی باڵات بێ
ڕووی هەڵناکاو
بۆ سەفەری ئەو شەوگارە
بەبێ هاوڕێ ، بەڕێت ناکا !! ؟

سەرم لە هەنگڵی ڕازی تۆیە

● شیعری: شەوبۆ محمد مراد ●

هەتاکو کەی تۆ گڕ بیت و
منیش شاری بەستەڵەك بم ؟
هەتاکو کەی ، چاوی ئەستێرە کوێر دەکەی ،
منیش دڵی شەوەزەنگ بم ؟
خۆ لەمێژە لەگەڵ ڕازی
دڵی گەڕۆکت ئاشنام .

زۆر لەمێژ بوو سەرم هەگبەی
توێشەووی فرمێسك و نیازەکانت بوو..
چاوم قاڵبووی چاوەڕوانی و
جەستەم شەکەتی بەر باران ..
دڵم پۆڵا بوو بۆ لێدان ..

ئالای سەرکەوتن .... پاشماوە

بەپێ بەیاننامەکانــــی سەرکردایەتی گشتی هێـــزە چەکدارەکان زیانی سەرچەمی دوژمن لەم هەفتەیەدا بـــەم جۆرە بووە :

● **بەیاننامەی ژمــــارە ٧٣٠ :**

١٦ کوژراوو دوو تــــۆپو دوو بنکەی تەقەمەنی ·

● **بەیاننامەی ژمارە ٧٣١ :**

بیستو پێنج کوژراوو یەك دەبابەو یەك سەربازبـــەری مودەرعەو سێ لۆریو یــــەك شەفلو یەك بنکەی تەقەمەنی·

● **بەیاننامەی ژمارە ٧٣٢ :**

٢٦ کوژراوو یەك دەبابەو هەشت سەربازبــــەری مودەرەعەو یەك تۆپو ســـێ لۆریو پێنج شەفلو ســـێ بنکەی تەقەمەنیو سەنگەرێکی پیادە ·

● **بەیاننامەی ژمارە ٧٣٣ :**

[illegible] کوژراوو یەك دەبابـــەو دوو لۆری کە یەکێکیـــــان ســــەربـــــازی تیابوو دوو بنکەی تەقەمەنی ·

● **بەیاننامەی ژمارە ٧٣٤ :**

نۆزدە کوژراوو تێــــك شکاندنی سێ نیشانـــــەی دەریاییو دوو دەبابەو یـــەك لـــۆری پڕ لە ســــەربازو روانگەیەكو چەند سەنگەرێکی پیادە ·

● **بەیاننامەی ژمارە ٧٣٥ :**

١٠ کوژراوو یەك دەبابــەو شەش لۆری کە ســـــیانیان کەرەستەو تەقەمەنیان تیابوو، یەك تۆپو چوار بنکـــــەی تەقەمەنیو روانگەیەك ·

● **بەیاننامەی ژمارە ٧٣٦ :**

ژمارەی کوژراوەکانـــــی دوژمن ١٧ کوژراوبووە ·

فەلەستین ـ پاشماوە

ڕادیۆی بێروتەی سەر بـــە حکوومەت وتی پێرێ پێشـــں نیوەڕۆ هێزە زایۆنی‌یەکـــان چوونە شارۆلکەی نەبەتییـــەو نەختەی پشکنینیان لــــە شەقامەکانیا دامەزراند بـــەڵام هەر لە ژێر بۆردمانـــدان · دێهاتەکانی دەوروبەر هێشتا هەواڵەیانی پێشوو وایـــان دەگەیاند کە شەڕێکی گەرم لـــە نەبەتییەدا هەیەو دانیشتوانــی ئازایانە بەرگری هێــــــزە زایۆنی‌یەکان دەکەن ·

هەواڵەکان پاش ئـــــەوە وتیان هێزە زرێپۆشەکانــــی دوژمن بەرەبەیانی پێـــــرێ چوونە سێ گەڕەکی نەبەتییەو دابەزینێکی زرێپۆشانەشیان لە دەرگای سەرەوەی سەیدادا کرد ·

هەواڵی تریشــــس رای گەیاند کە شەڕی تونــــدی زرێپۆشانە پێرێ بەرەبەیان لە ناوچەکەدا ڕوویدا بـــــۆ بەربەستکردنی زایۆنی‌یەکانو هێزە هاوبەشەکان توانـــی‌یان کەشی‌یەکی جەنگی زایۆنـــی بپێکنو ئاگری تێبەردەن ·

هێـــــزە لوبنانــــــی فەلەستینی‌یەکانیش ئەوەیـان بە درۆخستەوە کەوا قـــەڵای سقێف داگیرکــــراوە · ئاژانسی دەنگوباسی وڵاتــی میرنشینەکـــان بە نـــاوی پەیامنێرەکەیەوە لە بێـــرووت وتی قەڵای شقێف هێشـــتا بە دەست هێزە هاوبەشەکانە ـ وەبەوە ئێستا شەڕێکـــــی گەورەی بە دەورا هەیە · بەڵام قسەکەرێکی زایۆنی پێشــــس ئەمە بڵاوی‌کردەوە کە هێـــزە زایۆنی‌یەکان قەڵاکەیـــــان گرتوە ·

ڕادیۆی بێرووت وتـــــی شارۆلکەی حاسبییە پاشــــں بەرگری‌یەکی توند کەوتـــــە دەست زایۆنی‌یەکان·هەروەها وتی هێزی بە ئاسمانــــــدا گوێزراوە لەســـەر قـــــەڵای سەعدی‌دا دابەزێنراو شەڕێکی گەرم لە نێوانی ئـــــەوانو هێزە هاوبەشەکان بەردەوامە· بەرگری هێزە هێرش‌بەرەکەیان کردوە لە سوورو دەوربــــەرو بەرزایی‌یەکانی نەبەتییــــە و شەقامەکانیا چوار تانکــــــی زایۆنـــی‌یان لە ســـووردا تێکشکاندووەو دەستەکایـــان کوژراو بریندارکردوە؛ ئـــەو سەرپردەیان گەمارو داوە کـــە زایۆنی‌یەکان لە ســـــەرووی سەیداوە دایان‌مەزراندبوو بە توندی لەگەڵیا دەجوڵێنەوە ·

هەروەها بەیاننامەکە وتــی چەند دەستەیەکی تایبەتـــی هێزە هاوبەشەکان لە پشـــت هێڵەکانی دوژمنەوە کاردەکەنو زیانی زۆریان پێ گەیاندوون لە سەروماڵ ·

ئاژانسی دەنگوباســــــی فەلەستین وای‌گەیاند ئـــەم دەستانە لە سێ‌کوچکـــــەی زەحلەدا هێرشیان بـــــردە سەر دوژمنو دوو تانکیـــــان تێکشکاند · هەروەهـــــا دەستەیەکی تری ئەم هێـــزە تایبەتی‌یە هێرشیان بردەسـەر دوژمن لە ناوچــــــــــەی حاسبانیداو تانکێکیـــــان کوشتو بەرەو پێش‌چوونیانیان بەرەو میماس ڕاوەستاند ·

(وەفا) وتـــی هێـــزە هاوبەشەکان هێزە زایۆنی‌یەـــ کانیان لەبەر دەم (مجمـــــە)و بەرزایی‌یەکانی (لبایـــــە)دا ڕاوەستانو زیانێکی زۆربـــان پێ‌گەیاند ·

ئاژانسی دەنگوباســـــی فەلەستین وتی زایۆنی‌یەکان لە بەیانی پێرێوە چـــــــوار هەوڵی بەرەوپێش چوونیاندا بەهۆی تانکەوە بـــــەرەو خێوەتگای بورجی ســـەروو لە ناوچەی سووردا ·

هەروەها وتـــی هێـــزە هاوبەشەکان توانی‌یان هەموو هەوڵەکان بەربەستبکەنو نـــۆ تانکیان تێکشکاندو ئــــەوەی تیابوو یا کوشتیان یـــــا بریندارکرد‌و کۆمەڵێکـــی زۆریش چەکیــــان وەدەستکەوت ·

لەم کاتانەیشدا فرۆکـــــە هیلیکۆپتەرەکانی دوژمـــن بـــە سەر بێرووتدا گەڕان و هێزە هاوبەشەکان بەرەنگاریـــان [illegible]

ڕادیۆی بێرووتیشـــــں بڵاوی‌کردەوە کە فەرمـــــان دەرکراوە بۆ سوپای لوبنـــان بۆ ئەوەی ئامادەی وەڵامدانەوەی دەستدرێژی‌یە زایۆنی‌یەکان بێ ·

هەروەها فرۆکە زایۆنــی‌ یەکان پێرێ بەیانی شارەکانی سوورو حەبووشیان دایـــە بەرتۆپ بۆ پشتگرتنـــــی هێزە زایۆنی‌یەکان دژی هێـــزە هاوبەشەکان ·

هەواڵەکانی خــــــوارووی لوبنان وا دەگەیەنن شەڕێکـــی گەورە لە نزیك جوتە شاری سوورو سەیدادا هەیە ·

لەگەڵ شاعیری هاوچەرخ پاشماوە

ووشانەی کە دەینووســــیت ، وەك ئەوەی کە ئێمە بە ووشە لە دایك دەبین ، وەکو بڵێی لە ووشە لە دایك دەبـــــین ، من پێویستیم بە نووســـــین هەیە ، نووسین وێڵـــــیو ناتەواوی منە ··· ئـــــای چەند ئاشقی قسەووشەکانـــی خۆمم ·· !

*** ئوجین گیوفیك چ جۆرە شیعرێك دەنووسێت ؟**

ـ شیعری من لەگــــەڵ شیعری مندا ناکۆکن ، هـــەر وەك وێنەکەشم دانەخـــۆرەی ئەو ناکۆکی‌یەیە لەگەڵ خودی خۆیدا ، من شیعری پتـــەوی گرنگو شکۆداری بە سەنگم نووسیوە شان‌بەشانـــــی سووکەڵەی ناسکی شەنگـــــی ڕووخۆشی تا رادەی تەنکاوی· دڵنیابە جارێك تاقی‌کردنەوە ـ کانم نەکردۆتە پیشە ، شیعرم داڕشـــــتووە بەڵام شــیعر نووسینم تاقی‌نەکردۆتەوە ·

*** بەڵام خوێنـــدنەوەی شیعرەکانت هەستێکی وا بـــە پیاو دەدا کە جیایە ئەوەی تۆ دەیڵێی ·**

ـ قسەکەم ئەوە ناگەیەنێ کە من هەرگیز دەســــتکاری شیعرەکانم ناکەم ، جاری وا دەبێ لە یەکەم نووســـین‌دا شیعرەکەم دەگاتە چل دێڕ ، لە دووایی‌دا دێتە خـــوارەوەو دەبێ بە دوو دێڕ ، ئەمەشــں پەیوەندی‌یە لەگەڵ ووشەدا ، چونکە ووشە دەگمەنەکانـــن وات لێ دەکەن ، هەســــت بکەیت کە لە واندا لە دایـــك دەبیت ·

سەرووتار ـ پاشماوە

سەرکردایەتی عێراقی شۆڕش لێ‌هاتوانە ئـــەم ڕێگایەی بڕیو دەیبڕێ ، لەگەڵ هەموو سەرکەوتنێکدا هێزەکانی ئیمپریالی جیهان زیاتر شێت‌گیر دەبوونو زیاتر پیلانیان دەگێڕاو دەگێڕن ، زنجیرەیەك پیلانە بە یەکەوە بەستراون هانداني رژیمـــی رەگـــــەز پەرستەکانی ئێران بۆ چوون بە گژ عێراقدا وهێرشی ناڕەوای بۆ سەر بنکە ئەتۆمیەکانی عێراق ، دوایـــی دڕندانە پەلامار بردنە سەر گەلی فەلەستینو لوبنـــان هەموویان ئەڵقەن لە زنجیرەیەك پیلانداو بە یــــەك مەبەست ، مل‌کەچ کردنی ناوچەکە بـــۆ دەستەڵاتی ئیمپریالی جیهانی ، عێراق لەم پیلانەدا زیاتر مەبەستە چونکە هەستاوەتەوە ، تا بڕوات ، هەر بەرەو لوتکە بڕوات ، ئینجا گەلی فەلەستین ، چونکە سوورە لەسەر ڕێگای گەڕانەوەو جەنگینی هەتا سەرکەوتـــن دژی قەوارەی زایونیەکان ، لەم بیلانەدا ، ئەسەدو خومەینی دوو چوکڵەی هاوسوێیی هیزەکانـــــی ئیمپریالین ، بۆیە یەکیتیو باوەڕبوون بە توانای گەل تاقە ڕێگای پێشێل کردنی ئەو پیلانەو ڕەمزە چەپەڵەکانیەتـــی ، هەروەك عێراقو سەرکردایەتیە مەزنە لێ‌هاتووەکـــەی ئەو زیاتر لە بیست مانگە لەسەر ئەو ڕێگایە ، ڕێگای باوەڕ بوون بەگەل ئەڵقەی زنجیرەی پیلانـــەکان دەشکێنێ ·

لەبەر ڕووناکی ـ پاشماوە

بەصەدو پەنجافلس ، چاویان‌لێیە چۆن‌ئەبێ هەموکـــەس ئامادەبێت بۆئەوەی کە ویلایەتی فەقیە قوبوڵ‌کات ، واتە پیرەمێردێکی هەشتاسالە قوبوڵ‌کات کەلەلای‌خـــواوە لەهەموزانیاری‌یێکا ئوستادەو وینەنیە ، وەئەبـــێ پێی‌سپێرراوە هەموی ئەم‌جیهانە بباتەڕێگاوە ، وەئەو هەموی‌جیهان تەنانەت وڵاتەگەورەکانیش ئامادەبـــن کەببێتە پێشەواو ڕابەریان ، وەئەگـــەر بیـــروڕات پێچەوانەی‌ئەمەبو دوژمنی خودایت وە ئەدرێت‌لەسەرت وە ئیعدام چاوڕوانتە ، جا ئاغای‌خومەینی تۆبـــەم عەڵییەتەوە ئەتەوێ گەلانی ڕۆژهەڵاتی‌ناوەڕاست سەرت بۆشوڕکەن ؟ ئەلبەت شێت‌بوون · نابراله ·· ناء ·· لەجێگای‌خۆتدا داساکێ لەبەرەی خویشت پێت درێژمەکە، ئەگەر قاچوقولی خۆتت خۆش‌ئەوێت ، ئەگینا لەسنوری‌ـ خۆت قاچت‌ڕاکێشا هەردوپێت ئەبڕنەوە وە گلەییشت لەپێی‌خۆت ·

تیپی منداڵان ـ پاشماوە

گەلێ خەونی گەورەتر ببینــنو ئاواتی لە خۆیان پیرۆزتـــر چاوەڕوانیان دەکات ·

لێرەوە ، موژدەی سەرکەوتن‌تیپی منداڵان ، سەرلەنـوێ · خوێن ئەو هونەرمەندانــــەی گەرمتر کردەوە کە شەونخونی بەردەوام دەگرن بۆ پێ‌گەیاندنی‌نەوەیەکی نوێو پاشـــەڕۆژی ڕووناك ·

شێرزاد عبدالرحمن

رووداوەکان بە وێنە

هێزەکانی زایۆنی لەکاتی حونە خوارووی لوبنان

لە خوارووی لوبنـــاندا کارگیرانی خاچی ســــوور بریندارەکان دەگوێزنەوە

ڕێگای نێوان بەیروت‌و خوارووی لوبنــــان دوای پەلامارەکەی زایۆنیەکان ·

ئێران ـ پاشماوە

مێشکی چەرخەکانـــــی ناوەڕاستەوە بیر دەکانـــــەوەو دەیان هەزار کەسی ئێرانـــــی بێ دادیەروەری لە سێدارە داوە هەر لەبەر ئەوە بەرهەڵستی ڕژێمن ·

لە نیویۆرکیش سەدەهـــا کەسی ئێرانی سەربەڕێکخراوی موجاهیدینی خەڵق لەبەردەم، ئەو ماڵەدا خۆپیشاندانیان کرد کە وەزیری دەرەوەی ئێـــران علی اکبر ولایەتـــی تیا دابەزیوەو هاتـــوە بـــۆ بەشداری‌کردن لە کۆبوونەـــ وەکانی نەتەوە یەکگرتوەکان · خۆپیشاندەرەکان دروشمـــی دژی خومەینی‌یان بەرزکردبوەوە و دژی کردەوەکانی ڕژێمەکەی هاواریان دەکرد ·

کۆنگرەی بەرز ـ پاشماوە

هەروەها نۆکەندەکانـــــی تەلەفۆنو بروسکە لە نێـــوان دوو ئیستگە زەمینی‌یەیەکەو بنکە ناوەندی‌یەکانی جیهاندا زیادو گوشادکراون بۆ ئەوەی نەهێلرێ بەهـــــۆی زۆری پێوەندی‌یەوە لە کاتــــــی بەستنی کۆنگرەکەدا هیـــچ جۆرە ڕاوەستانو دواکەوتنێك ڕوو بدا ·

ئیستایش دەزگا خەریکـــی دروستکردنی ئێستگەیەکـــی سەرزەمینی تــــرەبـــۆ دابین‌کردنی پێوەندی لەگەڵ وڵاتە سۆشیالیستەکانـــدا بەهـــــۆی ڕێکخـــراوی سپوتنیکەوە · ئـــــەم ئێستگەیەیش پێش بەستنی کۆنگرەکە تەواو دەبـــێو هەموو جۆرە خزمەتگوزاری ـ یەکی تەلەفۆنو تەلەکـــس‌و بروسکەو پەخشانـــــی تەلەفزیۆنی ئامادەدەکا ·

جەنگاوەرانی ـ پاشماوە

هاوارکردنەکانیان ئامادەیـــی هەمیشەیان بۆ پتەوکردنـــی جەنگو بەشداری‌کردنـــی چالاکانەیان لە بەدەست‌هێنانی سەرکەوتنەکانی قادسیـــەی صدامی پیرۆز ، دەردەبڕی ·

❂ **دهۆك :**

هەروەها جـــــەماوەری دهۆك کۆمەڵێکی تریـــــان لە جەنگاوەرەکانی ســـوپای میللی بۆ یەکێك لە بەرەکانی جەنگ دژی ئێرانی دوژمـــن بەڕێکرد بۆ بەدەستهێنانـــی بەشداری شەرەفمەندی لە جەنگی قادسیەی صدامـــی پیرۆزدا ·

لە بەڕێ‌کردنەکەشـــدا سەرکردەی سوپای میلـــی ناوچەی دهۆكو بەڕێـــــز پارێزگاری دهۆك دوانیـــان پێشکەش‌کردو تیایانـــــدا یەکێتی پیرۆزی گەلەکەمـــان بە کوردو عەرەبــــی‌یەوەو ڕاوەســــتانیان لـــەدوای سەرکردایەتی‌یە مێژوویی‌ــ یەکەی صدام حسین بـــۆ بەرگری لە عێراقـــــی خۆشەویستمان دووپات ـ کردەوە · ئەوەشـــیان دەست‌نیشان‌کرد کە ئـــەم کۆمەڵەی ئەمجارە بەشداری لە بەدەستهێنانی سەرکەوتنەـ کان دەکـــات وەکـــو جەنگاوەرەکانی سوپای میللی کە بەشداری‌یەکی چالاکیان لە جەنگە ڕەواکەمان دژی ئێرانی دوژمن ، کرد ·

جەنگاوەرەکانیش لە هوتافو هاوارکردنەکانیان خۆشەـــ ویستیان بۆ سەرۆکـــــی فەرماندە صدام حسێنو ئامادەیی تەواویان بۆ بەرگری لە خاکی نیشتمان تـــــا ئێرانی دوژمن دان بـــــە مافەکانمان دەنێ ، دەربڕی ·

هەروەها هاوڕێیـــــان یاریدەدەرانی ســــەرکردەی ناوچەو ئەفسەری روکنـــــی سوپای میللی ناوچەکــــەو سەرۆکانی دایەرەو ڕێکخراوە جەماوەری‌کانو خێزانــــی جەنگاوەرەکـــان ئامـــادەی بەڕێکردنەکە بوون ·

هاووڵاتیان ـ پاشماوە

ئیمپریالیستی جیهانو عەرەبە ناپاکەکان کە دژی وڵاتەکەمان وەستاون بۆ ئەوەی کــــە پێشکەوتنی وولاتمان ڕابگرنو بمانگێڕنەوە بۆ ڕوژانـــــی ڕابوردوو کە ئیمپریالـــــزم دەستکاری هەمـــوو کاروباری وڵاتمانی ئەکردو ئێمە کـــــە عیراقـــین بە هەمــــــوو نەتەوەکانیەوە پێویستـــــە لەسەرمان کە یەك بگریــنو بەریز بوەستین بو پارێزگاری هەموو مانەکانمان و دەستنەوـ تەکانمانو هەموو ئەم پیلانانـــە [illegible] پێ دەکەین کە دوژمـــس دەیهونێتەوە ·

ئەمینداری کاروبــــاری

ڕۆژی دوو شەممەی ڕابوردوو بەڕێز وەزیری ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندن مامۆستا لطیف نصیف جاسم لە هۆڵی مۆزەخانەی نیشتمانی دووەم پیشانگای پۆستەری دوەڵی بەغدای کردەوە کە لیژنەی نیشتمانی هونەری تەشکیلی عیراق ڕێکی خستبوو، ئەویش بە بۆنەی ڕابووردنی ساڵێکەوە بە سەر دەستدرێژی زایونیەکان بۆ سەر بنکەکانی ئەتۆمی عیراق لە ٧-٦-١٩٨١دا .

بە بۆنەی ڕابوردنی ساڵێک بە سەر لێدانی بنکە ئەتۆمیەکانی عیراقدا

هونەرمەندە پێشکەوتنخوازەکانی دنیا لەگەڵماندان

بێگومان ئەم پیشانگایە تۆمارێکی نارەزایی دەربڕینی توندە دژی زایونیەکان و کاروباری دوژمنایەتی کاری و دڕندانەیان . لە ماوەی بەرهەمی هونەری هونەرمەندە پێشکەوتنخوازەکانی دیناوە و لە پیشانگاکەدا : عیراق و مغرب و فەرەنسا و ئینگلترە و کەنەدا و ئوسترالیا و پۆلۆنیا و ئیتالیا و ئەندەنۆسیا و دانمارک و ئەرجەنتین و ئەسپانیا و یوگسلاڤیا و ژاپۆن و فلنەندا و سویسرا بەشداریان کردووە.

ئەو هونەرمەندانەی لەم وڵاتانەوە بەشداریان کردوە، هونەرمەندی تەشکیلی ناسراون لە پلەی جیهانیدا و بەرهەمەکانیان دەربڕی پشتیوانیە بۆ وڵاتەکەمان دژی دەستدرێژیەکەی پاری زایونیەکان و دژی دوژمنایەتی و چاوچنۆکی ڕژێمی ئێرانیش.

لەم پیشانگایەدا بەرهەمی هەندی لەو هونەرمەندانە دەبینرێ کە لە دیارترین پیشانگای جیهاندا بەشداریان کردوە وەک : بۆل بیتر بیک لە ئەمریکا و بارک فولیومن لە ئەرجەنتین و کرۆز نۆما لە دانمارک و سیمو درادی لە ئیتالیا و برین لیونارد لە ئوسترالیا و مالیو سوشا لە پۆلۆنیا .

ئەم پیشانگایە ... دەڵێ : هونەرمەندە پێشکەوتنخوازەکانی دنیا لەگەڵماندان .

دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی

خۆی بۆ چەندان چالاکی ڕۆشنبیری و هونەری ئامادە دەکا

لە چوارچێوەی چالاکیە هەمە چەشنەکانی دەزگاکەماندا دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی کە ئەمساڵ گەلێ لایەنی ڕۆشنبیری و هونەری دەگرێتەوە، لەم دواییەدا بەڕێز بەڕێوەبەری گشتی مامۆستا مصلح جەلالی سەرەکایەتی کۆبوونەوەیەکی فراوانی ئەو لیژنەی کارانەی کرد کە بۆ کارکردن و خۆ ئامادە کردن بە مەبەستی نواندنی چەند چالاکیەکی ڕۆشنبیری و هونەری دروستکراون و نیازە لە مانگی تەموزدا و لە یادی شۆڕشی ١٧-٣٠ تەموزی پیرۆزەوە دەست پێبکەن .

لیژنەکان کە لە کادیرە دیارەکانی دەزگاو هونەرمەندو ڕۆشنبیرانی دەرەوەی دەزگا پێک هاتوون، بەرنامەی کاری چەند چالاکیەک دادەنین کە کردنەوەی پێشانگای کتێبی کوردی و میهرەجانی گۆرانی و موسیقای کوردی پێشانگای هونەری و تەشکیلی کوردی و چەندان کۆڕو چالاکی تری ڕۆشنبیری و هونەری دەگرێتەوە .

لە کۆبوونەوەکە بەڕێز بەڕیوەبەری گشتی دەزگاکەمان مامۆستا مصلح لە سەرەتادا بەخێرهاتنی ئەو برا ڕۆشنبیرو هونەرمەندانەی کرد کە هاتوون بە دەنگمانەوەو لە نواندی چالاکیەکانی دەزگاکەماندا بۆخزمەتی هونەرو ڕۆشنبیری گەلەکەمان . دوایی بە شێوەیەکی مەوزوعی قسە دەربارەی دانانی بەرنامەیەکی تێکرایی کرا بۆ ڕاپەڕاندنی ئەو چالاکیانەو لە کات و شوێنە دیاری کراوەکاندا کە لە شارەکانی ناوچەی کوردستان دەکرێ و نیاز وایە زۆرترین ژمارەی ڕۆشنبیرو ئەدیب و هونەرمەندانی کورد بەشداریان تیا بکەن .

ئەوەی شایانی باسەو هەروەک لە سەرەتادا باسمان کرد لیژنەکانی ڕاپەڕاندنی ئەو بەرنامانە لە کارگێرانی دەزگاکەمان و ڕۆشنبیرو هونەرمەندانی کوردو نوێنەرانی ڕێکخراو دەزگا ڕۆشنبیریەکانی تر پێک هاتوون .

جیهانی سینەما ...

ئەم کیژۆ لەیەو پیران

کچە ئینگلیزی بچکۆلانە کەمبەرلای باتریج (١١ ساڵ و دوومانگ) ئیستا خەڵکی وڵاتەکەی بە (برووک شیلدز)ی تازەی بانگ دەکەن .

بەوانەیش، کە ڕەنگە بیر تیژنەبن، دەڵێین برووک شیلدز ئەو کۆرپەیەی سینەمای ئەمەریکایە کە پیرانی بەرەو ساوایی دەگەڕاندەوە .

کەمبەرلای باتریجیش ئیستا خەریکی دەورگێرانە لە فلیمێکی شەرمنا لە کوتدازوود .

● **دوا فیلمی ئەم ئەکترە ●**

ئەستێرەی سینەمایی جودی فۆستر دوا فلیمی کە دەوری پاڵەوانی تیا دەگێڕێ جەناوی « کارنی » یەوەو ڕۆکی کچێکی ئەمەن ٢٠ ساڵە ... لە منداڵیەوە، تا ئەو تەمەنەی ئیستای ..

لە دەرەوەی سنوور

هاوینە پێدەکەنێ

لەوانەیە بتوانی زۆربەی خەڵک بگرێنی بەڵام ناتوانی وابکەی گشتیان پێبکەنن . بەڵام ئەم ڕاستیە لەسەر دانیشتوانی شاری ئەدیسا کە دەکەوێتە سەر لێواری دەریای ڕەشەوە، جێبەجێ نابێت . چونکە دووپاتیان کردۆتەوە کە هاونیشتمانی ئۆدیسا دەتوانێ (٢٠ ڕۆژ بێ ئاوی کانزایی و (٥) ڕۆژ بێ دەریاو (٣) ڕۆژ بێ بازاڕی بەناوبانگی ئۆدیسا هەڵبکات، بەڵام ناتوانێ تەنها ڕۆژێ بێ پێکەنین هەڵبکات . هەموو ساڵێکیش لە ڕۆژی یەکی نیسانەوە گشتیان بەیەکەوە لە فێستیڤالی (یۆمورینا) ...

خۆشەویستی تازەبابەت

تازەترین باوی دڵداری لەنێو کوڕو کیژە تازەهەڵچووەکانی بەریتانیادا ئەوەیە پێکەوە خۆیان ببەستن بە زنجیرێکی ئاسنەوەو بەجۆرێکی وا لە لوتیانەوە شۆڕببێتەوە نەتوانن لە یەک دوور بکەونەوە .

جیهانی منداڵان

چیرۆک بۆ منداڵان

خرایەکار ... ترسنۆک

هەموو ڕۆژی سالار کە لە قوتابخانە دەگەڕایەوە، لە جیاتی کۆشش و خوێندنەوە دەستی دەکرد بە گەڕان و یاری کردن ... لە کۆتایی ساڵدا کە بینبی هاوەڵەکانی دەرچوون تەنها خۆی نەبێ، وای دەزانی پاڵەوانەو ئازایەتیەکی گەورەی کردوە تەنانەت فیریش بووبوو کە بەڕێوە دەڕۆیشت باڵی فش دەکردەوە !!

ئێوارەیەکیان دارو لاستیکێکی هێناو گلۆپەکەی کۆڵانی ئەو دیوی خۆیانی شکاندو بە بۆنەی شتێکەوە خۆی کرد بە ماڵی چالاکی دراوسێیانداو تا دوای بانگی شێوان مایەوە .. دوای ئەمە کە زانی کەس بە کارەکەی نەزانیوە ویستی بڕواتەوە، بەڵام کە چووە کۆڵان تەماشای کرد زۆر تاریکە ماوەیەک لە ناو دەرگاکەی ماڵی چالاکدا ڕاوەستاو جوڵەی بۆ نەئەکرد . . . پاش کەمێک چالاک هاتە لایەوەو پێی وت ئەوە هێشتا نەڕۆیشتوی ؟

سالاریش بە شەرمێکەوە وتی بەخوا زۆر تاریکەو منیش ترسم لێ نیشتوە ... !

ئیتر چالاک دەستی گرت و گەیاندیە بەر دەرگای ماڵی خۆیان و پێش ئەوەی خواحافیزی لێبکات پێی وت : سالار گیان ئێمە چاومان لێبوو گلۆپەکەت شکاند بەڵام لەبەر ئەوەی پەنات هێنایە بەر ماڵی خۆمان حەزمان نەکرد تەریقت بکەینەوە .. جا لەمەودواش لەبەر ئەوەی لە تاریکایی دەترسیت ئیتر نە گلۆپەکان بشکێنەو نە ئەوەندەش باڵت فش بکەرەوە فس فس پاڵەوان .

سالار بەم قسانە تک تک ئارەقی شین و مۆری کردەوەو لە دڵی خۆیدا بڕیاریدا کە لە ئێستاوە دەبێ خۆی بۆ وەرزی خوێندنی داهاتوو ئامادە بکات و بە یەکجاریش واز لەم پیشە ناشیرینانە بهێنێت .

فریا جاف

تیپی منداڵان و مژدەی ئاشە دوو ...

وا چەند ساڵێکی کورتە، لە کوردستاندا منداڵان کەمان و ئۆکوردیۆن و مۆسیقای تر دەگرنە دەست و باوەش و بە پەنجە ناسکەکانیان و بە قورگی زێڕینی خۆیان گۆرانی و ئاوازی بە سۆزی ناسک دەڵێنەوە .

ئەم تاقی کردنەوە تازەیە، لە ڕوخسارو ناوەڕۆکدا، جێی ئومێدە، چونکە چاوەڕوان دەکرێ ئەم منداڵە ئیسک سووکانە نەوەیەکی چاوکراوەو هەست ناسکی پیرۆزیان لێ دروست بێ و بەشداری تەواوی پەرەپێدانی بزووتنەوەی مۆسیقاو گۆرانی کوردیمان بکەن و بەقەدەر خۆیان کەلەپووری کوردی لە گۆرانی و مۆسیقادا دەربڕن، ئەوەبوو لە زۆربەی ڤیستیڤاڵەکانی وڵات، پلەی یەکەم بوونیان وەدەست هێنا . تاقی کردنەوەی دروست بوونی یەکەم تیپی منداڵان لە شاری سلێمانی و هەولێرو کۆیەو ڕەواندوزدا تەنیا تاقی کردنەوەیەک نیە، بەڵکو گەلێ لایەنی ڕووناکی هەیەو کەسایەتی منداڵان پەرەپێدەدا، هونەر دەخاتە دڵی هەموو لایەک و منداڵان لە دەوری هونەری مۆسیقاو گۆرانیدا کۆ دەکاتەوە .

کاتێ دەبیستین، ئەمساڵیش منداڵانی هەولێر، یەکەم گرەو دەبەنەوە، گرەوەکە تەنیا گرەوێکی ئاسایی نابێ، بەڵکو ئەو مژدە گەورەیە نیشانەی ئەو هەموو شەونخونی و ئازارە گەورەیە کە منداڵان بینیویانەو دەیبینن، لەتەک ئەوانیشدا ئەو هونەرمەندانەی عاشقی ئەوەن، منداڵان وەک گوڵ بگەشێننەوە .

لە لایەکی تر منداڵانی کورد، کاتێ لە ڤیستیڤاڵی ئەمساڵ و ساڵانی ڕابردوو بەو جل و بەرگە ڕازاوە دەهاتنە سەر شانۆ، گەلێ ئاواتی گەورە لە چاوی گەش و پەنجەی نەرم و نیانیان دیاربو، لەوەش گەورەتر سەرلەنوێ دووپاتی ئەوەیان کردەوە، کە منداڵانی ئێمەش، دەتوانن

بڕوانە ل : ٧

هونەرێ لەم هونەرمەندە

جار جار هەڵبژاردنی ناوی منداڵ بۆ دایک و باوک دەبێتە دۆزینەوەی سەرە دەزوولەیەکی ئاڵۆسکاو بۆیە لە ئەنجامی زۆر تاوو توێ کردنیدا ئەوەندە پڕ چێژو مەبەست دەرنا چێت ... ! کەچی بە پێچەوانەشەوە جار جارەش ناوێکی وەها دەدۆزنەوە کە پەیوەندیەکی ڕاستەوخۆی بە کارو بارو ژیانی ڕۆژانەی خۆیانەوە هەیە ... بۆ نموونە ئەم وێنەیە کە منداڵێکەو ناوی(هونەر) یان بۆ هەڵبژاردوە ئەو بۆ چونەی دواییمان دەپێکێ ئەمەش بە بەڵگەی ئەوەی کوڕی ئافرەتێکی هونەرمەندە بە ناوی ئەختەر کریم .

ئێمەش هیوای ئاسۆیەکی ڕووناکی هەردوو هونەرەکەمان دەخوازین .

بەهۆی هونەری

« پایەدار محسن »

لە « تیپی هونەری هەولێر، تیپی مۆسیقای شیلان و تیپی مۆسیقاو ئاوازی خانزادە .

لە یەکێک لە ئاهەنگەکانی ئەم دواییەی تیپی مۆسیقای « خانزاد » چاومان پێکەوت لێمان پرسی .

● **حەزمان کرد، باسی ئەو تەمەنەمان بۆبکەی، کەتۆی هێناوەتە ناو جیهانی مۆسیقا .. ؟**

وەک ئەو هەموو کوڕو کچە منداڵانەی ساڵی ١٩٧٦ هاتمە دەورەیەکی مۆسیقاو ڕێزو فەزڵی مامۆستام .. هونەرمەند (وریا احمد) قەت لەبیر ناکەم،

● **چۆن لەگەڵ نۆتە دەژی..؟**

- باوی ئەوە نەماوە، مۆسیقاژەن بەبێ نۆتە زانین بێتە سەر شانۆ .. چونکە ئێمە ئێستاکە لەتیپەکاندا زیاتر پەیڕەوی نۆتە دەکەین تا ئەو کاتەی گۆرانییەکە بەتەواوی ئامادە دەبێت .

لە چالاکیەکانی بەڕێوەبەرایەتی ڕۆشنبیری جەماوەر لە هەولێر

کۆڕێک دەربارەی سولەیمانبەگی سۆران.

● **لە چالاکیە جۆربەجۆرەکانی لیژنەی ڕۆشنبیری لە بەڕێوەبەرایەتی ڕۆشنبیری جەماوەر لە هەولێر، ئەمجارەیان لێکۆڵینەوەیەکی تێروتەسەل پێشکەش کرا بە ناوی (داستانی سولەیمان بەگی سۆران، لەلایەن کاکی نووسەر (ئەسعەد عەدۆ) ...**

● داستانەکە زیاتر لایەنی بەیتی دەخستە ڕوو، چونکە زۆربەی زۆری گێڕانەوەکان لە شێوەی بەیتدا بوو .

گرنگ ئەو موحازەرەیە شوێنی خۆی کردەوە لە جیهانی داستانی کوردیدا ... ڕایەکانی مامۆستایان محمد مولود مەم، کریم شارەزا، حسین ڕەشوانی، خلیل حمد خۆشناو کە بەشداری لێکۆڵینەوەو قسە لە سەرکردنی باسەکە یان کرد، گەلێک زانیاری تری خستە سەر ئەم داستانەو دەوڵەمەند کردنی .

هاوکاری

دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
بەغداد / شەقامی الخلفاء / مەیدانی خەلانی

تەلەفون بێنج خەت ٨٨٧٥٧٩٥

Institut Kurde de Paris

دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی

بەڕێوەبەری گشتی و سەرنووسەر
مصلح مصطفى

هاوکاری
التضامن

• پێنج شەممە ١٧/٦/١٩٨٢ ژمارە ٦٤٢ •
• الخميس ١٧/٦/١٩٨٢ العدد ٦٤٢ •

رۆژنامەیەکی لەفتانەیە
٨ لاپەڕە
٥٠ فلسە

لەم ژمارەیەدا

• رۆژنامە نووسەکانی وڵات بەڵێنی وەفاداری بۆ سەرەکی فەرماندە نوێ دەکەنەوە ل٢
• رەخنەی ئەدەبی زمانەوانی ل٣
• یادی پیرە مێردی نەمرو چوار ئەفسەرە شەهیدەکە ل٦
• رۆژنامەی کوردی و پاشە رۆژی گەشتر ل٨

سەرەکی فەرماندە سەر لە کەرتی ناوەڕاستی بەرەی جەنگ دەدات

موهیب روکن صدام حسین لەگەڵ سەرکردە عەسکەرییەکان لە کاروباری جەنگ دەدوێت

بەرێز سەرەك موهیب روکن صدام حسین فەرماندەی گشتی هێزە چەکدارەکان لەبارەگایەکی کەرتی ناوەڕاستی بەرەی جەنگ لەگەڵ فەرماندەو ئامیرە عەسکەرییەکانی ئەو کەرتە کۆبووەوە .

سەرەکی بەرێز لەکۆبوونەوەکەدا کە فریق روکنی یەکەم سەرەکی ئەرکانی سوپای تیابەشداربوو لەکاروباری جەنگ لەکەرتی ناوبراوو کەرتەکانی تر دا .

لە یادی ١١٣ ساڵەی دەرچوونی یەکەم رۆژنامەی عیراقدا

کاروانی سەرکەوتن و وشەی گەشەدار ..

رۆژی سێ شەممەی رابووردو رۆژنامە نووسەکانی وڵاتەکەمان بە کوردو عەرەب و کەمایەتیە براکانیەوە یادی ١١٣ ساڵەی دەرچوونی یەکەم رۆژنامەی عیراقییان کردەوە ، بەر لە دوو مانگ رۆژنامە نووسەکانی کورد یادی ٨٤ ساڵەی دەرچوونی یەکەم رۆژنامەی کوردییان کردەوە .

هەر لە سەرەتاوە ، وشەی پیرۆز ، وشەی راگەیاندنی خێرخوازی سەر بە گەل ، دەوری گرنگی پیرۆزی خۆی لە خزمەتی ئاوات و خواستەکانی گەلدا گێڕاوە ، ئەمەش ئەرکی وشەی رۆژنامەو بزوتنەوەی رۆژنامە نووسی عیراق بووە ، رۆژنامەی کوردی و عەرەبی و بە زمانی کەمە نەتەوە براکانیش .

گومان لەوەدا نیە ، دوای شۆڕشی ١٧ - ٣٠ تەموزی مەزن ، ئەرکی رۆژنامە نووسی و بزوتنەوەی رۆژنامەگەری پایەیەکی فراوانی پێدرا ، بە تایبەتی لەلایەن سەرکردایەتی حزب و شۆڕشەوەو بە راسپاردەو ئاگادازی راستەوخۆی سەرکردەی گەل صدام حسین . جا ئەو بارو زروفەی سەرکردایەتی شۆڕش بۆ ئەم لایەنە گرنگەی کاروانی سەرکەوتوی عیراقی رەخساند وای کردوە ئیستا رۆژنامە نووسی لە وڵاتەکەی ئێمەدا لە رادەی بزوتنەوەی رۆژنامە نووسی وڵاتە هەرە پێشکەوتوەکاندا بێت .

سەرنجدانێکی باری رۆژنامە نووسی کوردیش لە بەردەم بە هیوایی و دڵخۆشکردندا دەمان وەستێنێ کە بێگومان لە سایەی ئەو بارو زروفەی شۆڕش بۆ نەتەوەی کوردی رەخساندوەو بە مافی رەوای نەتەوەیی و رۆشنبیری شاد بووە ، رۆژنامەی کوردی یەکێکە لەو لایەنانەی لە سایەی ئەم دەستکەوتانەدا گەشەی سەندوە .

رۆژنامەی عیراق ، رۆژنامەی گەلی عیراقە بە کوردو عەرەبەوە ، لەبەر ئەوە هەر لە سەردەمەکانی پێشووەوە ، بزوتنەوەی رۆژنامە نووسی لەگەڵ بزوتنەوەی نیشتمانی گەلدا لە پەرەسەندنا بووە ، ئەمڕۆش کە وڵاتەکەمان لە زیاتر لە بەرەیەکەوە دەجەنگێ و بەرگری لە کاروانی سەرفرازی سەرکەوتوی دەکات ، بەرگری لەو دەستکەوتە مەزنانە دەکات دژی چاوچنۆکی هەموو هێزە تاریك پەرستەکان ئیمپریالی و کۆنەپەرست و زایونی و رژێمی ئێرانی رەگەز پەرست و هاو سوێندە چەپەڵەکانی ، دەڵێین ئەمڕۆش رۆژنامەی عیراق دەوری کاریگەری خۆی گێراوە ، لە سەرکەوتن و لە پتەو کردنی گیانی سەرکەوتندا ، رۆژنامەی کوردیش دەوری وەفاداری خۆی گێراوە ، لە پاراستنی دەستکەوتەکانی گەلەکەمان لە هەوڵدان بۆ پتەو کردنی یەکیتی نیشتمانی و لە هەوڵدان بۆ خزمەتی وشەی پیرۆزی کوردی .

لە یادی ١١٣ ساڵەی دەرچوونی یەکەم رۆژنامەی عیراقدا سڵاوی وشەو رۆژنامە نووسی لە رابەری کاروانی سەرکەوتوی عیراق صدام حسین و تا کاروانمان بەرەو سەرکەوتن بڕوات ، وشەی پیرۆزو رۆژنامە نووسی گەشەدار تر دەبێت .

ئیعدام کردنی ٣ پزیشك لە ئێران

گۆڤارێکی فەرەنسی دەڵێ : ئێران سوود لە یارمەتی سۆڤیێتی سووریاو ئیسرائیل دەبینێ

ڤیەننا : لیژنەی بەرگری لە مافی مرۆڤ لە ئێراندا بڵاوی کردەوە کە رژێمی ئێران (٣٠) پزیشکی لە سێدارە داوە چونکە نەیاتویستوە نەخۆشەکان بدەن بە دەست پاسەوانەکانی خومەینیەوە بو لە سێدارە دانیان .

هەروەها لە سەرچاوە شارەزاکانی ڤیەنناوە زانراوە ئەم لیژنەیە کە لە شوباتی رابووردوودا دامەزرێنرا داوای لە لیژنەی مافی مرۆڤی سەر بەنەتەوە یەکگرتووەکان کردوە دەستی خۆی تێخاو هەوڵی پاراستنی پزیشکە ئێرانییەکان بدا بۆ ئەوەی بتوانن ئەرکە ئادەمیزادییەکانیان جێبەجێ بکەن .

لیژنەکە لە بانگەکەیا وتی ئیستا (٤٥) برین پێچ لەسەر هەمان هۆ گیراون و بە شێوەیەکی جانەوەرانە ئەشکەنجە دەدرێن .

ئەم بانگە مۆری ئەندامانی لیژنەکەی پێوەبوو کە لەوانە جێنشینی سەرۆکی پارتی سۆشیالیستی نەمساوی دکتۆر کارل بلیخاو ئەندامی پارتەکە هانز فیشەر و پارێزەری ڤیەننا لیوپۆلد گراتس و جێنشینەکەی کە دکتۆر ئێرهارد بۆسیك . لە پارتی گەل و هەندێ لە پیاوماقوولە ناودارەکانی نەمسان .

هەروەها شایانی باسە ئەم لیژنەیە کە لە دیارترین لیژنەی بەرگرییە لە مافی مرۆڤ لە ئەوروپای رۆژئاوادا لە مانگی مارتی رابووردوودا

> **شەریعتمەداری و خاوو خێزانی گیران**
>
> دەستەیەك پاسداری خومەینی بەرابەری دیشەری مدعی عەسکەری پەلاماریان بردۆتە سەر ماڵی شەریعتمەداری و خۆی و خاوو خێزانیان پێچاوەتەوەو بەرەو شوێنێکی نەزانراو بردوویانن .
>
> ئەوەی شایانی باسە ژنەکەی شەریعتمەداری تەمەنی ٨٠ ساڵەو کچەکانی و کچەزاکانیشی لەوێ بوون بەر گرتن کەوتوون .

خۆپیشاندانێکی گەورەی دژی کارە ناڕەواکانی رژێمی ئێران رێکخست کە دژی هێزە بەرهەڵستکەرەکانی ئێران دەیکا .

ئاژانسی دەنگوباسی عیراقیش پێی گەیی کە رێکخراوی نێودەوڵەتانی کۆنکرێتی پتەوکراو ئەندامێتی رژێمی ئێرانی لە رێکخراوەکا نەهێشت لەبەر بەشداری نەکردنی لەو ئەرکە پوولیانەدا کە بەسەریەوەیەتی و چونکە هەندێ کردەوەی دژی ئەم رێکخراوەیە کردوە کە ئیشەکەی پێوەندی بە خانووبەرە دروستکردنەوەیە .

ئەم بڕیارەی رێکخراوەکە لە کۆنگرەیی نۆهەمیا گیرا کە هەفتەی پێشوو لە ستۆکهۆڵمدا بەسترا .

هەروەها لەم کۆنگرەیەدا عیراق بە ئەندامی رێیخراوەکە هەڵبژێرراو بەڕێوەبەری گشتی تاقیگاکانی دامەزراندن کە سەرۆکی وەفدی عیراقیش بوو کرا بە ئەندامی ئەنجومەنی بەڕێوەبردنی رێکخراوەکەو باسێکیش کە عیراق لەبارەی کۆنکریتەوە پێشکەشی کردبوو وەرگیراو ئەمەیش تاقە باسێکی عەرەبییە کە وەرگیرابێ لە لایەن لیژنەی ئامادەبوون بۆ کۆنگرەکەوە .

ئەوەی شایانی باسە هەزارو چوارسەد کەس لە پسپۆڕو باسکەر لە ٥٣ دەوڵەتەوە بەشدارییان لەم کۆنگرەیەدا کرد .

پارێزەرە ئێرانییەکان رژێمی خومەینی تاوانبار دەکەن

گلاسکۆ : دوای ئەوەی دکتۆر عبدالکریم ئەنوەری سەرۆکی نەقابەی پارێزەرانی ئێران وتارێکی خوێندەوە ، کۆنگرەی ساڵانەی نەقابەکانی پارێزەرانی جیهان کە لەم دواییەدا لە گلاسکۆ بەسترا کردەوە جانەوەرانەکانی رژێمی ئێران و دەمکوت کردنی سەربەستییە سەرەکییەکانی تاوانبارکرد کە لە ئێراندا دەکرێ .

> **دەیان گوێ رایەڵی تەواو بۆ بڕیارەکەی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش**

هێزە ئازاکانمان بە وورەی بەرزەوە بەرەووی پیاوچنۆکی دوژمندا وەستاون

لە شەوی ٩ لەسەر ١٠ ی حوزەیراندا ، ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ، لەرادەی هەستکردن بەرامبەر بەر پرسیاری نیشتمانی و نەتەوەییداو وەڵام بۆ بانگەوازی لیژنەی ئاشتی ئیسلامی ، بەیاننامەیەکی راگەیاند دوای زنجیرەیەك کۆبوونەوەی ئەنجومەن و تێکڕایی سەرکردایەتی ، لەو بەیاننامەیەدا ئامادەیی عیراق دووپات کرایەوە بۆ وەستاندنی شەڕو هەموو کارێکی عەسکەری ئەگەر ئێران رازی بێ بە وەستاندنی شەڕ .

بەیاننامەکە ئەوەی دووپات کردەوە کە عیراق هەمیشە ئامادەی قوربانی دان و خۆبەختکردنە لە پێناوی پاراستنی ئابرو سەربەستی و سەربەرزی گەل و وڵات و نەتەوەشدا نزیکەی دوو ساڵ جەنگا .

بەرامبەر بەم هەڵوێستە ئازایانەیەی عیراق ئێرانی دوژمن و رەگەزپەرست ، هەر لەسەر هەڵوێستی دوژمنایەتی خۆی بووە .

هەرچەندە هێزە چەکدارە ئازاکانمان خۆیان بەست بە بڕیاری ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و کاروباری عەسکەریان لە بەرەکانی جەنگ وەستاند بەڵام دوژمنی رەگەزپەرست هەر رۆژەو لە لایەکەوە دەستدرێژی ناڕەوای خۆی کردوە بەتایبەتی تۆپ باران کردنی شوێنە مەدەنیەکان لە بەسرەو پێنجوین . لەو

پروانە ل : ٢

> **پاش ئەوەی رژێمی سووریا هێزە هاوبەشەکانی بە تەنیا بەجێ هێشت**

گەلی فەلەستین و لوبنان مەردانە بەرگری لە سەربەستی خۆیان دەکەن

زایۆنی دوژمن هێزەکانی خۆی لە شاروچکەی (بەعبەدا)دا دابەزاند کە کۆشکی سەرەکی لوبنان ئالیاس سەرکیسی تێدایەو هەندێ سەرچاوەی فەلەستینیش وتیان هێزەکانی دوژمن بە تەواوی گەمارۆی بەیرووتیان داوە بە نیازی داگیرکردنی دەوروپشتی . دوژمن نەمانی هێزەکانی سووریاو هێزە ئاسمانیەکەی و رێکەوتنی شەڕوەستاندنی بە هەل زانیوە بۆ ئەم مەبەستە .

رادیۆی بەیرووتیش پرۆگرامەکانی بڕی و هەواڵی ئەم دابەزینەی دوژمنی بڵاوکردەوە بەڵام ئەوەیشی وت کە ئەم هێزە لە پاشا شارەکەی بەجێ هێشت و رووی کردە تەپۆڵکەکانی دەوروپشتی بەیرووت .

ئاژانسی دەنگوباسی فەرەنسایش وتی زرێپۆشە زایۆنییەکان گەیشتنە شارۆچکەی (حەدەس) کە نزیکی ناوچەی (سن الفيل)ەو هەندێ سەرچاوەی حوکمەتیش لە بەیرووتدا وتیان سوپای لوبنان داوای لە خەڵکی حەدەس کردوە بچنە پەناگاکانەوەو هەندێ کەسیش وتیان هێشتا تەقە لە (بەعبدا)دا پچڕپچڕ هەیە .

ئەم دابەزینەی بەعەبدایەش دوای ئەوە روویدا کە هێزە زایۆنییەکان لەبەر بەرگری و ئازایی هێزە هاوبەشەکان نەیانتوانی بچنە ناو شارۆچکەی (خەلدە)وە هەر چەندە دوژمن شەڕێکی زۆر سەختی بۆ کرد

بەهۆی فڕۆکەو چەکەکانی تربەوەو گەڕەکەکان و خێوەتگاکانی فەلەستینییەکانی بۆ بۆردومان کرد سەدەها کەس کوژران و بریندار بوون . ئاژانسی دەنگوباسی فەلەستین وتی دوژمن تانکەکانی بەرەو شەملان و عەیباد نادر بۆ ئەوەی رێی بەیرووت و دیمەشق بگرن .

بەیرووت لە گەمارۆدایە

قسەکەرێکی فەلەستینی وتی هەرچەند بەیرووت گەمارۆدراوە بەڵام هێزە هاوبەشەکان ئامادەی بەربەستکردنی هەموو جۆرە

پروانە ل : ٧

> **رژێمی سوریا سنوور بە رووی خۆ بەخت کارانی عەرەبدا دادەخات**
>
> دەزگاکانی رژێمی سوریا لە ناوچەی سەر سنووری تورکیاو سوریا رەفزی ئەوەی کردوە رێگا بدات بە ژمارەیەك لە خۆ بەختکارە فەلەستینی و عەرەبیەکان کە لە تورکیا نیشتەجێن بە خاکی سوریادا بڕۆن بۆ بەشداری لە بەرپەچدانەوەی دەستدرێژی زایۆنیەکان .
>
> یەکەمجار ژمارەیەکی زۆری لەو خۆ بەختکارانەی گرتووە کە زوربەیان قوتابیانی عەرەبن لە تورکیا دەخوێنن ، دوایش بە زۆر دەستەکانی تری ناردۆتەوە بۆ دواوە .

رووداوەکانی رۆژانی رابردوو

● **پاریس :**
دوو تەقینەوە لە دوو چایخانەی زایۆنیدا روویدا لە پاریس . تا ئیستەیش هیچ لایەنێ ئەم رووداوانەی نەخستوەتە سەرخۆی .

● **ماناگوا :**
وەزیری ناوەوەی نیکاراگوا تۆماس بورج لایەکی بێگانەی بەوە تاوانبارکرد کە چەکی پێشکەوتوو بەو تاقمە چەکدارانە دەدا کە لە ناو نیکاراگوادا ئیش دەکەن .

● **جەزائیر**
گفتوگۆ لە نێوان جەزائیرو ئیتالیادا دەستی پێکرد لە بارەی وزەوە . سەرۆکی لای جەزائیر بلقاسم نەبی وەزیری وزەو پیشەسازی پێترۆ کیمیاویات بوو .

● **تونس :**
لە شاری تونس کۆبوونەوەکانی مەکتەبی راپەراندنی رێکخراوی وڵاتانی عەرەبی خاوەن نەوت ئاوابیك دەستی پێکردوە .

● **فەلەستین :**
خۆ پیشاندانێکی گەورە لە شاری نابلس لە بەرەی رۆژئاوای زەوت کراو رووی داوە بۆ نارەزایی دەربڕین بەرامبەر کوشتنی لاوێکی فەلەستینی بە دەستی زایۆنیە رەگەز پەرستەکان .

● **کابل :**
لە شاری کابڵی پایتەختی ئەفغانستان خۆ پیشاندانێکی گەورە لە بەردەم باڵوێزخانەی ئەمەریکادا کراوە بۆ نارەزایی بەرامبەر دەستدرێژی زایۆنیەکان بۆ سەر لوبنان .

منداڵن
بەڵام ..
پاڵەوانن

ئەفسەرێکی زایۆنی دانی بەوەدا ناوە کە ٣٠ منداڵی فەلەستینی تەمەنی ٨ - ١٤ ساڵانە لە ئوردوگای رشیدیە لە صور بە توندی لە رووی هێزەکانی زایۆنیەکاندا جەنگاون و بە ئار ، بی ، جی

پروانە ل : ٢

Institut Kurde de Paris

لە بروسکەیەکدا بۆ سەرۆکی فەرماندە صدام حسین

ڕۆژنامەنووسەکانی وڵات بەڵێنی وەفاداری نوێ دەکەنەوە

ڕۆژنامەنووسانی وڵات بۆ ئەوەی کە لەهەمووجەنگێکو هەموو بەرەیەکدا سەربازی بەوەفابن پەیمانی خۆیان بۆ سەرەکی فەرماندە بەرێز صدام حسین تازە کردەوەو لەو بروسکەیەدا بەبۆنەی سەدو سیازدە هەمین یادی ڕۆژنامەنووسینەوە بۆ بەرێزیان بەرزکردۆتەوەدووپاتی ئەوە ئەکەنەوە ئەو پشتگیریو یارمەتی یە بێوچانەی کە سەرکردایەتی حزبو شۆڕش بەرامبەر بە ڕۆژنامەنووسان هەیەتی دەورێکی کاریگەروو بایەخداری هەبوو بۆپێشخستنی ئەو کارەی هەیانەو کارێکی ئەوتۆی کردووە کە پێنوسو تفەنگ وەك یەك بەرگری لە شەرەفمەندیی نەتەوە بکەنو ئەمەش دەقی بروسکەکەیە :

بەرێز سەرەکی تێکۆشەر پاڵەوانی ڕزگاریخوازی نەتەوە صدام حسین .

لە جەرگەی سەرکەوتنە مێژوویە مەزنەکاندا کە سەربازە دلێرەکانتان سەربازانی قادسیەی پیرۆزی صدام لە جەنگی شەرەفمەندیدا بۆ بەرگری کردن لە سنووری ڕۆژهەڵاتی نیشتمانی عەرەبماندا وەدییان هێناوە ڕۆژنامەنووسانی عێراق ئەمڕۆ یادی سەدو سیازدە هەمین ساڵی ڕۆژنامەی عێراق بەوپەڕی دڵخۆشیو باوەڕەوە بە سەرکەوتنی هەمیشەییو شادییەوە ئەکەنەوە .

بەم بۆنە خۆشەوە دەستەی ڕۆژنامەنووسان جوانترینو خۆشترین پیرۆزبایی لە بەرێزتان دەکاتوکە یەکەم مامۆستاو ئەو تێکۆشەرەن کاتی خۆی بۆ ڕۆژنامەی عێراقی تەرخان کردووەو تەقەللایەکی زۆری لە ڕێدا داوە بۆ ئەوەی بەرەو پێشی ببات تا ئەویش لە ڕێی خۆیەوە بەشداری بناغەدانانو پێشکەوتن بکات .

ئەو بایەخدانە بێوچانەی بەرێزتان بە ڕۆژنامەنووسانو دەزگای ڕۆژنامەنووسیو هەموو پێنووسێکی تواناداروکاریگەرو بۆ پێشخستنی کارەکەمان وای کرد کە پێنوس بۆ بەرگری کردن لە شەرفمەندی نەتەوە لەگەڵ تفەنگا یەك بگرێو دروشممان وتە نایابەکانی بەرێزتان بێ (پێنووسو تفەنگ یەك ڕێگەن) هەروەها جەنگی قادسیەی صدام ئەوچاکەیەی بەسەرمانەوە هەیە کە ماوەی ئەوەمان بداتێ بتوانین پڕ بە پێستی ئەو وتە نایابەت بینو ئەوەتا ڕۆژنامەنووسەکانمان شانبەشانی سەربازە نەبەردەکانی برای عراقیان لەبەرەکانی جەنگدا کاری ڕۆژنامەنووسی خۆیان ئەکەن بۆ ڕوونکردنەوەی دەنگوباسی شەرەکانو گواستنەوەی ئەو وێنە زیندو پڕشنگدارە پڕ پاڵەوانێتییەی کە پیاوە دلێرەکانی عیراق بەو پەڕی ئازایەتیو تواناوە دژی دوژمن وەدی ئەهێنن .

سەرەکی بەرێز ئێمەش وەك سەربازێکی نەبەرد خواستی خۆمان دووپات ئەکەینەوە کە سەربازێك بین لەجەنگە سەرکەوتووەکەتاندا - جەنگی قادسیەی صدام - هەر لەو دەمەدا کە ئەم خواستەمان هەیە دژی ئەو کارە ناڕەوایانە زۆر بە توندی ئەوەستین کە هەندێ کاربەدەستی ناپاك لەوانەی کە نەژادنامەی عەرەبیان هەڵگرتووە وەك حافظ اسد بەرامبەر گەلەکەمان هەیەتیو زۆر بە توندی نارەزایی خۆمان بەرامبەر ئەو وەستانە ناڕەوایەیان دەرئەبڕین کە بۆ یارمەتیدانی دەستدرێژی ئێران بۆ سەر گەلو نەتەوەکەمان هەیانەو نارەزایشی بەرامبەر پیلانی دووقۆڵی ئیمپریالیزمو زایۆنی دەرئەبڕین کە دژی نەتەوەی عەرەب ئەیکەن تاوەکو زیان بە کەرامەتو سەربەرزی بگەیەننو ئەیانەوێ گەلی فەلەستینی لەناو بەرن ، هەروەها نارەزایی خۆمان بەرامبەر ئەو تەقەللایانە دەرئەبڕین کە زایۆنی بۆ پەرەپێدانی زەوت کردنی خاکی عەرەب بە یارمەتیدانو هاندانی هەندێ ڕژێمی کۆنەپەرست لە ناوچەکەدا لەسەروو هەموویانەو ڕژێمی حافظ اسد بەکرێگیراو ئەیدات .

سەرەکی بەرێز ئێمە پەیمانی خۆمان نوێ ئەکەینەوە .

لەهەموو جەنگێكو گشت بەرەیەکدا سەربازی دڵسۆزتان بینو بۆ وەدیهێنانی سەرکەوتنی زیاترو سەرکەوتنی گەلەکەمانو نەتەوە نەمرەکەمان خوا هەر سەرتان بخاتو دەست بە باڵتانەوە بگرێ .

سعد قاسم حمودی
نەقیبی ڕۆژنامەنووسانی عیراق

جانگ کردنی لە دایك بووانی ١٩٤٧ بۆ سەردان لە تەجنیدەکانیان

بە ناوی خوای گەورەو مەزنەوە :

بەیانی ژمارە (٥)ی ساڵی ١٩٨٢ لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی تەجنیدەوە .

بە پێی ئەحکامی برگە یەك لە ماددەی ٦٦ی یاسای خزمەتی عەسکەری ژمارە ٦٥ی ساڵی ١٩٦٩ی موعەدەلو بۆ فەحس کردنی موکەلەفە ئیحتیاتەکان لە لە خوارەوە دیاری کراون لە ١٥ی حوزەیرانەوە بۆ ١٥ی تەموزی ١٩٨٢ سەر لە تەجنیدەکانیان بدەن :

یەکەم : لە دایك بووانی ١٩٤٧و ئەوانە ساڵی ١٩٦٦ لەگەڵیاندا چون بۆ عەسکەری .

دووەم : ئەوانەی بەدەلی نەقدیان داوە لە دایك بوەکانی ١٩٤٧و ئەوانەی کە لەگەڵیاندا نێردراون بۆ عەسکەریو لەبەر بەدەلدان دەرچوونو تکا لە ئیحتیاتەکان دەکەین کە ئەم بەیانە دەیانگرێتەوە لە کاتی دیارکراو ئامادەبنو هەموو خاوەن پەیوەندێ ئاگاداربێ .

لیوا روکنی
بەڕێوەبەری گشتیی تجنید

بەرەو ڕووناکی

دوای داگیرسانی شەڕ بە شەش ڕۆژ . . .

دوای ئەوەی سوپای عێراق توانی بەسەر سوپای دوژمنی ڕەگەزپەرستو چاوچنۆکدا سەربکەوێتو سەدەها کیلۆمیتر لە خاکی ئێران داگیر بکا . . .

ئا لەو وەختەدا . . عێراق هاواری دەکرد . . بە هەموو دڵیەوە . . هاواری دەکرد بۆ هەموو میللەتانی جیهانو گوتی : ئێمە هیچ کات بە چاوێکی برسییەوە سەیری خاکی دراوسێکانمان ناکەین ئێمە ئامادەین ئێستا بگەڕێینەوە سەر سنوری خۆمان لە خاکی ئێراندا بکشێینەوە . . .

ڕاستیەکەشی هەر ئەوەیە : لە سەرەتای شەڕدا بگرە هەتا ئەم وەختە . . ئەرکی بنەڕەتی عێراق لە دەرەوەی سنوور تێك شکاندنی هێزی دوژمنە بۆ ئەوەی دوژمن بەربەست بکاتو دان بە مافی ڕەوامان‌دا بنێت . .

بۆ نمونە کاتی هێزە دلێرەکانمان چوونە ناو شاری (محمرە) بە هەزارەها لە سوپای دوژمنی کوشتو بەدیل گرت . . . کە بڕیاری کشانەوەشیدا . .

دیسان بە هەزارەها لە سوپای ڕەگەزپەرستی کوشت . . . ئەمانە هەموو جۆرە تەکتیکێکن بۆ کزکردنی هێزی دوژمنو هیلاك کردنیان . . ئەمە جگە لەوەی هەروەك دەبینین چەند کاردەکاتە سەر مەعنەویاتی دوژمنو وەرسیان دەکاتو تووشی نەخۆشی بێ بڕوا بە خۆ دەبنەوباوەڕیشیان بە سەرکردەکانی خۆیان نامێنێتو بۆشیان ڕوون دەبێتە ئەم شەڕە ناهەقە لە هیچەوە دەستی پێ کردووەو زیانەکەشی لە کۆتاییدا هەر بۆ خۆیانە . . . بۆیشیان ساغ بۆتەوەو هیچ نکولیکی لێ ناکرێت . . هێزەکانیان لە سەرەتای دەست پێ کردنی شەڕ تا ئێستا هیچ سەرکەوتنی بەدی نەهێناوە . . . جا کە مەسەلەکە

کەواتە شتەکە ئاشکراو دیارە . . ئەو ڕژێمە نایەوێ لەگەڵ عێراقدا ئاشت ببێتەوە . . تینوی خوێنە . . . دەیەوێ ئەم میللەتانە لەناو بدات بەتایبەتی سوپای ئێران . . بۆ مانەوەی خۆی .

● **فۆاد حسین احمد** ●

سەرۆکی هەردوو ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنو یاسادانانی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان سەر لە ئۆردووگای یەکێتی نیشتمانی ئەشقە دەدەن

بەڕێزان جمال حاجی شریف سەرەکی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنو احمد عبدالقادر سەرەکی ئەنجومەنی یاسادانان ئۆتۆنۆمیی لە ناوچەی کوردستاندا ڕۆژی شەممەی ڕابووردوو سەریان لە ئۆردوگای یەکێتی نیشتمانیی مەشق پێکردنی قوتابیانو لاواندا لە پارێزگای هەولێردا .

هەروەها بەرێزان هەردوو ئەمینداره گشتی یەکانی شارەوانیو هەوارەکانو پەروەردەو خوێندنی باڵاو هاوڕێیان جێگری ئەمینداری نهێنیو ئەندامانی سەرکردایەتی شوعبەی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لە هەولێر سەریان لە ئۆردوگاکەداو ئاگاداری ڕێك وپێکیی بەڕێوە چوونی مەشق لە ئۆردوگاکەو ئەو پلە لەشکرییە بوون کە ئۆردوگاکەی گەیشتوەتێ تا ئێستا . بەگەرمەوە ئافەرینی ئەو گیانە خەباتکاریو جەنگاوەرییە بەرزەیان کرد کە هاوبەشەکانی ئۆردوگاکە هەیانە لە باش فێربوونو تێگەیشتنی پرۆگرامەکانی مەشقو جێبەجێ کردنی چالاکییە جەنگاوەرییەکان بە شێوەیەکی باشو باڵا .

تەواوکردنی ٣٢ پرۆژەی ئاوەدانی لە ناوچەی کوردستان

لەم دواییەدا ئەمینداریی گشتی بەڕێوەبردنی کاروباری ناوخۆی ئۆتۆنۆمیی لە ناوچەی کوردستاندا سێ مەڵبەندی بۆ دائیرە ڕەسمییەکانو مەرکەزێکی پۆلیسو دوو خانووی بۆ مووچە خۆرەکان تەواوکردووەو هەمووی (٥٤١) هەزار دیناری تێچوە . هەروەها ئەمینداریی گشتیی ناوخۆ ئێستە خەریکی ئیش کردنە لە (٣٢) پرۆژەی هاووێنەدا کە هەمووی شەش ملیۆنو (٥٤٨) هەزار دیناری تێ دەچێ . .

لەمانە نۆیان لە هەولێرو (١٢) یان لە دهۆكو یازدە پرۆژەیان لە سلێمانیدان . ئەم پرۆژەیە شازدە مەڵبەندی حوکمەتیو سێ مەرکەزی پۆلیسو شەش مەڵبەندی ئاگرکوژاندنەوەو چوار خانووی مووچەخۆرو دوو مەڵبەندی قومسێری سنوورو هۆڵێکی کۆبوونەوەو بارەگایەکی بۆ یەکێتی ئافرەتانی عیراق تیایە .

سەردانی دەمەراوو بازرگانیەکان لە سلێمانی

شەممەی ڕابووردوو بەڕێز جعفر عبدالکریم بەرزنجی پارێزەری سلێمانی سەری لە دەزگا بازرگانییەکانی سلێمانیداو ئاگاداری چالاکییە ڕۆژانەکانیان بوو .

بەڕێز پارێزەری سلێمانی لە چاوپێکەوتنەکانیا لەگەڵ بەرپرسیارەکانی ئەم دەزگایانەدا ئەو چاودێرییەی دووپات کردەوە کە پێشەوایەتی حزبو شۆڕش ئەیکا بەرامبەر بە کەرتی بازرگانیو دابین کردنی هەموو پێویستییەکانی هاوڵاتیان بەو شێوەیەی کارێکی وا بکا شتومەکو کوتاڵ بە جۆرێکی هەمیشەیی دەست بکەوێ .

لە گەڕانەکەی بەڕێز پارێزەردا هاوڕێی جێگری ئەمینداری نهێنی سەرۆکایەتی شوعبەی حزب لە سلێمانیو بەرپرسیارەکانی دائیرەو دەزگاکانی کەرتی بازرگانیی سۆشیالیست لەگەڵیا بوون .

هێزە ئازاکانمان -پاشماوە

کاتانەدا هێزەکانمان ناچار بوون بەرپەچی دوژمن بدەنەوەو تۆپەکانیان دەم کوت بکەن .

بەیاننامەکانی سەرکردایەتی گشتی هێزە چەکدارەکان لەم هەفتەیەدا بەم جۆرە بوو :

● **بەیاننامەی ژمارە ٧٢٧ :**

بەر لە وەستاندنی شەڕ هەشت کوژراوو یەك لۆرییو یەك شەفلو دوو بنکەی تەقەمەنیو فرۆکەکانمان بنکەو مۆڵگاکانی دوژمنیان بۆردومان کرد .

● **بەیاننامەی ژمارە ٧٣٨ :**

دوای بڕیارەکەی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش هێزە ئازاکانمان تەقەیان لە دوژمن نەکرد بەڵام دوژمن توپبارانی بەسەرەی کردو هێزەکانمان بە ناچاری بۆ دەمکوتکردنی ئەوان ڕەدی دانەوە .

● **بەیاننامەی ٧٣٩ :**

دیسان دەست کردنەوە لای ئێمەوە نەبوو بەڵام ئەوان توپبارانی بنکەکانی ئێمەیان کرد بۆ بەرپەچدانەوەیان هاتینە دەست زیانیان : ٢٧ کوژراو ولۆرییەك .

● **بەیاننامەی ٧٤٠ :**

دەمکوتکردنی تۆپەکانی دوژمن کە بەسەرەی گوللەبارانی کرد . بەڵام توانیمان سەرچاوەکانیان ڕاستەو خۆ بپێکینی .

● **بەیاننامەی ٧٤١ :**

ڕەد دانەوەی تۆپبارانی دوژمنو زیان پێگەیاندنی سەروو ماڵی لەو شوێنەوە کە تۆپەکانیان دەهاویشت .

● **بەیاننامەی ٧٤٢ :**

١٧ کوژراوو ژمارەیەك گیراو بریندارو یەك لۆرییو تۆپێکی ١٠٦ ملم چونکە هێزێکی دوژمن ویستی پەلاماری بنکەیەکمان بدات ، هێزەکانمان مەردانە لێیان هاتە دەستو سەرکوتی کردن .

بەیاننامەی ژمارە ٧٤٣

زیانی دوژمن پێنج کوژراو دوو دەبابەو یەك لۆرییو یەك بنکەی تەقەمەنیو ڕوانگەیەك .

ڕووداوەکان -پاشماوە

ئۆتۆمۆبیلی زایۆنیەکانیان پێکاوە ، زایۆنیەکە وتویە ئەو منداڵانە زۆر ئازایانە چوون بەگژماندا .

سەردان لە مەڵبەندەکانی تاقیکردنەوە لە هەولێر

بەرێز جمال حاجی شریف سەرۆکی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندن لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیی کوردستاندا ڕۆژی یەکشەممەی ڕابوردوو بە هەندێ مەڵبەندی تاقیکردنەوەو نمرە دانانی قوتابخانە ئامادەییو ناوەندییەکانی پارێزگای هەولێردا گەڕاو لەم گەڕانەدا کە بەڕێوەبەری گشتیی پەروەردەی پارێزگاکە لە گەڵیا بوو ئاگاداری ئەوەبوو چۆن کارێکی وا کراوە قوتابییان بە شێوەیە ڕێك وپێك تاقیکردنەوەکانیان تەواو بکەن .

ئەوەی شایانی باسە دوومەزارو حەفتا قوتابی کوڕوکچ ئەمساڵ لە تاقیکردنەوەی ئامادەییدا لە پارێزگاکە بەشداری دەکەن .

لە پارێزگای دهۆك

کاربەدەستە هونەرییەکانی سەر بە بەڕێوەبەرایەتی ئاودان لە دهۆکدا ئەمساڵ هەندێ پرۆژەی خزمەتگوزارییان تەواو کردوەو کە دوو ملیۆن ودووسەد هەزار دینارییان تێچووە .

هەندێ لەم پرۆژانە بریتین لە ناوگرتنی چەند جۆگەیەك کە درێژییان (٤٢) کیلۆمەترە و دەکەونە ناوچەی ڕووباری دهۆكو فایدەو کانی قەسارەو چلکانیو جۆگەی بیرسفێو جۆگەی سەروکانی لە فیشخابووردا .

هەروەها ئەم پرۆژەیە بریتی بوو لە دروستکردنی دوو مەڵبەند بۆ دائیرەی ئاودان لە زاخۆو سەرسنگو دروستکردنی دیوارێکی بەربەست بەسەر ڕووباری ئاشکرۆوە لە دهۆکو سێ خانوویش بۆ مووچەخۆرانی دائیرەکە .

لە یادی ١١٣ ساڵەی ڕۆژنامەنووسی عێراقدا

کۆبوونەوەی لقێکی نەقابەی ڕۆژنامەنووسانی عێراق لە ناوچەی کوردستان

لەژێر دروشمی «قەڵەمو تفەنگ یەك لوولەیان هەیە» ڕۆژی سێشەممەی ڕێکەوتی ١٥-٦-١٩٨٢ لە هەولێر یەکەم کۆنگرەی نەقابەی ڕۆژنامەنووسانی عێراق -لقی ناوچەی کوردستان بەسترا. وە ڕۆژنامە نووسانی ناوچەکە لە بروسکەیەکدا بۆ سەرەکی فەرماندە بەڵێنی بەوەفایی خۆیان بۆ ڕێبازی سەرکەوتوی شۆڕش نوێ کردەوە .

لەپێشەکی کۆنگرەکەدا، ئامادەبووان دەقیقەیەك بۆ گیانی پاکی شەهیدان ڕاوەستان ، ئینجا وتاری مەڵبەندی گشتی نەقابەی ڕۆژنامەنووسانی عێراق خوێندرایەوە، دوایی ووتاری لیژنەی ئامادەیی لقی نەقابە لەناوچەی کوردستانیشی خوێنرایەوە ، هەروەها بروسکەی پارێزگاری هەولێرو جێگری پارێزگاری دهۆكو یەکێتی ئافرەتانی هەولێرو یەکێتی لاوانو جووتیارانو ئەنجوومەنی گەل لەهەولێرو نەقابەی ڕۆژنامەنووسانی لقی بەسرەش خوێندرانەوە .

ئەوی شایانی باس بێت لەکۆنگرەکەدا مامۆستایان سەرۆکی ئەنجوومەنی ڕاپەڕاندنو سەرۆکی ئەنجوومەنی یاسادانانو ئەمیندارە گشتییەکانو جێگرەکانیانو جێگری پارێزگاری هەولێرو چەند میوانێکی ترو ڕۆژنامەنووسانی ناوچەکە ئامادە ببوون . لەپاشا ئەندامانی ئەنجوومەنی نەقابەی ناوچەی کوردستان هەڵبژێردرانو ئەم برایانە بەئەندامی ئەنجوومەن دەرچوون :-

١ - محمد امین محمد احمد : سەرەکی لق .
٢ - نزار جرجیس : ئەندام .
٣ - عبدالوهاب تالەبانی : ئەندام .
٤ - فریا عبدالله جاف : ئەندام .
٥ - سەعید یەحیا : ئەندام .

ئەم برایانەش بەئەندامی ئیحتیات دەرچوون :

١ - هۆشیار ئەحمەد .
٢ - حسێن مستەفا .

هەروەها سەر لەئێوارە ئاهەنگێك سازکراو تیایدا (٤٧) ئەندام ڕێزیان لێ نرا بەرامبەر پێشکەشکردنی خزمەتیان لەبواری ڕۆژنامەدا، لەوانە :

« د. کوردستان موکریانی ، سەربەست بامەڕنی ، فریا جاف ، ممتاز حیدری ، حسین عارف ، عبدالغنی علی یحیی ، کامەران موکری، کاکەی فەللاح ، عبدالوهاب تاڵەبانی ، د. شوکریە رسول ، سامی شۆڕش ، لەتیف هەڵمەت ، هوشیار سید احمد ، کمال رؤوف محمد ، سەعید یەحیاو چەند برایەکی تری ڕۆژنامەنووسو وێنەگری ڕۆژنامەنووسی .

لە بەیاننامەیەکی کۆمیتەی ناوەندی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان

جەنگی دوژمنایەتی دژی عێراق ئەڵقەیەکی لە پێشەوەی پیلانەکانی ئیمپریالی و زایۆنیە لە ناوچەکەدا . . .

کۆمیتەی ناوەندی پارتی شۆڕشگێری کوردستان دووپاتی کردەوە ئەو جەنگەی دەستەو دایەرەی خومەینی ڕەگەز پەرست لە ئێراندا بەسەر گەلو وڵاتە ئاسایش خوازو هێمنەکەماندا سەپانیان ئەڵقەیەکی پێشەوەی زنجیرەی پیلانی ئیمپریالیزمو زایۆنییە لە ناوچەکەدا .

لەبەیاننامەیەکدا کە لە کۆتاییهاتنی بیستو یەك هەمین کۆبوونەوەیدا ڕۆژی پازدەی ئەم مانگە دەرچوو سەبارەت ئەو دۆخە تازانەی کە هەن لێکۆڵینەوەو شی کردنەوەیان لەبەر ڕۆشنایی ئەو گۆڕانە نۆیانەی لە زەمینەی عەرەبو جیهاندا ڕوو ئەدەن ، پارتی ناوبراو ڕوونی کردەوە .

کە بەشەکانی تری پیلانەکە لەم ڕۆژانە کە سەری دەرهێناوەو زیاتر سەر دەرئەهێنیو لەوانەش . ئەو هێرشە دڕندانەیەی زایۆنییە بۆ سەر لوبنانو بۆ سەر گەلی عەرەبی فەلەستینیو ئەمەش نیشانەیەکی تەواوی پەیوەندی کردنی هاوکاری ستراتیژی نێوان ئیمپریالیزمو زایۆنیو ڕژێمی ئێرانو ئەو هێزانەیە کە لە گەڵیان هاربکاری ئەکەن .

بەیاننامەکە بەنجەشی بۆ ئەوە ڕاکێشاوە کە عیراقو شۆڕشە مەزنەکەی شەرەفی خۆراگرتنو بەربەست کردنی چنۆکییەکانی تاقمی خومەینیو بەرەنگار بوونەوەو سەرنەگرتنی پرۆژەو پیلانەکانییان هەیە . . دوو ساڵە بۆ بەرگری کردن لە خاكو بیروباوەڕی پێشکەوتنخوازو مرۆڤانەو بۆ ئاسایشو بۆ پاراستنیو بەدەستەوە نەدانی مافە نیشتمانیو نەتەوەییەکانیو بۆ ڕێزگرتنی ئەو پەیوەندییانەی کە گەلانو وڵاتان لە جیهاندا بە یەکەوە ئەبەستنو بۆ دەست نەخستنە ناو کاروباری وڵاتانو سەربەستانە هەڵبژاردنی ڕێگەیەك کە مەبەستیتی قوربانییەکی گەلێ مەزنی داوە .

هێرشی زایۆنی بۆ سەر لوبنانو بۆ نەهێشتنو لەناوبردنی هێزی بەرگری فەلەستینیو لوبنانیو سەپاندنی خۆبەدەستەوەدان بەسەر نەتەوەی عەرەبدا پێویستی بەکاری ڕاستەقینەو یەکخستنی ڕیزەکانە لە لایەن هەموو تێکۆشەرێکی بەشەرەفەوە لەهەرکوێیەك بن . . چونکە هێرشی زایۆنی ئەڵقەیەکە لەو زنجیرە پیلانانەی کە ئیمپریالیزم ئەیەوێ بە پێی قۆناغ ڕایانپەڕێنی تاوەکو دەسەڵاتی خۆیو زایۆنی بەسەر ناوچەکەدا بسەپێنێ .

پارتی شۆڕشگێری کوردستان کۆتایی بەیاننامەکەی بەوە هێناوە کە گەلەکەمان بە کوردو عەرەبییەوە پشتگیری گەلی عەرەبی فەلەستینیو لوبنانی بکات بۆ لوتشکاندنی هێرشی زایۆنیو پووچەڵ کردنەوەی مەبەستە پیسەکانیو بانگی هەموو جەماوەری نەتەوەی عەرەبو موسوڵمانان بکات بۆ یەکگرتنو تەختکردنی هەموو ئەو کۆسپانەی لەڕێگەیاندایەو دەستی تێکۆشان بخەنە ناو دەستی یەکەوەو چاکترین تەمێی زایۆنیو ئیمپریالیزم بکەن .

Institut Kurde de Paris

گۆرانی جەنگاوەر

شیعری : جۆرج ریبیلۆ -
● نەوزاد ئەحمەد ●
كردوویە بە كوردی

● جۆرج ریبیلۆ ●

شاعیرێكی مۆزەمبیقی‌یەو لە ساڵی (١٩٤١)دا لە دایك بووە ، ئەندامێكی گەورەی رێكخراوی رزگاریخوازی - فریلیمۆ - یە ، ئەو رێكخراوەی لە ٢٥ی حوزەیرانی ١٩٧٥دا ، دوای خەباتێكی سەختی میللەتی مۆزەمبیق ، سەر بەخۆیی وەرگرت .
شیعرەكانی ئەم شاعیرە بە شێوەیەكی روون رەنگدانەوەی ئازارەكانی میللەتی مۆزەمبیقە .

دایە چەكم بەدەستە ..
رۆڵەكەت كە رۆژێك بینیت كۆت و پێوەند كرابوو،
گریایت و وەكو ئەوەی كۆت و پێوەند
دەست و پێی خۆت بریندار بكا وابوو ..
دایە ئەمرۆ رۆڵەكەت سەربەستەو ،
چەكی هەیە ...
ئەو چەكەی كەلەپچەكان دەشكێنێ و
چەوسێنەرەكان دەكوژێ و دەرگای بەندیخانەكان
دەكاتەوەو نیشتمان بۆ میللەتەكەمان دێنێتەوە ..
دایە گیان خەبات لە پێناوی سەربەستیدا پیرۆزە ،،
هەر گوللەیەك لە پێناوی سەربەستیدا دەیهاوێژم،
داد پەروەریە ...
دایە ، لە سەنگەرداو لە كاتی خەباتدا
وێنەكەت دێتە پێش چاوم ..
دایە گیان من لە پێناوی تۆدا خەبات دەكەم ،
نەكەی فرمێسك بە چاوەكانتا بچۆڕێ ! ..

● × ●

لێكۆڵینەوەی ئەدەبی ....

كۆتایی چیرۆك ...

شێرزاد حسن

لە دوا لاپەڕەی ژمارە (٦٣٥) هاوكاری و لە بەشی جیهانی مناڵاندا ، لە ژێر ناوی (دیلان و گورگ)دا چیرۆكێكم خوێندەوە كە برادەر - عباس هۆرمزیار - نووسیبووی ..

چۆنیەتی كۆتایی پێهێنانی ئەم چیرۆكە سەرنجی راكێشام ، گەلێ جاری تریش چیرۆكی دیكەم خوێندووەتەوە كە بە هەمان رەنگ و شێوە كۆتاییان پێهاتووە .. وە تاوەكو ئێستاش تێكڕای ئەو چیرۆكانەی دەیانخوێنینەوە - بەتایبەتی چیرۆكی مناڵان - ئەنجامەكانیان هەر شادی و دەست لەملانێی پاڵەوانە وردیلەكانە .. خۆشی بە یەك شادبوونەوەیە .. هەتا ئەو چیرۆكانەی كە لەسەر زمانی گیانلەبەرو باڵندەكانیشدا دەنووسرێن ئەنجام هەر ئاسوودەگی و بەختیاری باوەشیان بۆ دەكاتەوە ، خۆ بەدەگمەنیش چیرۆكێكمان بەرچاو ناكەوێ لە كۆتاییدا شكەستی و نوشوستی بنوێنێ .. هەتا ئەگەر واش دروست و پێویست بێ و مەنتقی چیرۆكەكە داوای بكا .

نەخێر .. نووسەر كۆتایی‌یەكەی هەر بەلای خۆشیدا دەباتەوە .. هەرچی گری و ناخۆشی و هەناسەسواری ناوئاخنی چیرۆكەكە هەیە لە ئەنجامدا نامێنن .. هەردەم كۆتایی چیرۆكەكان بێ پەلەو برین و گریان و رووخانن .. كە ئەوەشیان هەندێ جار دەبێ بە هەڵەیەكی زەق و بناغەی چیرۆكە هونەری‌یەكە تێك دەدا .. وەك ئێستا كە لە چیرۆكی (دیلان و گورگ)دا دەیبینن .

بەر لەوەی لە چیرۆكەكە بكۆڵینەوە .. با پرسیارێك بكەین :

ئایا مەرجە ئەنجامی هەر چیرۆكێكی مناڵانە بە - دەهۆڵ و زوڕنا - كۆتایی بێ ...؟؟! كە دەڵێین دەهۆڵ و زوڕنا مەبەستمان ئەو جۆرە ئەنجامانەیە كە شادی و خۆشیان پێوە دیارە . وەك چۆن زۆر لە رەخنەگرو نووسەرو خوێنەوارانی ئەدەب بەناوی ئیجابیەتەوە هەمان داوایان هەیە بۆ ئەو چیرۆكانەی كە بۆ - گەورە - دەنووسرێن .. بۆ وەڵامی پرسیارەكەش راست و روون دەڵێین « نەخێر ! » با ئێمە سەیری كارەسات و رووداوەكانی ژیانی رۆژانە بكەین .. هەموویان وەك یەك ناكەونەوە . هیچ بەسەرهات و رووداوێك لەوی تر ناچێ و هەمان سەرەتاو كۆتاییشی نی‌یەو نابێ .. مەرج نی‌یە ئەنجامەكان وەك هەندێ فلیمی هیندی و میسری چرووك بە ماچ و مووچڕ فرمێسك سڕینەوە كۆتاییان پێ بێ .. ڕیكەوتیش لە چیرۆكدا ناتوانێ هەموو شت برەخسێنێ و چی ئارەزوومانە دابینی بكا ، زۆر جار كارەساتی جەرگبڕ روومان تێ دەكا .. مرۆڤی بێ گوناە ژێر دەكەوێ .. خۆ ئەم جۆرە ئەم حاڵەت و نموونانەش دەبێ لە ئەدەبدا رەنگ بداتەوە .. ئەم روانینەش - مەزن و مناڵ - دەگرێتەوە .. دەبێ هەرواش مناڵەكانمان فێر بكەین .. تەنها باسی فریشتەیان بۆ نەكەین .. با پێیان بڵێین شەیتانیش هەیە ... فریشتەو شەیتان وەك دوو رەمز .

ڕاستە لە چیرۆكی ئەفسانەدا زۆر دەگونجێ .. بۆ نموونە گەر پاڵەوانی یەكێك لەو چیرۆكانە (كڵاوی سەحرەجن)ی لەسەر كرد.. یەكسەر لەبەر چاو ون دەبێ .. بە سوڕاندنی ئەنگوستیلە - یەكی سیحراوی لە پەنجەدا هەموو شتێ دابین دەبێ و دێتە بەردەست ، لە ناو جیهانی ئەفسانەدا هیچ حاڵەتێك بە لامانەوە نەنگ نی‌یە .. بەڵام ئەگەر چیرۆكێك خرا ناو بەرگێكی واقیعی و .. وەك ئەفسانەش ئەنجامەكەی شكایەوە .. دەبێ بەچی .. ؟ بێگومان لێرەدا مناڵ تێی ناگاو سەری لێ دەشێوێ . لە چیرۆكەكەی كاك عەباسدا.. دیلان و داپیرەی بەسەلامەتی لە ناو ورگی گورگەكەوە دێنە دەرێ .. كەچی چیرۆكنووس وەك لە سەرەتاوە واقیعیانە هات .. دەبوو هەر لەسەر ئەو هێڵە بڕواو لێی لانەدا . بەڵام دەبینین كۆتوو پڕ لەپێناو ئەنجامێكی دڵخۆشكەر پاڵەوان و رووداوەكەی گواستەوە دنیای ئەفسانە .. هەر تەنها بۆ ئەوەی بزەی حەوانەوە بخاتە سەر لێوی مناڵان . كە بەم شێوەیە پتر فێڵیان لێ دەكرێ .. لە چیرۆكی (دیلان و گورگ)دا گریان و ناخۆشی - وەك كۆتایی - مناڵەكان فێرە دەرسێكی تازە دەكاو خۆشی و بزەی رزگاربوونی دیلان و داپیرەی لەدەست گورگەكە دەستخەرۆیان دەكا .. بە پێچەوانەوە .. لێرەدا كۆتایی ئەم چیرۆكە هیچ هەڵوێستێكی پوختیان پێ نابەخشێ .

ئەگەر ئەم چیرۆكە بخرایە بەرگێكی ئەفسانەیی .. ئەوە روانینەكە تەواو دەگۆڕا . . چونكە هەر نووسەرێك بە گوێرەی مەیدانی ئەفسانەی بەر بەرەڵڵا دەتوانێ بە كارامەیی و دەست رەنگینی خۆی جیهانێك بۆ مناڵان دروست بكا كە پەیوەندی بە واقیعەوە هەبێ .. لە رێگەی خەیاڵەوە هەڵوێستێكی رۆژانەی جوان و ساوایانەیان پیشان بدا .. تا لەوێوە فێرە رەوشت و پەندێكی تازەیان بكا .. ئا بەم شێوەیە مناڵەكان ئاشنای وانەیەكی دیكەی ئەخلاق دەبن .. رەوشتیان پاكترو وریاو هۆشمەندانەتر سەیری ژیان دەكەن .

دوای ئەم پێشەكی‌یە پێویستە .. ئەوەی لێرەدا دەمانەوێ باسی بكەین :تەنها لایەنێكی چیرۆكی مناڵانە ، لایەنێكی گرنگ ، ئەویش كۆتایی ئەو چیرۆكانەیە كە بۆ مناڵان دەنووسرێن.. كە ئەوەشیان كەلێنی مشت و مڕی لێ دەبێتەوەو لە ئەدەبی كوردیدا ئەم مەسەلەیە - ئەنجامی چیرۆك - زۆربەی جار بەهەڵەدا ڕۆیشتووەو دووبارەش دەبێتەوە .. بۆ ئەم مەبەستەش چیرۆكەكەی كاك - عەباس هۆرمزیار - لە ژێر ناوی (دیلان و گورگ)دا دەكەین بە نموونەو لەسەری دەڕۆین ...

پوختەی چیرۆكەكە : دیلان و دایكی لە گوندێكدا دەژین .. داپیرەی دیلان لە گوندێكی ترە .. نەخۆشە.. جا بۆیە دایكی ئەستورك و گۆزە كەرەیەك بۆ داپیرە دەنێرێ .. كێ دەیبات ؟ .. دیلان ... لەو دارستانەی سەر رێگەدا تووشی كەروێشكێك دەبێ .. لێرەدا بوونی ئەم كەروێشكە هیچ ناخاتە سەر بناغەی چیرۆكەكە .. بەڵكو تێهەڵكێشێكی زیادەیە . . پاشان تووشی گورگێك دەبێ .. گرێی چیرۆكەكە لێرەدایە .. مناڵان كە دەیخوێننەوە .. لێرەوە دووچاری چاوەڕوانی و ترس دەبن .. گورگەكە دەیەوێ بیخوا .. ناوێرێ .. چونكە هەندێ داركەر لەوێوە نزیكن .. گورگی زۆڵ لە نیازو سەفەری دیلان دەپرسێ .. ئەویش زۆر گێلانە نهێنی گەشتی خۆی بە گورگەكە دەڵێ (كەوا بۆ سەردانی ماڵی داپیرەی دەڕوا ، كە لەو بەری دارستانەكەیەو خانووە - كەشی لەو پەڕی گوندەكەیە.) .. تا لێرەدا دیلان بەهەڵەدا دەچێ . . چونكەنەئەبوو نهێنی خۆی لای گورگەكە بدركاندبایە .. بێگومان دەبێ ئەنجامی ئەم هەڵەیە خەراپ بكەوێتەوە . . هەر خۆی دیلان پێوەی بتلێتەوەو تاڵاوەكەی بخواتەوە . . با بزانین .. گورگەكە بەپەلە دەگاتە ماڵی داپیرە.. دەستبەجێ قووتی دەدا .. پاشان كە دیلان دەگاتە خانووی داپیرە .. گورگەكە ئەویش قووت دەدا . . ئەوەیان لە عەقڵ دوورە .. چونكە گورگ ئەمەنگ نی‌یە . . هەر چۆنێ بێ .. دەبووایە ئەم چیرۆكە لێرەدا كۆتایی پێ بێ و .. چیتری نەخرابایە سەر .. پرسیار دەكرێ .. بۆ .. ؟ چونكە كە دیلان ئاوا بە كەمتەرخەمی و ئەوەندە بە گێلی نهێنی سەردانەكەی بۆ گورگەكە دركاندو ماڵی داپیرەی بۆ دەست نیشان كرد .. هەقی خۆیەتی ببێ بە پارووێكی چەور بۆ گورگەكە .. هەر لە بێباكی خۆی سەری داپیرەشی خوارد . مناڵ بە خوێندنەوەی ئەم چیرۆكەو بەم ئەنجامە كۆتوو پڕو ناهەموارە یەكسەر ڕادەچەنێ .. زۆر دەترسێ . . دەپرسێ : چۆن .. بۆ گورگەكە دیلانی جوان و داپیرەی بەستەزمانی قووتدا.. ؟ ئۆی .. ! بیر لەوە دەكاتەوە .. پتر دەپرسێ و ورد دەبێتەوە . . هەر لێكی دەداتەوە . . كۆتایی وا جەرگبڕی نەبیستووە .. نەیبینیوە .. تەمەنی كەمی مناڵی ئەو ماوەیەی نەداوەتێ .. ئێمە لە رێگەی ئەدەبەوە فێرە شتی تازەی دەبین .. بە خەم و كارەسات ئاشنای دەكەین .. هەر وەك بەخۆشی .. چاكە ... لە دڵی خۆیدا دەڵێ : دیلان هەڵەو بێباكی خۆی وای بەسەر هێنا .. گەر ئەو نهێنیەی نەدركاندبا . . گورگەكەش وا زوو نەیدەكرد بە پارووێكی ئاسان . كەوانە با بیخوا .. ! گەر واش بڵێ لە داخی گێلی و نەزانی دیلانە .

مناڵان دەگەنە ئەو ئەنجامەی بڵێن : بێباكی و ملهوڕی سەری مرۆڤ دەخوا . . ئەم كۆتایی‌یە با بۆ مناڵ قورسیش بێ ؟ . بەس ڕاستی‌یەكی ئەدەبی تیایە كە رەنگدانەوەی واقیعێكی دیاری كراوە . . لەوەوە مناڵان فێرە وانەیەكی مرۆڤانە دەبن .. ئەنجام بە هۆوە بەندە .. دەشێ هەڵەیەكی بچووك - وەك هەڵەی دیلان - تووشی گەورەترین كارەساتمان بكا.. دەشێ مرۆڤی پەری پۆڕ و بێگوناە تووشی داوی خەراپە بكرێ .. ئەگەرچی ئەم چەشنە روانینە بۆ ئەدەب و ژیان لە واقیعێكەوە بۆ واقیعێكی تر دەگۆڕێ ..

بڕوانە ل :٧

خومەینی جادووگەر

ئەمانزانی
جادوگەر لە سەرەتاوە
لە مافی گشت زەحمەت كێشان
دائەخەن چاو لە یەكسانی

● × ●

ئەی دور لە ئایین و ویژدان
تاوانیان هەر ئەوەندەیە
تەنیا بۆماف و ئازادی
هەمرو رۆژێ ڕیزیان ئەكەی
بە ناو ئایین
وا ئەیانكەی گوللە باران

● × ●

بۆیە لەبەر سوپای عیراق
هەردەم مەشخەڵێ ئومیدتان
بەبێ ژمارە لاشەتان
لە كۆڕی جەنگ
بۆتە ئێسك و پیست و رزی

● × ●

رۆوف تاهیر زەنگەنە

زمانە وانی ...

راناو لە كرمانجی ژوورووداو جهناڤ د كرمانجی یا ژۆری دا

صادق بهاءالدین ئامێدی

هەڤاڵێ كوردپەروەر و كوردزانێ هێژا د. وریا امینی د رۆژناما هاوكاری‌دا پێشی نهو گۆتارەك ب مانشێتا **ژۆری بەلاڤكر گۆت : « لە كرمانجی ژووروودا دوو سێت راناوی جودا و یەك سێت راناوی لكاو هەیە » .**

ئانكو د كرمانجی یا ژۆری‌دا دو جوین « گرۆپ - مجموعە» یێت جهناڤێت جودا (منفصل) و جوینەكا جهناڤێت پێڤەنویسیایی (متصل) هەنە .

جهێ دل خۆشی و سوپاسێ بە زمانزانێت كورد كتێب و گۆتار و ریسێرجان ل سەر زمانێ كوردی بنڤیسن جوداییێت د ناڤبەرا زارێت زمانێ كوردی‌دا درست بوین بۆ خوێندەڤانان بەر روی بكەن داكو بەرە بەرە پێنگاڤێت ب هێز بەر ئارمانجا بەردەست كرنا زمانەكێ خویندن نڤیسینێ بێنە هاڤێتن ، كو ملەتێ كورد هەمی ب جارەكێ پێ بنڤیسیت و بخوینت . بابەتێ د. وریا ئەمینی كریە جهێ پێ ئاخڤتن و هەڵشكاڤتنێ (لێكولینەوە) و ل دوی چۆنێ ، كو جودایی یێت د ناڤبەرا ب كار ئینانا جهناڤان دئاخڤتنێ‌دا ب نمونەڤە بێنە دەست نیشانكرن .

ئەڤ بابەتە وەنەبێت كو جارا یەكێ یە ئەز و چەند زمانزانێت دی یێت كورد وەكی قەناتێ كورد جەمال نەبەزی و كەمال فۆادی و گەلەكێت دژی ل سەر ئاخفتی‌نە ، كو جارا ژرێڤە من گۆتارەك د هژمارا یەكێ یا كۆڤارا رۆژی كوردستان بەلاڤكریە(١) .

د. وریا ئەمینی ، هەر دو جوینێت كەسی دكرمانجی‌دا ب راستی دەست نیشانكرینە ، بەلێ هەر دو جوین چ و چنە بەر روی نەكرینە نەژی ب كار ئینانا هەر جوینەكێ ژ وان دگەل چ كرن (كار - فعل) دئاخڤتنێ‌دا پشت گوهڤەهاڤێتی‌یە یان ژی ب چو نەكرتیە ژبەركو وەسا هزر كریە وەكی سۆرانی (كرمانجی‌یا ژێری)یە ، د گەل هەمی كرنان بێ جوایی ب كار تێن . ژبەر هندێ ، پێتڤی‌یە ل پێشێی هەر دو جونیان كەت كەتە بەر روی بكەم و جونیەك ژ وان دگەل چ جۆرێ كرنێ د ئاخڤتنێ‌دا ب كارتێت و پاشی كارێ وان د هەڤەكی (رستەی - جملە)دا چیە داكو بۆ خوێندەڤان روهن و خویا ببت ب درستی .

د كرمانجی‌دا دو جوینێت جهناڤێت كەسی دئاخڤتنێ‌دا ب كار تێن . ئەو هەر دو جوین ئەڤێت ژێری‌نە .

أ - جوینا یەكێ یا سەیدایێ زانا پروفیسور قەناتێ كوردو (كوردوییف) ب ناڤێ جیناڤێد دەما یا كوما راست ب ناڤ دكەت(٢) . د. جمال نەبەز ب جوینا (حالە الفاعل) nominative case ب كارتێن(٣) ئەڤ جهناڤە نە :

(ئەز) : ژبو كەسێ یەكێ پەیڤەرێ یەكینی‌یە .وەك : ئەز چۆم . ئەز دیتم . هەكە دیتم ئەزم نەدیتم دزم .

(تو) : ژ بو كەسێ دووێ گوهدارێ یەكینی‌یە : وەك : دوهی هەكو تو چۆیە ماڵ ئەو دهاتە ناڤ رەزی . تو دزانی ئەو چ دبێت ، ژبەر هندی تو هند دتنگژی . من دوهی ل سەر كانیێ تو دیتی. تو دشێی هاری من بكەی دا رەزی بكەزێخین .

(ئەو) : ژبو كەسێ نەدیارێ (غائب) نێر و مێ یێت یەكینی‌بە وەك : ئەو دوهی زوی هات سەر كاری. ئەو ب شەڤ و رۆژ دخەبتە (دخەبتت) .

(ئەم) : ژ بو كەسێت پەیڤەر یێت پرینی‌یە . وەك: ئەم چۆن (چۆین) ناڤ رەزی دا بكولین . ئەم دكین (دكەین) هوین دخون.

هوین : ژبو كەسێت گوهدار یێت پرینی‌یە . وەك : هوین هاتن . ئەو : ژبو كەسێت نەدیار یێت پرینی‌یە . ئەو هاتن و چۆن كەسێ خو پێ هاینەدا . ئەو دزانن هوین چ ساویلكەنە ، لەوا ژی ل هەوە دسوییارن .

ب - جوینا دووێ یا سەیدایێ قەناتی كوردو ب ب ناڤێ جینا ڤێد دەما یا تەواندی ب ناڤ دكەت و د. جەمال نەبەز ب جوینا (حالە التملك possessive case ب كارتینت ب نەراستی ئەڤ جهناڤەنە :

من : ژ بو كەسێ یەكێ پەیڤەرێ یەكینی‌یە . وەك : من فراڤین خار . من دڤێت تو هەرێ شاد و بەختیار بی. من هەڤاڵەكێ دلسۆز هەیە . دیتی . كورێ من گەلەكێ گوهدارە.

تە : ژ بو كەسێ دووێ گوهدارێ یەكینی‌یە . وەك : تە گۆت تو یێ نەساخی . تە دڤێت هەمی كەس وەكی تە بن . تە كابانیەكا تەر و تول هەیە . دەستێ تە ژ تەڕا ، چ بكەی بكە .

وی : ژ بو كەسێ سێ نەدیارێ نێرێ یەكینی‌یە . وەك : وێ چێل دوت (دوژت) و بابێ وێ زەڤی ئاڤدا . وێ روی سپی‌بن بۆ فراڤینا وێ لێنای .

مە : ژبو كەسێت پەیڤەرێت پرینی‌بە . وەك : مە رەز كولا .

مە دڤێتن (دڤێتن) بزاڤێ بكەین دا پێشڤە بچین . دوژمنێت مە ژ مە ڤەنابن .

وە (هەوە) : ژبو كەسێت گوهدارێت پرینی‌یە . وەك: وە گۆت ئەم دێ سەرا وە دەین و هوین نەهاتن . وە دڤێت (دڤێتن) بچنە ناڤ رەزی دا سەخبێركەن . رەزێت وە ب سەر و بەرن .

وان (ئەوان) : ژ بو كەسێت نەدیارێت نێر و مێت پرینی یە . وەك : وان سەعەت سێ فراڤین خار . وان وەسا دڤیا ئەم دوهی سپێدێ سەرا وان بدەین . هژمارەكا مەزن ژ تەرشێ وان ژ كێم ئێمی (ئالفی) مر . د كرمانجی‌دا جهناڤێ كەسی چ جوینا یەكێ یان ژی جوینا دووێ بت ب كرنێ

بڕوانە ل :٧

گوڵی هیوا..

كە تۆ ڕۆشتی ،
خونچە گوڵ بووم ...
گوڵی ئەوینی دوو دڵ بووم
. دڵێ بە ناو ئاسمانی بەرینا وێڵ بوو
دڵێ بەدوای ئەوینی تۆدا بوو بە مۆم
بۆیە ئێستە بێباكانە
هاوار دەكەم :
(تۆ بۆ منی و منیش بۆ تۆم)
- - - -
تۆ دەڕۆیت و
پەڵە هەوری خەمەكانت
بە سەر سینەی سركی پڕ ئازاری مندا
دەبارێنی
تۆ دەڕۆیت و
دڵی ژیلەمۆی گەرمی من
دەجۆشێنی
- - - -
بڵێی ڕۆژێ .... !؟
ئای لەو ڕۆژەی كە دێیتەوە
گوڵی سووری هیوای ژینمان ،
لە گوێی كێلی گۆڕەكەمدا
دەكەیتەوە ...

● پەیمان ئیسماعیل ●

Institut Kurde de Paris

لەرۆشنبیری جەماوەرانـی هەولێر :

چالاکی فراوان بۆ پشتیوانی جەنگ

شێرزاد عبدالرحمن :
نووسینگەی هەولێر

بەڕێوەبەرایەتی رۆشنبیری جەماوەران لە هەولێردا ، بەردەوامە لە پێشکەش کردنی چەندین جموجۆڵی هەمە رەنگی هونەریی و رۆشنبیریی و راگەیاندنی تر بۆ پشتگیری کردن و هاوبەشی کردن لە جەنگی مێژوویی‌ماندا دژی تاقمە ترسنۆکەکەی رژێمی رەگەزپەرستی ئێران و بەم بۆنەیەوە چووینە بەڕێوەبەرایەتیەکەو کاك شامل مردان محمود بەڕێوەبەری رۆشنبیری جەماوەر لە وەڵامی پرسیارێکدا ووتی :

× هەر لە سەرەتای سالی نوێوە چالاکی ئەم بەڕێوەبەرایەتەو هەموو بەشەکانی کەوتنە کارو نەخشەیەکی پڕ لە چالاکیان بۆ ئەم مەبەستە تەرخان کرد کە بریتی‌یە لە نواندنی چەندان پێشانگاو کۆڕی ئەدەبی هونەریی و شانۆو سیهرەجانی فراوان و پۆستەرو چالاکی ترو لێرەدا دەمەوێ ئەوە بلێم کە ئەم وەرزەدا چەندان نووسەرو رۆشنبیرو تیپی هونەریی هاوبەش بوون و پشتگیری تەواویان لەگەڵ ئەم بەڕێوەبەرایەتی‌یەدا کردووە .

سەرکەوتنە گەورەکانی سوپای دلێرمان و بەردەوام بوون لە نواندنی چالاکی هەمە رەنگ بەو بۆنەوە ، ئەوە بوو سەرپای چالاکی‌یەکانی ئەمساڵی خۆی بۆ ئەم مەبەستە تەرخان کرد ، بەتایبەتی سازکردنی هەفتەی « قادسیەی صدام »و چەند کۆڕێك و فلیمی سینەمایی تایبەتی بەم بۆنەوەو خۆبەخت کردنی راستەقینەی کاربەدەستانی دەزگاکەمان هاوبەشی کردنی جەنگی مێژوویمان بۆ گێڕانەوەی هەق و لە پێناو رووبەڕووبوونەوەی ئەو جەنگەوە نووسەرو رۆشنبیرانی کورد بەدەر نەبوون لە نەخشەکێشان

● **دەربارەی بەشداربوونی رۆشنبیری لە جەنگـی**

رەواماندا تا ئێستا چیتان کردووە ؟

× هەر لە سەرەتای رژێمە بۆگەنەی بەربۆتە گیانی گەلانی ئێران و پرۆگرامێکی تازەشمان بەدەستەوەیە دەربارەی هاوبەشی زیاتری دەزگاکەمان لەم جەنگەدا .

● **ئەی لە وەرزی نوێی بەڕێوەبەرایتیەکەتان چیتان بە دەستەوەیە پێشکەشی بکەن ؟**

× یەکەم وەرزی رۆشنبیری لە ٣١-٣-١٩٨٢ کۆتایی پێهات و لە ١-٤-١٩٨٢دا وەرزی نوێی ئەم بەڕێوەبەرایەتی‌یە دەستی پێکرد ئەویش بە پێشکەش کردنی کۆڕێکی ئەدەبی بە ناونیشانی « چیرۆکی فۆلکلۆری کوردی تایبەت بە منداڵ » لە ٤-٤-١٩٨٢و دوای ئەو کۆڕە بەڕێوەبەرایەتی لە نەخشەی خۆیدا ١٥ چالاکی پێشکەش دەکات بە گوێرەی نەخشەی ساڵانەی خۆی ، بەڵام چالاکی‌یەکانی وەرزی تازەمان لە نەخشەش زیاتر بوو ، بۆ نموونە ئەو کۆڕە فراوانەی کە دەربارەی رۆژی رۆژنامەنووسی کوردی سازمان کردو ئێستاش لێژنەی رۆشنبیریمان بەردەوامە لە نواندنی چەند چالاکیەکی تر سەرەرای هاوبەشی هەموو بەشەکانی دەزگاکەمان لە پشتگیری جەنگی راستەقینەمان .

شانۆگەریی شیرین و فەرهاد

نووسینگەی سلێمانی
لە رۆژی ٢-٥-١٩٨٢دا لە هۆڵی سانەوی - سەلاحەدینـی کوران لـە سلێمانی لە کاتژمێری (٣٠ر٤)دا ...

پەردە لە رووی شانۆگەریی شیرین و فەرهاد لادراو بۆ ماوەی چەند رۆژێك پێشکەش کراو جەماوەرێکی زۆر بۆ دیدەنی شانۆگەریی‌یەکە ئامادەبوون .

شایانی باسە شانۆگەریی - شیرین و فەرهاد - بەرهەمی شاعیری ناوداری تورك - نازم حیکمەت و مامۆستا عمر عەلی ئەمین کردوویەتی بە کوردی و هونەرمەند جەلیل زەنگنە دەریهێناوەو تیپی نواندنی بەڕێوەبەرێتی رۆشنبیریی جەماوەر لە سلێمانی پێشکەشی کردو نزیکەی - ٢٩ - کەس لە پێشکەشکردن و نواندنیدا بەشداریان کرد ...

ناوەرۆکی شانۆگەریی‌یەکە ناوەرۆکێکی ئینسانی‌یەو عەشقەکەی فەرهاد سەبارەت بە شیرین ئەوینێکی مرۆڤایەتییانەی گەورەیە .. شانۆگەریی‌یەکە بە رێکوپێکی دەرهێنرابو مرۆڤ لە ماوەی تەماشاکردنی‌دا هەست بە چەژێکی هونەری خۆش دەکات ... بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا ئەگەر بە وردی سەرنجی بدەین و لێی بکۆڵینەوە دەبێ ئەم تێبینیانە بخەینە روو :-

● **دیکۆری شانۆگەریی‌یەکە:**
دیکۆری پەردەو دیمەنە جۆربەجۆرەکانی شانۆگەریی - یەکە زۆر قەرەباڵغ و چڕ بوو ... هەندێ جار بە جۆرێکی وا بوو پارچەیەك یا بەشێك لە دیکۆرەکە بەرچاوی تەماشاکەرانی دەگرت ... ئەمە لە کاتێکدا کە دەتوانرا دیکۆرێکی سادە ساز بکرێ و نەبێتە مایەی رەنجێکی زۆرو گلەیی تەماشاکەران - بە کوردی ئەبوایە دیکۆرێکی رەمزی دابنایە ، چونکە ئەو تڕەوی نوێ هەڵبژارد بوو لە پێشکەشکردنی شانۆگەریەکەدا .

● **جل‌وبەرگی ئەکتەرەکان :**
جل‌وبەرگی ئەکتەرەکانی شانۆگەریی‌یەکە تا رادەیەك جێی رەخنەلێ‌گرتن بوون... چونکە نیوەیان جل‌وبەرگی سەردەمی کۆنیان لە بەردا بوو هەندێکیان جل‌وبەرگی ئێستاو هەندێك جل‌وبەرگی کوردی‌و هەندێکی کە جل‌وبەرگی عەرەبی‌و تورکی بۆ نموونە - مەهمەنە - شازادەو شیرین و وەزیرو جادووگەرەکەو پزیشکی تایبەتی جل‌وبەرگی سەردەمی کۆنیان لەبەردابوو کەچی فەرهادو شەریفی کرێکارو وەستا بەهزادی باوکی فەرهادو کرێکارانی کۆشك و خەڵکی شار جلی ئێستای کوردەواری‌یانەیان لە بەردا بوو ... ئەم کەلێنەش دەتوانرا بە دوو جۆر پڕ بکرێتەوە ... یا ئەوەتا هەموویان جل‌وبەرگی چەشنی کۆن ... یا هەموویان جل‌وبەرگی چەشنی نوێ لەبەر کەن ...

● **دەنگی ئەکتەرەکان :**
دەنگی ئەکتەرەکان - بەتایبەتی هی هەندێکیان - گەلێ جار ئەوەندە نرم بوو من لە ریزی پێشەوە بووم زۆر باش لێی تێ نەدەگەیشتم .. جا ئیتر نازانم ئەوانەی کە دوور بوون تا چ رادەیەك لێی تێدەگەیشتن ... لە راستیشدا ئەم لایەنەش دەتوانرا بە ئاسانی چارەسەر بکرێ ...

● **پەردەی شانۆگەریی‌یەکە:**
ئەو پەردە سپی‌یە زلەی کە دەکەوتە نێوان دیمەنەکانی شانۆگەریی‌یەکەوە کارێکی زیادە بوو ... ئەو جۆرە پەردانە لە شانۆگەریی‌دا ئێستا باویان نەماوە .. لە راستیشدا ئەو پەردەیە ئەوەندە خۆڵ و تۆزی ساڵگاری پێوە بوو ئەوانەی کە لە ریزەکانی پێشەوەدا دانیشتبوون سەرو چاویان بە جۆرێك تۆزاوی بوبو نەدەشارایەوەو دەبوایە خۆی بتەکاندایە ...

● **ناوەرۆکی شانۆگەریی‌یەکە - :**
ئەو کەسانەی کە شانۆگەریی شیرین و فەرهادی نازم حیکمەتیان خوێندۆتەوە لە لایان ئاشکرا بوو کە ناوەرۆکەکەی لە وەرگێڕانە کوردی‌یەکەدا یاخود بڵێین لە دەرهێنانەکەدا دەسکاری کرا بوو ... بۆ نموونە هەندێ هۆنراوەی شاعیر ئەنوەر قادر جافی تێکەڵ کرا بوو ... هەروەها گەلێ شتی تریش وەکو گفت‌وگۆی درێژخایەنی فەرهاد لەگەڵ دارهەنارو داربەی‌و بولبول‌و چنارو هتد ... دا ...
هەروەها لە شانۆگەریی‌یەکەدا ئەوە روون نەکرایەوە کە چۆن شەریفی کوڕی دایەنەکەی مەهمەنە شازادە لەوپەڕی دوژمنایەتی‌یەوە لەگەڵ فەرهادا بوو بەو پەڕی دۆستی‌و کەوتە ستایش کردنی فەرهادو بەرزکردنەوەی لە ناو خەڵکدا.

دەبێ ئەوەش لە بیر نەکەین ... کە خوشکە سۆزان محمد فرج زۆر بە جوانی‌و سەرکەوتوویی دەوری - مەهمەنە - شازادەی بینی هەروەها - خوشکە نیشتمان - لە دەوری شیریندا زۆر سەرکەوتو بو .. هەروەها کامل فخرالدین بە رێکوپێکی‌و سەرکەوتووانە دەوری فەرهادی بینی ... جەلیل زەنگنەش لە دەوری بەهزادا زۆر سەرکەوتو بو بەڵام دەوری وەزیری‌و عاشقی لێ نە دەهات .

هەرچۆنێ بێ شانۆگەریی‌یەکە جێی رەزامەندی بینەران بوو ئەو رەزامەندی‌یەش لە قەرەباڵغی هۆڵەکەدا بەدی دەکرا ... لە دوایی‌دا دەبێ ئەوەشمان لە بیر نەچێ کە جگە لەو -٢٩- ئەکتەرەی لە شانۆکەدا بەشدارییان کرد ... گەلێ هونەرمەندی تریش لە دەرهێنانی شانۆگەریی‌یەکەو پێشکەشکردنی‌دا دەوریان بینیبو ... کاك رزگار ئەمین بەڕێوەبەری شانۆ بوو ... هاوڕێ حەمە صالح و دلشاد عەلی رایی‌گەری رووناکی بوون و ژیان و قادر محمد مکیاجسازو فؤاد عزت جل‌وبەرگ و ئێکسسواری ئامادە کردبوو هونەرمەند اسماعیل خەیات پۆستەرەکانی شانۆگەریی - یەکەی نەخشاند بوو وێنەکانیشی لە لایەن هونەرمەندان محمد ناشادو برهان هەزارەوە ساز کرا بوون .. لە کۆتاییدا رێزمان هەیە بۆ هەموو ئەو هونەرمەندانەی کە بەشدارییان لە شانۆگەریی - کەدا کردوەو هیوادارین لەسەر پێشکەش کردنی بەرهەمی جوان بەردەوام بن.

کورتەیەك دەربارەی هونەرمەندی نەمر

کاویس ئاغا

نووسینگەی هەولێر

(بەڕێوەبەرایەتی رۆشنبیری جەماوەر لە وەرزی یەکەمی رۆژی ٢٢-٣-١٩٨٢و لە وەرزی یەکەمی رۆشنبیری خۆیدا کۆڕێکی بۆ لاوك بێژی بەناوبانگ کاوێس ئاغا رێکخست کە مام فەتحوڵڵا عومەر خۆشناو باسەکەی ئامادە - کردبوو پێشکەش کرد . شایانی باسە کە خەڵکیکی زۆر ئامادەی ئەم کۆڕە بوون ، کۆمەڵێکیش گفتوگۆیان لەسەر باسەکە کرد .)

مام فەتحوڵڵا وەکو خۆی دەڵێ : بەراستی لە ساڵی ١٩٢٧و بە (فەستیش) لە ساڵی ١٩٣٠ (دیارە لە تەسکەرەکەی ٩٣٠نووسراوە) لە گوندی (وەرێ)ی نێوان (بێتواتەو بالیسان)ی خۆشناوەتی لە دایك بووە. تا ٣ی ناوەندی خوێندووەو چوار کوڕو دوو کچی هەیە ئیستا فەرمانبەرە لە ئەمینداریەتی گشتی هاوینە هەوارو شارەوانیەکان .

مام فەتحوڵڵا نابێتە خزمی کاوێس ئاغاو نەیشی دیوە ، تەنها شتێك کە هانی داوە ئەم باسەی لەسەر بنووسێ خۆشەویستی لاوك و دەنگی کاوێس ئاغا بووە کە خۆی خۆشی‌ویستوە .

کۆڕەکە سەعاتی ٥ی ئێوارە دەستی پێکردو دوو سەعاتی زیاتر خایاند .

پێشەکی کاك **سەباح عبدالرحمن** مام **فەتحوڵڵای** بە ئامادەبووان ناساند**و ، ئینجا مام فەتحوڵڵا** ئەوەی **راگەیاند که باسەکەی لە ژێر** ئەم سەرەقەڵەمانەدا دەبێ :

پێشەکی ، گرینگی لاوك، کاوێس ئاغاو لاوك ، کاوێس و تۆمارکردن ، شوێنی کاوێس لە گۆرانی کوردی، شیکردنەوەی هەندێ لاوك.

هەروەها دەربارەی ژیانی کاوێس ئاغا ووتی : کاوێس لە ساڵی ١٨٨٥ لە گوندی (دیوین) کە نزیکی گوندی شێخ مەموودیانی سەر بە هاوینەهەواری - سەلاحەدین - هاتوەتە دونیاوەو چوار کوڕی هەیە ئێستاش ماون (ئەحمەدو مەحموودو عبداللەو جمیل) .
کاوێس هێشتا منداڵ بوە کە مام ئەحمەدی باوکی مردووە بە هەتیوی گەورە بووە ، هەمیشە لەگەڵ خێڵەکانی کۆچەری هەرکی‌دا کوێستان و گەرمیانی کردووە ئینجا ووتی : کاوێس هەر لە منداڵی‌یەوە دەنگی خۆش بووە لەگەڵ ئەوەشدا (تێدەگیرا) واتە لە قسەکردندا زمانی

دەگیرا ، کەچی وەك ئەوانەی دیویانە دەگێڕنەوە کە لە لاوك گوتنی لاڵ نەبووە .

- : باشە مام فەتحوڵڵا لەو زەمانی‌دا ، ئەڵبەتە کە لاوك‌بێژی تر هەبوون ، دەتوانی ناوی ئەوانەی لاوك بێژانەمان پێ بڵێی ؟

- : ئەوانەی لەو سەردەمی‌دا هەبوون بێجگە لە کاوێس ئاغا خۆی ئەمانە بوون :
حەمەد مەندۆ ، عەزیز ئاغا، علی خەنجەر سنجاری ، عەلۆ پالانی ، مەنیجی خانم سنجاری ، گولی خان مریم خان ، ئەلماس خان (دایکی جەمال) ، بەڵام سەردەستەی هەمووان حەمەد مەندۆ بووە
-: باشە ئەوانە هیچیان ماون .
- : نەخێر،لەو باوەڕەدا نیم هیچیان مابن .. لەدەربارەی ژمارەی لاوکەکانیشەوە ووتی: **ئەوەی من بۆم روون** بووەتەوە ئەوەیە کە ژمارەی لاوکەکانی ، دەگاتە ٣٠ لاوك بەڵام ئەو رۆژە برادەرێك کە ناوی (ئیسماعیل محمد امین مەخموری) بوو پێی وتم - ٤٦٤ لاوك و بەستەی هەیە سەرم سوڕما، منیش لێم پرسی چۆنت زانی ووتی ، دیارە وەکو ووتی ، کە گوێی لە مامۆستای خوالێخۆشبوو عەلی مەردان بووە کە لە چاوپێکەوتنێکی تەلەفیزیۆنی‌دا ئەمەی درکاندووە !

بەداخەوە وا دیارە زۆر لە لاوکەکانی دیارنین . مام فەتحوڵڵا باسی گرنگی (لاوك)ی کردو لەو باوەڕەدا بوو کە لاوك زمانی حاڵی سەردەمی خۆیەتی چ لەبارەی کۆمەڵایەتی یا جوغرافیایی‌و سیاسی‌یەوە بێ.

لە باسی ئەوەشدا کە ژمارەیەك لە ئامادەبووان لێیان کۆڵیەوە ، چۆن کاوێس ئاغا دەنگی گەیشتۆتە ئێزگە ، لە وەڵامدا ووتی : **بە هۆی کۆمپانیای چەخماخچی تۆمارکردنەوە ، باسی ئەوەیشی گێڕایەوە کە چۆن کاتی خۆی لەگەڵ کۆمەڵێك لە برادەرەکانی چووەتە بەغداو سەریان لەو کۆمپانیایەداوە ، لەو برادەرانە عەلی فلەیح و مەچکۆ .**
مامۆستایان عیزەددین فەیزی‌و خەلیل خۆشناوو حسین عارف (کە پێشنیاری ئەوەی کرد ئەم کۆڕە ببرێت لە سلێمانی‌و دهۆکیش،ئنجا گەلێك برا دەری تریش پرسیارو رای خۆیان دەربارەی باسەکە خستە روو .

مامۆستا (وریا)ش باسی لایەنی مۆسیقی لاوك و حەیران و کەلەپووری هونەری کرد ووتی :
لەوانەیە کاوێس هونەری کرد لەوانەیە کاوێس ئاغا ، لە لایەن خۆیەوە شتی خستێتە سەر هەڵبەستی لاوکەکان بەڵام دیارە کە ئەو ئاوازانە هەر هەبوون .

هونەرمەندان لە دەرەوەی سنوور... « مارلین مۆنرۆ »

دەزگاکانی سینەمای ئەکسیۆن لە پاریس بە بۆنەی بیست ساڵەی کۆچ کردنی ئەستێرەی سینەمایی (مارلین مۆنرۆ)وە دەستی کرد بە پیشاندانی فێستیڤاڵی فلیمەکانی ئەم هونەرمەندە . هەروەها دەزگای بڵاوکردنەوەی (پاك) کتێبێکی نوێی لە دانانی فرانسواز ئەرنۆڵدو فرانسواز جربیر بڵاوکردەوە.

ئەم کتێبە باسی چیرۆکی ژیانی مارلین و مێژووی سینەمای و بیروڕای هاوڕێ بەناوبانگەکانی لە کچ و لە کوڕ دەکات .

مارلین مۆنرۆ ناوی راستەقینەی (نورما - جین‌بیکر)ە لە سۆزی باوکی‌یەوە دووربوو، چونکە کاتێ باوکی دایکی تەلاق‌دا لە سکی دایکی‌دا بوو .

تاکە خۆشەویستیشی کلارك گیبل بوو کە لەگەڵیا فلیمی سەرنەکەوتووەکان - الفاشلون)ی دەرهێنا کە ئەمەس دوا فلیمی کلاربوو پێش ئەوەی بە نەخۆشی راوەستانی دڵ کۆچی دوایی بکات .

مارلین مۆنرۆ لە ژیانیدا سێ‌جار شووی کردووە . یەکەمیان لاوێکی ئەمەریکایی بوو بەڵام بەهۆی تەمەن بچووکیان لەو ژن و مێردایەتی‌یە سەرنەکەوتن. دووەمیان یاریکەرێکی بەناوبانگی سەبەتە بە ناوی (جو ریماجیو) بوو ، لەگەڵ ئەمەدا زۆر بەختەوەربوو هەر بۆیە دوای ئەوەی لە یەکیش جیابوونەوە هەر تاکە هاوڕێ بوو تا کۆتایی ژیانی .

شووی سێیەمی نووسەری بەناوبانگ ئارسەر میللەر بوو ، لەگەڵ کاتێکی خۆشیان بەسەر برد بەڵام لە دواییدا تێکچوون ئەویش پاش چەند هەوڵدانێکی سەرنەکەوتوویان بۆ منداڵ بوون ، لە کۆتاییشدا وازیان لە یەکتر هێنا ، مارلین لەو کاتەی فلیمی (سەرنەکەوتووەکان)ی دەردەهێنا لەوپەڕی ناڕەحەتی‌و پشێوی دابوو . دوای ئەمەش لەگەڵ ئەکتەری بەناوبانگ (دین مارتن) خەریکی دەرهێنانی فلیمی (هەر دەبێ شتێك بشکێنێت) بوو ، بەڵام ئەم فلیمە رووناکی نەبینی ، چونکە هەر ئەو شەوە ، شەوی ٥-٨-٩٦٢ مارلین خۆی کوشت پاش ئەوەی بڕێکی زۆری لە حەبی حەسانەوە خواردبوو بۆ بەیانی لاشەکەی لە ماڵەکەیدا لە هۆلیوود کەوتبوو دەستیشی هەر بە مایکرۆفۆنی تەلەفۆنەوە بوو بۆ ئەوەی داوای یارمەتی بکات بەڵام بێ هوودە بوو .

لەیادی دەرچوونی یەکەم رۆژنامەی عێراقدا

ئاهەنگی نموونەیی لەجەژنی رۆژنامەنووسیدا

لە یادی ١١٣ ساڵەی دەرچوونی یەکەم رۆژنامەی عێراقیدا

رۆژی سێ شەممەی رابووردو رۆژنامە نووسەکانی کوردو عەرەب لە عێراقدا ، ئاهەنگی یادی ١١٣ دەرچوونی ((الزوراء)) یەکەم رۆژنامەی عێراقییان کردەوە ·

ئاهەنگ گێرانی ئەمساڵ لە کاتێکدایە کە رۆژنامە نووسەکان تەفەللای رەنجی دیارو نموونەیی پێشکەش دەکەن و بەشداری دڵسۆزانە دەکەن لەو جەنگە رەوایەی گەلەکەمان بەرابەری سەرەکی فەرماندە صدام حسین بۆ بەرگری لە سەربەستی و سەربەرزی خۆی و خاکی وڵات دەیکات ·

رۆژنامە نووسی کورد ، کە دوو مانگ لەمەوبەر ئاهەنگی دەرچوونی یەکەم رۆژنامەی کوردی گێراو ئەمرۆش بەشداری ئاهەنگی دەرچوونی یەکەم رۆژنامەی عێراق دەکات ، بەڵێن نوێ دەکاتەوە کە توانای رۆژنامە نووسی تەرخان بێت بۆ بەرگری لە یەکیتی عێراق و پاراستنی گیانی سەرکەوتنی کاروانەکەی بەرانبەری سەرەکی دڵسۆزی گەل صدام حسین و بەڵێن دەدات تواناو بەهرەی رۆژنامە نووسی تەرخان بێ بۆ خزمەتی وشەی کوردی پیرۆزو ئینسانی کورد لە سایەی ئەو دەستکەوتانەدا سەرکردا - یەتی شۆڕش بۆی بەدیهێناوەو خزمەتی پێشکەوتن و قوڵکردنەوەی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان و یەکیتی گەلی عێراق بکات ·

لەم بۆنەیەدا ئەمینسری نەقابەی رۆژنامە نووسەکانی عیراق وتی : ئاهەنگ گێرانی دامودەزگا رۆژنامە نووس و راگەیاندنەکان ئەمساڵ نموونەیی بوون و بەردەوامی کارو رەنجی بەخشش بووە · هەروەها یەکەم لقی نەقابەی رۆژنامە نووسەکانی عێراق لە ناوچەی کوردستان کرایەوەو کونگرەی دامەزراندنی لە هەولێر بەست ·

ناوبراو رای گەیاند کە لەکاتێکدا رۆژنامە نووسەکان ئاهەنگی یادی دەرچوونی یەکەم رۆژنامەی عێراقیان گێڕا ، هەست بە شانازی زیاتر دەکەن بەرامبەر بەو دەستکەوتانەی لە سایەی سەرکردایەتی حزب و شۆڕشداو لە سەرویانەوە سەرەکی فەرماندە صدام حسین بۆی بەدیهێناون و پشتیوانی بەردەوامیان دەکرێ کە ئەمە ئاسۆیەکی رووناکی لە بەردەم رۆژنامە نووسەکاندا دەکاتەوە ·

لەبەر رووناکی رووداوەکاندا

- نوسینی -
ا - ن = دڵسۆز

مێژو نزیکەی پێنج هەزار ساڵ لەژیانی شارستانیەتی مرۆڤمان بۆڕوون ئەکاتەوە بەڵام، کەلەمێژو ووردئەبینەوە لەهەموی ئەم ماوەیەدا نمونە یێك لەم رژیمەی ئیستەی ئێران وەپێش چاو ناکەوێت، جابزانین چۆن ؟ وەبۆچی ؟ مێژو پیشان نادات کەچینێکی - تایبەت بە فەرهەنگێکی تایبەتەوە هاتبنە سەردەور وەلەپاشانیش خۆیان بوبنە هەمەکارەو کارناسی لەهەموشتێکا ، بەڵام ئەمرۆ لەئێرانا لەئێرانا چینێکی خاوەن فەرهەنگێکی تایبەت جڵەوی فەرمانڕەوایەتی ئێرانیان گرتوەتەدەست ، ئەمانە لەگەڵ ئەوەشا کە خاوەنی زانیارێیکی تایبەتن کەبریتییە لەزانیاری ئاینی، کەچی دەستیان کێشاوەتە ناو هەموجۆرە کاروباریکی وەهای کەبەهیچ جۆرێك هیچ شارەزاییکی یان تیێدانیە ، ئەمەش لەچ رۆژگارێکو لەچ پلەیێکی مێژوییو زانیاریدا ، لەرۆژگارێکدا ، کەبۆ هەر ئەندامێك لە ئەندامانی بەدەنی مرۆڤ پزشکێکی تایبەتی هەیە ، وەهەرجۆرە ئۆتۆمبیلومەکینەییك کارناسێکی تایبەتی هەیە ، وە لەرۆژگاری کۆمپیوتەرو ئۆتۆمو بشکنینی ئاسمانەکانا ، وەلەرۆژگارێکا کە لەوەزارەتەکانی دەرەوەی وڵاتانا بۆهەرمەڵبەندێك لە مەڵبەندەکانی جیهان، کارناسی تایبەتو بەشی تایبەت تەرخان کراوە ، جا لەئاوا پلەورۆژگارێکا سەیرئەکەین بەهەزاران ئاخوند لەکونجی مزگەوتەکانو حوسەینیەکانا دێنەدەرەوەو یەکسەر ئەڕۆنە پشتی مێزو ئەبنە فەرمانڕەوای وڵاتو ئەبنە فەرماندەی لەشکرو کارناسی سوپایی ، ئەبنە رامیاری ناوخۆودەرەوە ، ئەبنە سەرپەرستی کاروباری کشتوکاڵ وەکارناسی ئابوری ، ئەبنەئەندازیار ئەبنە کارناسی کاروباری بازرگانیودراو ، ئەبنە کارناسی رێگاوبان ، بەکورتی هیچ گەورەوبچوکو کەموزۆرێکی کاروباری وڵات نامێنی کەئەمانە خۆیی نێ هەڵنەقوڵتێننو خۆیانی تێ نەگەیێنن ، لەکاتێکا ئەگەر هەرلەکاروباری رامیاریدا خۆیانیان تێ گەیاندایی وەبیانویستای بیبەنە سەردۆخی ئیسلامی کەس سەری سوڕنەئەما ، ئەوکاتە هەرئەوە ئەما لێی بکۆڵرێتەوە کە ئایا ئەکرێت لەم رۆژورۆژگارەدا ، رژیمیکی بەهەمومەعنا ئیسلامی دامەزرێتو ببرێتەرێگاوە ، یان ناء ··· ، بەڵام مەلای ئێران ئەمرۆ شتێك نەماوەتەوە کە دەستی تێ نەکێشی ، ئیتر چۆن وەبۆچی ؟ خۆئەوە ئاوا پرسیارێك وەڵامی بەگوللەوپەتوقەنارە ئەدرێتەوە ، جائێستە گیروگرفتی گەورە لەکوێدایە ؟ لەوەدایە کە لەهەموشوێنێکی ئەم جیهانەدا رێ نەکەوێت کە کەسێك بۆماوەیێك کارێکی رامیاری، یان فەرمانڕەوایی ، یان فەرمانبەری پێ بسپێررێت وەلەپاشان بخرێتەلاوەو بەرکەناربکرێت وەئەوکەسەش کارێکی تر بگرێتەدەس ، یان ئەگەر بەهۆی پیرییەوە بەرکەنارکرابێت وا دەس ئەکاتە پشودانو گەشتوگەرانو رابواردن ، وەیان دەس ئەکاتە نوسینی سەرگوزەشتیخۆی ، وەیان هەرجۆرە نوسینێکی تر وەئەم جۆرە سەرگەرمییە ، بەڵام کێشە والەوەدا وەرە ئیستە بەفەرمانڕەوایانی ئێران بڵێ وەرن بگەڕێنەوە بۆسەر ئێشی لەوەوبەری خۆتان وەرن پشتی مێز بەجێ بێڵنو بڕۆنەوە کونجی مزگەوت ، یان بڵێیت بەخامنەئیو موسەوی برای ، وەبەرەفسەنجانیو مەعادیخواه ، ئێوە بەرکەناربن وەلەپشتی مێزی سەرکۆماریو سەرەکوەزیریو سەرۆکی کۆڕی نوێنەرانی شورای ئیسلامیو وەزارەتی ئیرشادهەستنەوەوسەرپێو ببنەوە ئیمامو خەطیبو واعیظو مردوشۆرو تەڵقینخوێن ، جابزانە چ گوڵمەزێك بەرپائەبێت ، ئەو ئاخوندانەی کەلەوەپێش ئەم جۆرە کارانەیان بووە کەباسمان کرد وەئیستەش ئەم پایەو مەقامەیان هەبە کەهەیە ، جێگای دوریان لەماڵەوەبۆ مزگەوت یان بۆسەرقەبران وەسەرمایەشیان بارمەتی خەڵك بوە وەزۆربان بەسەرکەسا نەشکاوە کەچی ئیستە هەرکاتێك هەرکام لەمانە بیانەوێ بەفڕۆکەی بۆینگو جەت بۆهەرکوێی جیهان تاپێویستیانە پارەوخەرجی ئەبەنو ئەڕۆن هەرکۆشکێ خۆشە لەشەمرانی تارانا داگیریان کردوە هەرشتێك کە عەنتیکەو گرانومێژوییە ، فەرشی ملیۆن دۆلاری مارسیدسی شەشصەد والەبەردەسیانا ، بەئیشارەی پەنجەیێك هەزار دوکتۆرو ئەندازیار وەکومشك ئەکەنەکون ، خەڵخاڵی هەرکاتێ پێویست بکات دەها لاو ئەکاتە ژەمێ رۆژێکی ، وە ئەیانکاتە قوربانی خومەینی، هەرکاتێ ویستیان دەهافانتۆم وەفڕۆکەوانیان، لەبەردەستایە بۆ بومباردمانی کوردستانی ئێران ، بکوژوبڕ بەخشەندەو خاوەن خەڵات هەرخۆیانن ، جەنگ هەڵگرسێن وەجەنگ - راگریش هەرخۆیانن ، جائەمدەستەیە هەروەکوتمان بەڵایێکن کە گەلی ئێران دوچاریان بوە وە بەچەن بەڵگەش ئەبێ گەلی ئێران خۆیان ئەم بەڵایە لەناوبەرن ئەگینا ئەگەر بەدەستی خۆیان بێت تازەلەکۆڵ نابنەوە ، یەکەم هەروەکوتمان کێ ئەتوانێ لەسەرکۆماریو سەرەکوەزیرییەوە سەرلەنوێ بگەڕێتەوە بوکونجی مزگەوتو گۆشەی میحراب ، کێ ئەتوانێ دەس لەم هەموە دەسەڵاتو سەرمایەو بگرەو بەردەیە هەڵگرێتو بیێتەوە بەئاخوند،

بڕوانە ل : ٧

هاوینەهەوارەکانی دهۆك

گەلەك یا سەر جوانی و خوشیا شاخ و داخێن کوردستانێ یا هاتیە گۆتن و نڤیسین نە مازە ژ شاعیرێن کورد هەتا گەروگێن بیانی·

هەولدانەکا باش یا بێتە کرن هەتا هاڤینگەهێت کوردستانێ بێش بێخن یا گەشتەوان و گەرۆك قەست بەنێ ·

دابشین وان کارێت تێنە کرن ل پارێزگەها دهۆکێ بۆ بێشخستنا گەشت و گوزاریا مە نەڤ گفتو گۆیە دگەل ئەندازیار بەهزاد بالتەی کر ·

کاك بەهزاد هەکە تە بۆ خێندەوارێت هاوکاری بەحسێ کرباران پرۆژێت رێتەبەریا هەوە پێ را دبیت·

- ئوتێلا «دهوکێ» کو نێزیکی «٥» پێنج ملیون بێت بۆ ترخان کرین کو یا ل هنداڤ باغچێت دهوکێ · ئەم یێ ل هیڤی نە کو سالا « ١٩٨٣ »ێ بدیماهیێك بهینین ئەو ژی دبێتە «١٠٠» ژوور کو دبنە «٢٠٠» قەروێلە دگەل خارنگەهەکا رۆژ ئاڤای ئو ئێکا رۆژ هەڵاتی دگەل هۆلا سەمایێ ل قاتێ شەشێ ·

هۆلا سینەمایێ کو «٣٠٠» کورسیا ڤەدکریت ئەم دشین بکەنە هۆلا کۆر بەستنێ دگەل مەلەڤانگەهێ ·· ئو باغچێت مەزن کو ل پانیا (٨٫٠٠٠) هزار مەترا یە ·

جهێ پێ خۆرێنیە ئەم بێژین ئەڤە یاتێتە ئاڤا کرن ب رێکا راستە خۆ ·

١ - کۆگایێت ساردکرنێ·

کۆمپانیەکا « فرنس» پێ رادبیت کو «٤» ملیون دینار تێ دچن جهێ ڤەکرنێ (١٠) هزار مەترن ·

نیاز ئەوە ئەم ل وەزێ سالا دهێت ژ وێ کۆمپانیایە وەرگرین ·

سودێ ئەم ژ ڤێ وەر دگرین ئەم دشین هەمی دەنگو جۆرێت مێوە بێخارنێ ·

ل هەمی جاخو دەمێ سالێ هەبن ·

چنکی گیرو گرفتبا هەرا مەزن دکەتە رێکا مە نەبوونا مێوەو خارنێ بۆ دەزگەهێت مە·

پار مە ئۆتێلا ئیطالی بدیماهیك هینا کو (١٠٠) قەروێلا ڤەدکریت دگەل خارنگەهو کافتیریا مەلەڤانگەهێ ·

ئو «٧٦» ئەپمارتێت «سیاحی » دگەل یانەکا شەڤێ ئو شکەڤتا ئینشکێ مە کرە جهێ ریتنتستنێ دگەل بازارەکێ کو هەمی تشتیت تێدا هەبیت دگەل یارگەهێت زارویا ئەڤەنە هەمی ل ئینشکێ ئو (١٠) ئەپمارتێت سیاحی و دگەل یانەکا شەڤێ ئو مەلەڤانگەهێ ل سولاڤێ ·

ئو گوندو پاژێرەکێن سیاحی «ل» سوارەتوکاو سەرسنکی ·

سەیدا ئەو گیروگرفتێت کەتینە رێکا هەوەدا چ بوون ئو هەوە چەوا چارەسەرکرن ؟

براستی تنگاڤیا ئێکێ نەبوونا کادرێ شارەزاو هونەری ئەڤە چەندە مە چارە سەرکر ب رێکا ڤێرکرنا هندە پالا · ئو مەشیان بکەینە کادرەکێ باشی نهو بکارێت مە رادبیت ئەما نسبەت کاروبارێت ئیداری مە ئەڤ گیروگرفتە مە نینە چنکی دەستێ مە یێ ژمەرا :

سەیدا ڤێ هاڤینێ هوین ئامادەنە بیشەوازیا گەشتە ڤانا بکەن ؟؟

- بەلێ ئەم ئامادینە پێشەوازیا وان بکەین ئو هەمی ئوتێل و پانسیونێت مە ئامادەنە ئو ژڤێ گاڤێ مە کارێ خۆ رێ کری نسبەت رێك خستنا سەیرانا بو هاڤینگەها بڤی کاری «المکتب الوطنی » ل بەغدا رادبیت کو لەڤێ خۆ یێ هەی ل سەرسنکێ ·· مە هندە توملبیت تایبەتی یێت هەین کو سەیرانییا دبنە هاڤینگەهێت ·· ئینشکی وسولاڤێ ·

نووسینگەی دهوك

عێراقی هەمیشە بەهێز

- مولود -

هەر لە ٤-٩-١٩٨٠ دا ، کە رژێمی ئێران هەرەشەی هێنابە سەر سنووری وڵاتمان و شارو دێهاتەکانی نزیك سنوری دایە بەر تۆپ ، وە هەر لە ٢٢-٩-١٩٨٠دا کە سەربازە نەبەردو دلێرەکانی عێراق ردتی ئەم دوژمندارێتییەی ئێرانی دابەوەو شارو گوندەکانی عێراقی لە مەترسی هەرەشەهێنان و وێرانکردن و ئاگری تۆپی قورس و دەربەدەربوونی خەڵك ، رزگار کرد · بانگمان راهێشت کەوا ئێمە شەڕخواز نین ، بەڵکو ئاشتی خوازین · وە ئاکە مەبەستی بەرەنگاربوون و رووبەڕووبوونی لەشکری ئێران و راونانی بۆ قوولایی خاکیان ، تەنیا بۆ بەرگری لەخۆکردن و پاراستنی سنوور بوو ، وە بەهیچ جۆرێك ، چاومان لە ئاوو خاکی ئێران نیەو ئامادەبن وتوویژ لەگەلیاندا بکەین و ··· دەستبەجێ شەڕ بووەستێ·

وە سەرەکی تێکۆشەر صدام حسین لە وتارە مێژوویەکەیدا لە ٢٨-٩-١٩٨٠ ، ئەمەی دووبات کردەوە کە وتی :

« عیراق ئامادەیە شەڕ رابگرێ ، بەمەرجێ لایەنەکەی تر ، لە رێگەی دانپێنان بە مافە رەواکانمان ، بەپیر ئەم بانگەوازە دڵسۆزە بێت · ··· وە ئێمە ئامادەیان وتوویژ لەگەل ئێران بکەین ، چ راستەوخۆ بێت یان بە ناوبژیکردنی لایەنێکی تر یان هەر رێکخراوێکی جیهانی بێت ، کە رێزی دەگرین و بوەری پێ دەکەین ، بو ئەوەی بگەینە چارەسەرکردنێکی راستەو باشانەی نەواو کە ماف و سەربەخۆییمان زامن بکات ··· » ·

لەجیاتی ئەوەی حوکمڕانانی قوم و تاران ، بە دڵێکی پاك و بەنیەتێکی راستگۆ بەپیر ئەم بانگەوازەی عێراقەوە بێن ، زیاتر هەوساری سەرشێتییان خۆیان ئاوداو ، هەزاران پیرو گەنج و منداڵانی ئێرانییان کردە خۆراکی شەڕ بۆ ئەوەی گوایە دەیانەوێ تەنیا چەند کیلومەترێك خاك بگەڕێننەوە، لە کاتێکا کە سەرکردایەتی پارت و شۆڕش دەیان جار رایانگەیاندووە کەوا ئێمە بەهیچ جۆرێك چاومان لە ئاوو خاکی ئێران نیەو ، تەنیا بە دانپێنان بە مافە رەواکانی عیراق سوپامان ئامادەیە بکشێنینەوە ·

هەرچۆنێك بێت ، بەڵام :

- بۆچی ئێران دەیەوێ درێژە بە شەڕ بدات ؟

- بۆچی ئیمپریالیزم و زایۆنی و هەڵگرانی شوونیسی عەرەبی ·

- دەیانەوێ درێژە بە شەڕ بدرێ ؟

- بۆچی گشت جۆرە یارمەتییەکی خۆراگرتن پێشکەش بە رژێم دەکەن و ناوی دەدەن کە درێژە بە شەڕ بدات ؟ ·

وەڵامی ئەم هەموو پرسیارانەش روونەو پێویست بە روونکردنەوە ناکات ، چونکە گەر مانگ دیار بێ پێویست بە پەنجە بۆ درێژکردنی ناکات و بەری خۆریش بە رووی بێژینگ داناپۆشرێ ·

وە ئەوەی پێویستو گرینگە لە دووپات بکرێتەوە ئەوەیە کە هەرچەند ئێران درێژە بە شەڕ بدات ، زیاتر باوەڕی گەل و سوپای عێراق بە مەسەلەکە پتەوتر دەبێت و ، توانای شەڕکردن و ئیرادەیان بەهێزتر دەبێت ·

شەهیدیش نامرێ و ناوی بەپیتی نوورو یە سەربەرزی و شانازییەوە لە لاپەڕەکانی سپی بێ گەردیی مێژوودا تۆمار دەکرێ ·

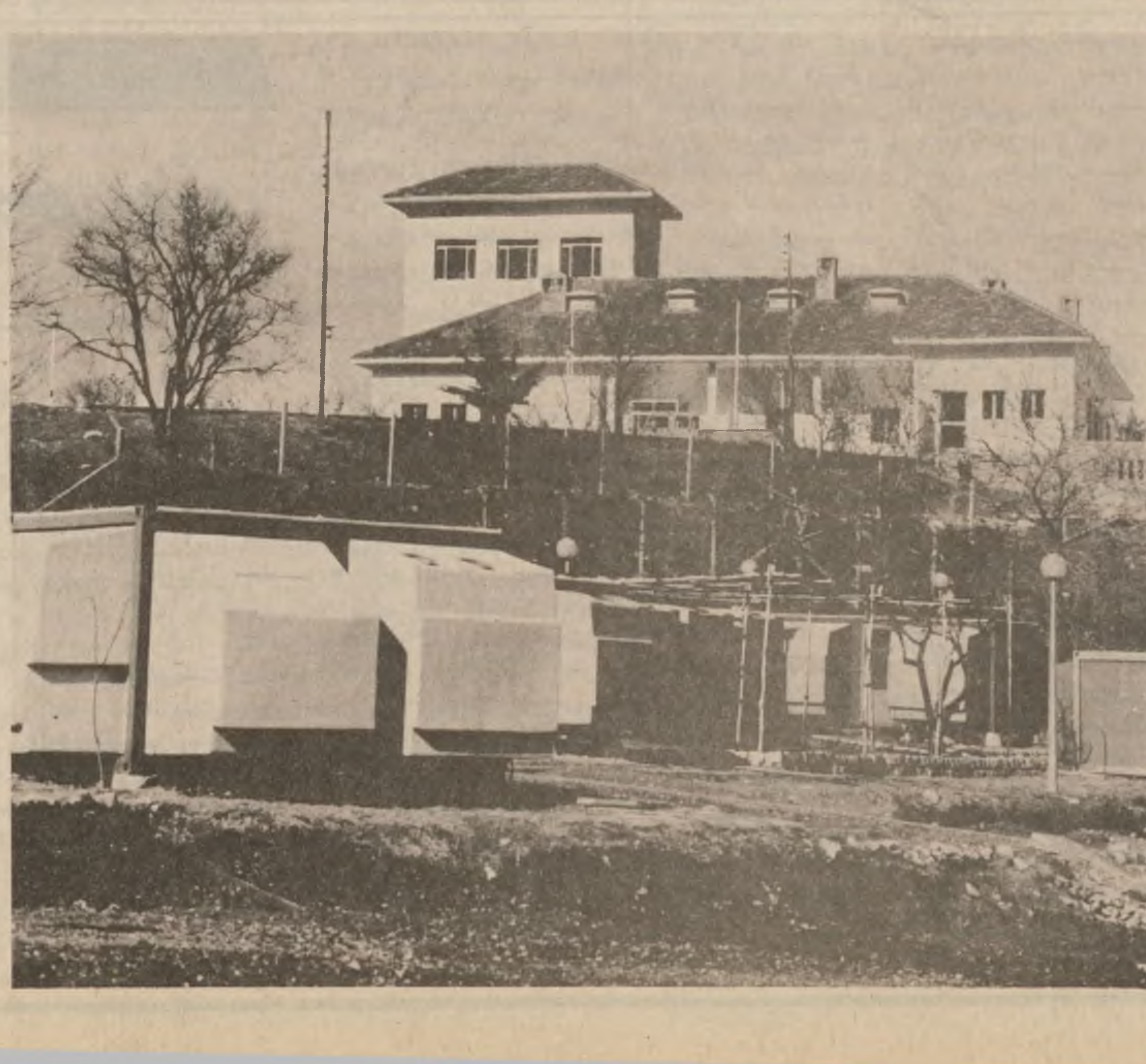

پیرە مێرد
سیروانی ئەدەبیاتمان بوو

○ دوکتۆر عیزەدین مستەفا رەسووڵ ○

(١)

«ن. ناری»ی شاعیر ، لە مەیدانی ژیان و خەبات و بیردا گەلێك یادگاری بۆ بەجێ هێشتووم و ئەویش هەقێکی گەورەی مامۆستایی بەسەرمەوەیە .

لەو یادگارو بیرەوەرییانەی ئەودا ، هەمیشە لەباسی پیرەمێرددا دوو رای ئەو لای من دەبن بەسەر باسی لێدوانی پیرەمێرد .

«ن. ناری» زۆرجار دەیووت : **«پیرەمێرد بۆ کورد سیروانیێکی ئەدەبیات» بوو** بۆ بەرهەمی خۆیشی جارێك لەساڵانی دوایی ژیانیدا لێم پرسی :

- چییە ، وا لەم تەمەنەدا ئەتەبانە قۆڵی نووسین و بەرهەمت لێ هەڵکردووە .

لەوەڵامدا ووتی :

- ئەی زۆربەی بەرهەمی پیرەمێرد لەپاش پەنجا ساڵی و پاش لە ئەستەموڵ گەڕانەوە نەبوو ؟ .

● × ●

« سیروانی پیرەمێرد » ، سەرناوە ، یا ناو و نیشانە بۆ باسێکی گەورە کە گەلێك لقی لێ دەبێتەوە . سیروان لەجوانیدا یەکێکە لەو ڕووبارانەی وێنەیان کەمە . لە هەموو کوردستاندا ، تەنانەت لە زۆر شوێنی ئەم سەرزەمینەدا کە دیومن ، هەر «هەزار گوڵ» ی نیوان مەلاتییەو ئاماد « دیار بەکر » ، لەجوانی و گەشەی پیرۆزیی ڕەنگدا هێندە جوانە لام . پیرەمێرد کە ماوەیەکی ژیانی لەگەڵ عەشیرەتی جاف لە ... کوردستاندا بە ... ئەم ڕووبارە جوانەدا بردۆتە سەر . جوانیی «سیروان»و هەموو ووشەو بریقەو زەمزەمەی گوێ ڕووبارەکەی لەدیری شیعری خۆیدا جێ کردۆتەوەو جوانیی ڕێڕەوی ئەو ڕووبارە مەزنە لەگەڵ شیعری پیرەمێرددا چوون بەناو یەکداو لەنەخشەی جوانیدا ... کردووە **شیعری** ... ژیانی بەڕەنگی جوانی سیروان نەخشاندووەو لاپەڕەیەکی خاك و مێژووو ژیانی کوردی گێڕاوەتەوە .

لە « دوو ناوان »دا کەیلە ئەکەوی
وەك دوو میسرەعی فەردی مەولەوی
(سیروانی ئەو چەم ، تانجەڕۆی ئەم چەم
بدەن وەهەمدا ، ئەم چەم تا ئەوچەم)

سیروان لای پیرەمێرد ، دەبێتە «گەڕانەوە»ی یادگارو ڕەمزو ڕەنگ ، شکۆی جاف و ڕۆژانی ڕەوەندی و کۆچەری و مێسك دەبەخشێ بەدێری هەڵبەست . وێنەی ئەمڕۆیە قەڵبەزو کەف چەرێنی چەم بەرەو بارەگای سەفانی پاك دەبات و ئەو خاکە دێمە بە(ناوی ئێمە) ، پاراو دەکات و تکای پێکەوە ژیانی گوڵ و نەسرین دەکات . دیمەنێکی ڕەنگینی سۆزی بەهەرچوو هەناسەی ئەمڕۆو هیوای دواڕۆژ لەدێری سەر بە سیروانی پیرەمێرددا دەنوێنێت و لەمیحرابی دیمەنەکانی ئەدەبیاتی ڕۆمانتیکیدا جەمسەری ئەدەبیاتی ئەو سەردەمەمان بەرەگی خوماڵیی خۆی و جامی مەیی ئەدەبیاتی بێگانەو ژبان و هیوای دواڕۆژەوە دەبەستێ و بەباڵی (پەرواز)و فڕین بەرەو لووتکەی بەرزو جوان جوانی ئاسۆو بنیاتنان و ئەدەبیات دەخڕێ .

ئەمە پیرەمێرد وسیروان بوو ، هەر ئەمە سەر باسە بۆ لێکۆڵینەوەیەکی گەورەو زانستییانەو پڕ لە نموونەو پەراوێز . بەڵام کە پیرەمێرد خۆی دەبێت بە « سیروان » ، ئەوا هەر ئەو دەربڕینەی « ن. ناری » ، دەرکای باسێکی گەورەی ترو فەسڵێکی فراوان و بەپێنی لێکۆڵینەوەی ئەدەبیاتی پیرەمێردمان بۆ دەکاتەوە .

سیروان ، چیای دەشت سەوز دەکات ، دەورو بەری پاراوو تێر ئاوە ، زۆر لق و ڕووباری بچووك دەگرێتە خۆی و بەرەو لەو خاك دەڕواو تێکەڵ بە دیجلە دەبێ ، لەگەڵ ئەودا بەرەو دەریا جیهان دەڕوات . بەرهەمی پیرەمێردیش هەر وەك ئەو نموونەیە بوو ، سوودی لە زۆر سەرچاوەو کانی خۆمان و گەلانی دراوسێ ... ، زۆری بەخشی ، بەری هەمەڕەنگی بەخشی . قەڵەمی پیرەمێرد لە ڕۆژێکدا بەتەنیا لاپەڕە بچووکەکانی «ژیان»و «ژین»ی بە شیعری جوان و پەندی پێشینان و ووتاری ڕۆژانەی خنجیلانە پڕ دەکردەوە .

پیرەمێرد هەر بەمەوە نەوەستا . پەلاماری مێژووی کوردو فۆلکلۆری کوردیدا . بەرهەمی جوانی بۆ ڕۆژی ئەمڕۆ لێ دروست کردن و زۆر جار هەر بە کۆششی خۆی دەیبردنە سەر شانۆو بەمە مێژووی بە بەرهەمی بێگانەو یادگاری ڕابوردوومان دا گەڕا ، شیعری خۆیی پێ موتوربە کردو هەندێکیانی وەك تابلۆیەکی بەهەڕی کوردی نەخشە کێشراو یا بەزمانی ئەمڕۆ نووسراو پێشکەش بە کورد کردەوە .

باسی ئەدەبیاتی پیرەمێردو بەپیتیی بەرهەمی دەکەین ، خۆ ئەگەر لەپیرەمێرد خۆی بدوێین و ... لیی پیران ، یا مەردانی بخەینە سەر ... بەپیتی سیروانی ئەدەبیاتەکەی ، ئەوا هەر «زانستی»ی زیندوو کردنەوەو گیانی هاوچەرخ بەخشینی بە جەژنی نەورۆز ، دەبنە « تانجەڕۆ »و ... تری گەشەو ... تازە تر دەدەن بەو سیروانی کۆشش و بەخشینە .

کەم شاعیرمان هەیە ، لەڕووی بەخشینی زۆرو هەمەڕەنگی و جیاجیایی بەرهەمەوە بگەنە پیرەمێرد ، هەر لەبەر ئەوە ئەو سیروانی ئەدەبیاتە خۆی وەك ئەو دەریاچەیەی سەر سیروان(٢) ، وا کۆبۆتەوە ، کە کانی چەندین پرۆژەو بەرهەم بێت . پیرەمێرد یەکێکە لەوانەی ، بەچەند نامەو کتێبی تایبەتی نەبێت ، هەقی خۆی نادرێتێ .

ئەمەنی «پیرەمێرد» لە وێنەدا

سێ وێنەی سێ قۆناخی مێژووی پیرەمێردی نەمر ، «کاتی لاوی لە ئەستەمبوڵ» ، «بە بەرگی کوردییەوە» ، «لە جەژنێکی نەورۆزداو» دوایی «لە حەوشەی چاپخانەی ژین ..»

١٩ی حوزەیران و یادگارە گەورەکان

وەفا بەرامبەر ئەوانەی یەکەم هەنگاویان نا ، لاپەڕەی ئەمجارەی ئەدەب و ڕۆشنبیری تەرخان دەکەین بۆ یادی چوار شەهیدەکەی ١٩ی حوزەیران و یادی کۆچی دوایی پیرەمێردی گەورە ، ئەو چوار شەهیدەی شۆڕشی ١٤ی تەموزی نەمر بە بڕیارێکی مێژووی بەشەهیدانی بزووتنەوەی نیشتمانی عیراقی دانان و ئەو پیرەمێردەی وەك مۆم بۆ ووشەی پیرۆزی کوردی سووتا .

پیرەمێردی شاعیر ، پلەکانی شیعری ، سەرچاوەی دروست بوون و هەڵقوڵانی بەرهەمی . شیعر ، پەند ، سروود .. هتد . زمانی شیعر لە بەرهەمی پیرەمێرددا ، بەرەو تونای وەرگێڕان . پێوەندی بەهەموو سامانی سەر بە ئەدەبیاتی دیالێکتی گۆرانی . بەرەو پەخشان و چیرۆك و شانۆگەری چوون . یا پیرەمێردی ڕۆژنامە نووس . تیکڕا وەرگێڕان پیرەمێرد .

ئەمانە هەموو سەر باسن بۆ لێکۆڵینەوەی پیرەمێرد ، کە زۆرمان ماوە بۆ بەجێ هێنانیان .

نیشانەی زۆر گەورەش لەژیان و بەرهەمی پیرەمێرددا ئەوەبە ئەو بەرهەمەی ئەو کەوا بە سیروانی ئەدەبیاتی کوردمان دانا ، هەمووی بەرهەمی پاش لەئەستەموڵ گەڕانەوەی پیرەمێردن ، بەرهەمی پاش پەنجا ساڵین . بەرهەمی کاتێکن کە حاجی تۆفیق بەگی مەحموود ئاغای مەسرەف خۆی ناونا پیرەمێرد .

ئەوا رووم کردە تۆ ئەیدایکی موشفیق بیست و پێنج ساڵە
لەغوربەتدا بەیادی تۆ ئەژیم ، خوا شاهیدی حالە
بەیانیدا نەسیم لای تۆوە هات بۆنی وەتەن پێوە
ئەوا نووسرایەوە پیرا نە سەر عومرم لەسەر لێوە

ئەوەی تۆزی غەریبی و سۆزی بیری نیشتمانی نەدیبێ ، بەقووڵی لەدەروونی پیرەمێردو لەنهێنیی ئەو (بەیاندان)و هاتنی (نەسیم)ی (لای وەتەن)ە ناگات و لەونهێنیی سەرلەنوێ نووسرانەوەی عومری پاش چارکە چەرخی ژیانی غەریبییەی تەقینەوەی کانیاوی بەرهەمی پیرەمێردە ناگات .

ئەو نهێنییە مەزنەی چارکە چەرخێ لەغوربەتدا ژیان ، عومری پیرەمێردی هەر تەواو چارکە چەرخێکی تر نووسییەوە . هەر ئەوەندەی بەغەریبی ژیا ، لەهاتنەوەدا ، لەباوەشی نیشتماندا ژیا .

کانیاو بوو تەقییەوە ، سیروان بوو هەڵچوو ، ئەو هەموو بەرهەمەی بەخشی بەخاکی نیشتمان . بیست و پێنج ساڵی ڕەبەق لەباوەشی دایکی موشفیقدا ژیاو ئەمەگی شیری منداڵی و پەروەردە تێکەڵ بەهەموو سۆزو ... غەریبی ... لەشیعری ...

بڕوانە ل ٧:

یادو ... عەشق و یەکەم هەنگاو

\- ١ -

● سبەی نا دوو سبەی ... ، ٣٥ ساڵ بەسەر لەسێدارەدانی چوار ئەفسەرە تێکۆشەرەکەی کوردا رادەبووری ...

● سبەی نا ... دوو سبەی ٣٠ ساڵ بەسەر کۆچی دوایی «پیرەمێرد »ی گەورەدا رادەبووری ...

\- ٢ -

● لەبیرمە ، وەك شتێ مەعلوم ...
منداڵ بووم ، عاشقی تۆ بووم ...

هەر بە تەواوی بەو جۆرە ، لەبیرمە وەك شتێ مەعلوم ... منداڵ بووم ، نووسراوو چاپکراوی «قەدەغە»ی ئەوسام لە ماڵەکەماندا ، بەدەست هەندێ تێکۆشەرەوە دەکەوتنە دەستم ، رستەی **(برایان : دوژمنی جەهالەت بن ، بە هەموو تواناتان، شەڕی جەهالەت بکەن وە دوای جەهالەت مەکەون)..** لەوساتەوە ، ئەم رستەیە لەوەسیەتی ئەم چوار شەهیدەدا ، لەگەڵما دەژی ، گەورە دەبێت ، ئەو چوار گیانە ، گەورە دەبن ... خۆشم ئەوێن تارادەی عەشق خۆشم ئەوێن ...

دوژمنی جەهالەت بن
بەهەموو تواناتان شەڕی جەهالەت بکەن
وە .... دوای جەهالەت مەکەون ..

دوای جەهالەت مەکەون ، کە دوای کەوتن هەڵدەدێرین ... دوای کەوتین و .. هەڵدێراین !!! دوای بکەوین هەڵدەدێرین ، **برایان ، ڕووناکی ببینن....عاشقی ڕووناکی بن و... بەرەو لوتکە دەچن ...**

لەبیرمە ... وەك شتێ مەعلوم ...

ئەوساش و .. ئیستاش ، ئەو چوار ئەفسەرە لەبەر ئەو رستە هەرە بەهێزە ، گەورەترین نموونەی قوربانی و خۆبەخت کردنن لەلام ..

\- ٣ -

● لەبیرمە ، وەك شتێ مەعلوم....منداڵ بووم **(بەیانی بوو .. لەخەو هەستام .. کە روانیم .. بەفرە باریوە ...)** فێری کوردی کردم ، کوردی ، بەوشەی شیرین ، وشەی وێنە ... وشەی پیرۆزو پاك ..ئەو وشانە هی «پیرەمێردەی گەورەن» ... لەوساوە . « پیرەمێرد » هەر تاڵێکی ریشی سپی ... لەو وێنەیەیدا ، کە چەرخی چاپخانەی ژینی بەدەستەوەیە ، لەبەرچاوم دەدرەوشێنەوە .... خۆشم ئەوێ ... هەتا رادەی عەشق ... وە پیشەی ڕۆژنامە نووسیش لەو وێنەیەوە ... لەلام شیرینە ....

\- ٤ -

چی بکەین لەیادی چوار ئەستێرە شەهیدەکەدا ؟
با لە بیرمان بێ :
دوژمنی جەهالەت بین ..
بە هەموو توانامان شەڕی جەهالەت بکەین ..
وە ... دوای جەهالەت نەکەوین ..

\- ٥ -

چی بکەین لە یادی «پیرەمێردی» ی گەورەدا :
وشەی پیرۆزی کوردی زیاتر گەشەدار بکەین
بەو ڕەنجەی کە پیرەمێرد فێری کردین .

● عبدالله عباس ●

بەبۆنەی بیرەوەری چوڵ کردنی قەڵەندەر خانەی ژیانەوە

گەلاڵەی پرۆژەیەك بۆ لێکۆڵینەوەی «پیرەمێرد»

لە سەرەتایەك بەرفراوانتر : ——— **محمدی مەلا کریم**

یەکێ لەو ئەرکە کولتووریە گەورانەی بەسەرشانی ڕۆشنبیرانی کوردەوەن ، نووسینەوەی مێژووی سەرهەڵدانی بیری نوێیە لە کوردستاناو دەستنیشان کردنی ئەو کەلەپیاوانەیە ئەم بیرە نوێیەیان بۆ گەلەکەیان هەڵگرت و لێکۆڵینەوەی مێژووی ژیان و بیرو بەرهەمیان و دیاری کردنی ئەو زەمینە کۆمەڵایەتی و ئابووریەی سەریان تیا هەڵداو بیرەکەیانیان تیا پەیدابوو ، ئەنجا دیاری کردنی دەوری ئەو بیرە لە ژیانی هەر قۆناخێکی مێژووی نوێی کوردو کوردستاناو دەوری بەش بەحاڵی خۆی لە بۆپێشەوە بردنی ڕەوڕەوەی خەباتی سیاسی و کۆمەڵایەتیدا لەم نیشتمانە ئازیزەماندا .

بەر لە نووسینی مێژووی بەربڵاوی بیری نوێ لە کوردستانا بەچەشنێ هەموو سەرێکی ئەو مێژووەی هەموو یەکێکی ئەو قارەمانانە بگرێتەوە کە دەورێکیان تیا بینیوە ، پێویستمان بە نووسینی مێژووی پوخت و زانایانەی یەکە یەکەی ئەو ڕووانەی بیری نوێ و تاکە تاکەی قارەمانەکانیەتی ، بەڵکو بۆ هەرکام لەم ڕووانەو بۆ هەر یەکێ لەم قارەمانانە پێویستمان بە نووسینی پتر لە بەرهەمێکە ، نەك هەر بۆ ئەوە کە باری سەرنجی جیاجیا بێتە کایەوە، هەرچەندە سەرەنجام ئەبێ مێژووەکە لەسەر بناغەی فەلسەفەی نوێی مێژوو نووسی بگیرسێتەوە کە (گەل) بە قارەمانی مێژوو دائەنێ و بیریش بە بەرهەمی کار ، بەڵکو بۆ ئەوەش کە هەرکام لەو ڕووانەو لەو قارەمانانە بە شێوەیەکی وردو پوخت و تێرو تەسەل و لە هەموو سەرێکەوە لێی کۆڵرابێتەوەو شی کرابێتەوە. یەکێ لە دەردەکانی وڵاتە دواکەوتووەکان ئەوەیە کە بلیمەتێك یا تەنانەت خاوەن چەردەیەك لێهاتوویییان تیا هەڵئەکەوێ ، لەبەرئەوەی کە پەل بۆ هەرلایەکی ژیانی فرە سەرەی گەل و وڵاتەکەی بەدەستەوە ئەهاوێ ، هەر پاشکەوتوویی و بەدبەختی و بێ کەسیی بەدەستەوە دێی ئەزانێ وەنەبێ سەرێکی ژیانی گەل و وڵاتەکەی لە سەرێکی تری باشتر بێ و ، کە ئەشبینێ نە ئەوەندە خزمەتگوزاری بەهرەمەندو لێهاتوو هەیە بەشی هەموو سەرەکان بکەن و ، نە ڕوویەکی ژیان هەیە لەچاو ڕووەکانی کەیا قابیلی دواخستن و پشت گوێ خستن بێ ، دڵسۆزییەکەشی ئەوەندە لە ڕادەبەدەرو لێشاو کردووە دڵی ناهێنێ دەست بەرداری سەرێ لەو سەرە پێویست بە تێکۆشان بۆ کردنانە بێ و خۆی بە تەنها سەرێکەوە خەریك بکا - لەمەوە بە دەست و بە پێ و بە بیرو بە چاو و بە گوێ دێتە کۆڕی خەباتەوەو لە هەموو لایەکەوە پەل ئەهاوێ و دەست بۆ هەر بابەتێ ئەبا هەر ئەوەندە هەست بکا شتێکی لەبارەدایە تیا . لەمەوە لە سەرێکەوە گەلێ بەهرەی وامان لەکیس ئەچێ کە ئەگەر خۆی بۆ تەنها ئەو مەیدانە تەرخان بکردایە کە باشتری لێ ئەزانی و چاکتری پێ ئەکرێ، گەلێ سوودو بەروبووی زیاتر ئەبوو . لە سەرێکی کەشەوە زۆر لەو بەرهەمە بابەت جیاوازانەی ئەمانە ئەبهێننەڕوو کاڵ و کرچ و نیوەو ناتەواو دەرئەچێ ..

پیرەمێرد لە ڕوانگەی ئەم سەرەتاوە :

لەگەڵ هەموو ئەمەشا جاروبار کەسانێکی بلیمەت سەرهەڵئەدەن لە پتر لە مەیدانێکا دێنە دەست و لە هەرکام لەو مەیدانانەشا دەست ڕەنگین و کارامە ئەبن و وەك بڵێی چەند کەسن لە یەك کەسداو بە تەنها دەست کاری چەند کەس و ڕائەپەڕێنن .

پیرەمێردی شاعیرو ڕۆژنامەنووس و ڕەخنەگری کۆمەڵایەتی و فۆلکلۆریست و زیندووکەرەوەی کەلەپووری ئەدەب و سەرقاقەزخەری شکۆی مێژوویی نەتەوەو کوردیزان و مامۆستای وەچەی نوێ و گەلێ شتی تریش ، یەکێکە لەمانەو ، یەکێکە لەوانەی جێ پەنجەیان بە دەیان ساڵی مێژووی کوردی عێراق و بەڵکو هەموو کوردەوە دیارییەو ، گەلێ ڕووی ژیانی ئەمڕۆمان بە هەرچی شکۆو شانازییەوەیەتی ، قەرزارباری ئەوە . بۆیە ئەبێ لە پرۆژەی نووسینی ئەو مێژووەدا کە باسم کردو پێشنیهادم کرد ، جێگایەکی بەرچاوی لە ڕیزی پێشەوەی هەموانەوە هەبێ .

گەلاڵەی پرۆژەی لێکۆڵینەوەی پیرەمێرد :

بۆ لێکۆڵینەوەی ژیان و بیری پیرەمێرد ، لەپێشەوە هەموو شتێکەوە پێویستمان بە پەردە هەڵماڵینە لەو سەردەمەی ژیانی لە تورکیاو بەتایبەتی لە ئەستەموڵ بووەو ژیاوە . ئەستەموڵی ئەو سەردەمە ، بۆ هەموو ڕۆشنبیرانی وڵاتە موسوڵمانەکان کە ڕێیان کەوتووەتە ئەوێ ، ئەو دەلاقەیە بووە سەریان بە ڕووی ژیانی نوێ و بیری نوێدا لێوە داهێلاوە . لە ڕووخانی میرنشینیی بابانەکان بەدواوە ، ئەم ڕاستییە بەش بەحاڵی کوردستانی لای ئێمە دەستی پێ کردووەو نموونەی گەشی یەکەمی حاجی قادری مەزنی کۆیەیەو پیرەمێردی نەمریش یەکێکی ترە لە نموونەکانی .

بچینەوە سەر بابەتەکەی خۆمان .. بۆ پەردە هەڵماڵینیش لەو سەردەمەی پیرەمێرد لە تورکیاو بەتایبەتی لە ئەستەموڵ بووە ، پێویستمان بە گەڕانەوەیە بۆ سەر ئەو ئەو منداڵانەی ئەڵێن پیرەمێرد لە ئەستەموڵ بەجێی هێشتوون و خۆی گەڕاوەتەوە بۆ کوردستان . پێویستە لەوانەو لە وەچەیان بپرسین.. ماڵیان بگەڕێین.. هەرچی قاقەزو بەڵگەیەکیان لایە ڕوونووس و فۆتۆکۆپیی بکەین .. ئەبێ فایلی ئەو خوێندنگاو شوێنکارانە بگەڕێین ئەی تیایاندای خوێندووەو کاری کردووە. پێویستمان بە بەسەرکردنەوەی ئەو خێزانە کوردانەی ئەستەموڵە پێوەندی ناسیاویی لەگەڵیان بووە لەوێ. لەوانەیە لەمەیش بایەخدارتر پێویستمان بە لێپرسینی کەسانی وەك مامۆستا تۆفیق وەهبی بێ کە ماوەیەکی ژیانیان لەگەڵ پیرەمێرد لە ئەستەموڵ بەکیان گرتووەتەوە . پێویستمان بە چاو پیا گێڕانی ئەو ڕۆژنامانەی ئەو سەردەمەی تورکیایە کە لەسەر مافی گەلەکانی عوسمانی هاتوونە دەنگ و لەوانەیە پیرەمێرد پێوەندی لەگەڵیان بووبێ . بەکورتی ئەبێ بزانین چبارو دۆخێکی ژیان لە ئەستەموڵ بۆ

بڕوانە ل : ٧

پیرەمێرد ـ پاشماوە

ئەو سیروانی ئەدەبیاتەدا بەخشییەوە بەو دایکە موشفیقەو تا دڵی لە لیدان کەوت بۆ بە گوڵاڵە سوورە بوون چووە ناو خاکی «گردی یار»ەوە لەبەرهەم بەخشین نەکەوت .

کز نەبوون ، سیس نەبوون ، نەکوژانەوە ، دیاردەو ڕەنگی هەندێک شاعیری مەزنن . پێچەوانەکەش هەیەو زۆرە . پیرەمێردی ئێمە لەناو ئەو شاعیرە مەزنانەی دەستەی یەکەمدا بوو . هەموو ئەو بەرهەمەی پیرەمێردی لای ئێمەی پێ گەورە بووە ، بەرهەمی پاش هاتنەوەو لە پەنجاو سێ ساڵی بۆ هەشتاو سێ ساڵییە . ئەمەش خۆی دیاردەیەکە ، کەرەسەی (ئەدەبیاتناس و مێژوونووس و سایکۆلوج) پێکەوە لێکی دەدەنەوە . ئێمە هەر بە بەرهەمی لە (دوا سێیەک) کەمتری ژیانی پیرەمێرد ئەو ناوو پلە گەورەیەمان داوەتێ . کۆکراوەی بەرهەمەکانیشی(٣) ، هەر بەری ئەو پلەیەیان گرتۆتە خۆیان .

لێرەدا پرسیارێکی بەجێ خۆی قوت دەکاتەوە . ئەویش ئەوەیە :

کوا بەرهەمی پلەکانی تری . کوا بەرهەمی پێش ئەستەمووڵی ؟ چی دەربارەی بەرهەمەکانی ئەستەمووڵی دەزانین ؟ بۆ بەشی یەکەمی پرسیارەکە، دەبێ بەتەواوی ئەنجامو وەڵامی بدەینە دەست ئەوانەی ئێستاو لەمەو دوا شوێن سۆراخی بەرهەمی پیرەمێرد کەوتوون . بۆ بەشی دووەمی پرسیارەکەش، ئەوە لەوشتانەدا کە دەربارەی پیرەمێرد نووسراون(٤)، گەلێک سەرچاوەی تێدایە ، بەڵام کەسێک ، یا چەند کەسێکی دەوێت ، ڕووبکەنە کتێبخانەکانی ئەستەمووڵو (سۆراخی ڕاستی)مان بۆبهێننەوەو سەر لەنوێ ئەو بەرهەمانە بڵاوبکەنەوەو لێیان بکۆڵنەوە(٥) .

لەناو شاعیرانی کۆچکردووی کورددا پیرەمێرد لە زۆریان بەختەوەرترەو تاڕادەیەکی باشیش یاد کراوەتەوەو هەقی خۆی دراوەتیو وەفاداریو بەئەمەگی بەرامبەر نوێنراوە . بەڵام تائێستا گەلێک کاری ڕاستەقینە ماوە ، کەپلەی ئەو شاعیرە دەربخەنو سەر لەنوێ بەرهەمەکانی زیندوو بکەنەوەو بیانخەنەوە کوڕو ڕێڕەوی ژیانەوە .

جاری پێویستمان بەبیبلوگرافیایەکی تەواوی پیرەمێردە(٦) ، چونکە وەک ووترا ـ پیرەمێرد بەرهەمی زۆرەو شتی پەڕاگەندەشی زۆرە . هەروەک بەزمانیتریش بەرهەمی هەیەو ئێمە ئاگاداری نین . پاش ئەوە بڵاوکردنەوەی تەواوی بەرهەمەکانی پیرەمێردمان پێویستە . ئەوسا مەیدانی لێکۆڵینەوە فراوان دەبێت .

پەراوێز :

(١) «ن. ناری» ـ نەجمەدینی حاجی مەلا ڕەسووڵی دێلێژە (١٩١٠ـ١٩٦٨) شاعیرو نیشتمانپەروەری کورد ، مامی نووسەرە . زۆری نووسی، زۆر سزای لەڕێی خاکو گەلو نیشتماندادی. بەداخەوە تائێستا لەهیچ کونجێکی باسو نووسینو یادکردنەوەدا باسی نەکراوە .

(٢) دەریاچەی سەرسیروان : مەبەس گۆمی دەربەندیخانە .

(٣) پیرەمێرد خۆی، بێجگە لە ووتارو نووسینو شیعری لە ڕۆژنامەو گۆڤارە کوردییەکاندا ، دوو بەرگ ڕۆحی مەولەویو دوو بەرگ (کەمانچە ژەن)و (گاڵتەو گەپ)و «پییەسی تەمسیلیی مەحموود ئاغای شیوەکەڵ » و «مەمو زین » و «دوانزە سوارەی مەریوان »ی بەچاپ گەیاند . زوربەی ئەمانە سەر لەنوێ چاپکرانەوە . بەشی گەورەی چاپکردنەوەی ئەمانەو کۆکردنەوەو چاپکردنەوەی پەندەکانی بوو بە بەشێک لەکۆششی مەردانەی کاکەی فەللاح .

هەروەک محەمەد ڕەسووڵ هاوار شەرەفی لێدوانو ڕێکخستنیو چاپکردنی پیرەمێردی دلسۆزانە بەرکەوت .

(٤) مامۆستا عەلادین سەجادی لە « یادی پیرەمێرد »و «مێژووی ئەدەبی کوردی »دا پێش هەموو کەس باسی پیرەمێردی کردووەو نووسینەکەی ئەو یەکەم سەرچاوەی زوربەی ئەوانەن کە پاش ئەو لە پیرەمێرد دوواون . لەم مەیدانەدا نامیلکەی «پیرەمێردی شاعیر »ی فەرەیدوون عەلی ئەمین سەرنج ڕاکێشەرە .

(٥) وەک مامۆستا سەجادی مشتێکی وەک بیبلۆگرافیای دەربارەی نووسینەکانی ئەستەمووڵی پیرەمێرد دا ینێ ، دوکتۆر ئیحسان فوئادیش لە « دەفتەری کوردەوارید»ا»لەوە دوواوە .

بۆ شایەتیی مێژوو دەمەوێ لێرەدا ئەم چەند قسەیە دەربارەی پیرەمێردو ئەستەمووڵ تۆمار بکەم . زۆرجار کەباسی پیرەمێردو ئەستەمووڵ دەکرا ـ هاوەڵێکمان بە گومانەوە باسی هەموو ژیانو بەرهەمی ئەستەمووڵی پیرەمێردی دەکردو سەرچاوەی ئەو گومانەی دەبردەوە.سەر زانای مەزن تۆفیق وەهبی .

ئەمەم کەڵەکە دڵدا بوو ـ تا لە کانوونی یەکەمی ساڵی ڕابوردوودا (١٩٨١) ، لە لەندەن ، لەگەڵ برای بەڕێزو دڵسۆز مامۆستا محەمەد ڕەسووڵ هاواردا چووینە لای تۆفیق وەهبی ـ لە ماڵەکەی خۆی . من حەزم نەدەکرد لەم تەمەنو ناساغییەدا نارەحەتی بکەم . بەڵام کاکە هاوار خۆی نەگرتو باسی ئەم (گومان)ەی بۆ کرد کەمن بۆم گێڕا بۆوە . لەوەڵامدا ووتی :

ـ نەخێر وانییەو نازانم چۆن ئەو قسانە دەدرێنە پاڵ من ؟ . پیرەمێرد لەئەستەمووڵ حقووقی تەواو کرد ، تا قایمقامی « جوولە مێرگ » ئاگادارم ، بەڵام موتەسەریفیی « ئەماسیە »ی پاش هاتنەوەی ئێمەیە ـ چونکە ئەو پاش ئێمە هاتەوە .

لەڕووی نووسینیشەوە پیرەمێرد لەو گۆڤارو ڕۆژنامانەدا دەینووسی کەباسیان دەکرێت . «رسملی کتاب » «مصور محیط» ، «اقدام» .. هتد . تەنانەت زۆرجار ئێمە گاڵتەمان لەگەڵ دەکرد دەمانووت :

ـ باشبەوا دەنووسی سەر نووسەر «من ، خۆم» واتە حاجی تۆفیق ـ یا سلیمانی لی توفیق ـ بۆ وا بەگەوزە دەینووسی . پیرەمێردمان بەمەتەووڕە دەکرد .

ئەمە قسەی تۆفیق وەهبی بوو ، کاکە هاوار ڕۆژو سەعاتیشی لای خۆی تۆمارکرد . حەزم کرد ئێستا ئەمە بگێڕمەوە ، کە هەموو ئەوانەی سووچی ئەم باسەن ماون .

(٦) مامۆستا نەریمان ـ هەموو ساڵێک دوو نیشان بەتیرێک دەشکێنێ . پیرەمێرد زیندوو دەکاتەوەو « ڕۆژ ژمێر »ی کوردی ڕەوانەی باخەڵی هەزاران کورد دەکات . خۆزگە هەر ئەو ئەرکی ئەم بیبلۆگرافیابەشی دەگرتە ئەستۆ .

ڕاناو لە کرمانجی ـ پاشماوە

(کار ـ فعل)ڤە بەندە . ئەڤ بەندبوینە ژی ژ کێشانا جهناڤێت کەسی دگەل کرنان (تصریف الافعال ـ گەردانی ـ کارەکان) دیار دبیت هەر وەکی ژ نمونێت تێنە بەر رویکرن دیار دبت .

جوینا یەکێ یا جهناڤێت کەسی دگەل ڤان کرنێت (فعلێت) ژێری ب تنێ ب کار تێت .

١ ـ کرنا بوینێ (فعل الکینونه (verb to be ' د هەمی دەمان (فی کافە الازمنه) و ب هەمی ئاوایان (فی کل الحالات) .

أ ـ ئەزم . تو یی . ئوە . ژ بو یەکینی (المفرد) . ئەمن (ئەمین) . هوینن (هنگن) . ئەون . ژ بو پرینی (الجمع) .

دێ بێژی : ئەز شاگردم . تو کوری . ئەو مێرە .

ئەم شاگردن . هوین کوردی . ئەو مێرن .

ب ـ دەمێ نهو (فی الحاضر) :

ئەز دبم . تو دبی . ئەو دبە (دبت ـ دبیت) . ژ بو یەکینی . ئەم دبن (بین) . هوین دبن . ئەو دبن . ژ بو پرسی .

وەک : ئەز دبم زانا . تو دبی خورت . ئەو دبە (دبت) خوندکار .

ئەم دبن جانفیدا . هوین دبن تۆرڤان . ئەو دبن رەزڤان .

ج ـ دەمێ بۆری (فی الماضی) :

ئەز بوم. تو بویی (بوی). ئەو بو . ژ بو یەکینی .

ئەم بون (بوین) . هوین بون . ئەو بون . ژ بو پرینی .

وەک : ئەز بوم (بومە) سەیدا . تو بوی (بویە) شاگرد . هتد .

ئەم بون (بوینە) سەیدا . هوین بون (بونە) شاگرد . هتد .

د ـ دەمێ پاشی (فی المستقبل) :

ئەز دێ ببم (بم) تو دێ (ببی) ئەو دێ (بت) . ژ بو یە کینی .

ئەم دێ ببن (بین) . هوین دێ ببن (بن) ئەو دێ ببن (بن) . ژبو پرینی .

وەک : ئەز دێ ببم (بمە) جۆتیار . تو دێببی (بیە) ئاسنگر . هتد .

ئەم دێ ببن (بینە) شەڕکەر . هوین دێ ببن (بنە) بازرگان هتد .

٢ ـ کرنا نەدەرباز (الفعل اللازم) د هەمی دەمان و ب هەمی ئاوایان وەکی کرنا بوینێ .

١ ـ دەمێ بۆری ژ «هاتن»

ب ئەرێ (اثبات)

ئەز هاتم . تو هاتی . ئەو هات .

ئەم هاتن (هاتین) .هوین هاتن . ئەو هاتن .

د نەرێ (نەفیێ) دا : ئەز نەهاتم . ئەم نەهاتن . تو نەهاتی . هتد .

کو جودایی ژ ئەرێ دانانا ئالاڤێ (ئەداتێ) نەرێیە ل پێشا کرنێ .

٢ ـ دەمێ نهو ژ هاتن ب ب ئەرێ :

ئەز دهێم(٤) . تو دهێی. ئەو دهێت (هێ ـ تێ) . ئەم دهێن (دهێین) . هوین دهێن . ئەو دهێن .

ب نەرێ : ئەز ناهێم . تو ناهێی . ئەو ناهێ (ناهێت).

جودایی ژ ئەرێ دانانا ئالاڤێ (نا) یە ل پێشیا کرنێ .

٣ ـ دەمێ پاشی ژ هاتن ب ئەرێ :

ئەز دێ هێم . ئەم دێ هێن . تو دێ هێی . هوین دێ هێن .

جودایی ژ دەمێ نهو هەر ئالاڤێ (دێ)یە ل شوینا (د) .

٣ ـ کرنا دەرباز (الفعل المتعدی) ددەمێ نهو (حاضر) و دەمێ پاشی (مستقبل) .

١ ـ دەمێ نهو ژ «شکەستن» ب ئەرێ :

ئەز دشکێنم . تو دشکێنی . ئەو دشکێنە (دشکێنت)(٥) .

ئەم دشکێنن . هوین دشکێنن . ئەو دشکێنن .

ب نەرێژی : ئەز نە دێ شکێنم . ئەم نە دێ شکێنن .

١ ـ صادق بهاءالدین ئامێدی، زمانێ کوردی ، (أ) جهناڤ. رۆژی کوردستان ژمارە یەک بەرپەرێ (٣٩)ێ حزیران سالا (١٩٧١)ێ .

٢ : قەناتێ کوردو ، گراماتیکا زمانێ کوردی بونا دەرسخانا (٥ـ٨)ێ یەرڤان ١٩٦٠ ، بەرپەرێ (٩٧)ێ .

٣ : جەمال نەبەز ، زمانی یەکگر تووی کوردی .

٤ ـ دهێم ، ئەڤییە و سڤك بویە ، بویە تێم دهندە زاراندا .

٥ ـ کەسێ سێ نەدیار ب کرمانجییا بۆتانو و سەرحەدان و موشێ ، ل دوی بنگەهێ کێشانا (تصریفا ـ گەردانا) کرنا بوینێ مایە . کو (ئەوە) (دشکێنە) . هەر وەسا ژ خوارن ئەو (دخوە) ژ نڤستن ئەو (دنڤە) بەلێ کرمانجییا بەهدینا وەکی سۆرانی: دشکێنت . دخوت. دنڤت هتد .

دوێماهی هەیە

ڕەخنەی ئەدەبی ـ پاشماوە

کەواتە با لە پێناو ئەنجامێکی خۆشدا مناڵەکان هەڵنەخەڵەتێنین .. ئەدەب ـ با ئەدەبی مناڵانیش بێ ـ شەقشەقە نییە ساوایەکی پێ ژێر بکەینەوە .. مناڵ مێشکی تەڕەو نەگەییوە . . دەبێ وایان لێبکەین جار جارە بگرین .. ڕابچەنن .. تووشی دڵەخورپێ بن . . بترسن .. تا بپرسن .. لە ترسو پرسیار فێرە دەرسی تازە دەبن .. !

دوا بەشی چیرۆکەکە بناغەی هونەریو ئەخلاقی چیرۆکەکە تێک دەداو تەواو دەیشێوێنێ . . چەندە سەرکەوتوو دەبوو گەر بەو ئەنجامە کۆتایی هاتبا کە گورگەکە دیلانو داپیرە دەخوا .. ئەوسا پڕ بە پێستی پێوستو ئامانجی فێرکردن دەبوو .. بەڵام نەخێر . . چیرۆکنووس دەیەوێ مناڵان دڵخۆش بکا .. کە بەم شێوەیە لە ڕاستیو دەرسێکی جوان فەرامۆشیان دەکا . . نووسەر ڕاوچییەک پەیدا دەکا .. (کە هەرگیز پێوستیمان پێی نییە !).. ڕاوچی بۆچی .. ؟ تا دیلانو داپیرە ڕزگار بکا .. ڕاوچی گورگەکە دەکوژێ بە (کن فیکون) داپیرەو دیلان لە ناو سکی گورگەکەوە دێنە دەرێو یەکدی لە باوەش دەکەن .. دیلان دەگەڕێتەوە ماڵێ ..سەیری ئەم کوتاییە بکە :ـ « هاوڕێکانی پێشوازیان کردو دڵخۆش بوون بە ڕزگاربوونی . »

نا .. نەدەبووایە دیلانو داپیرە ڕزگار بوونایە ..ئەم ئەنجامە ناپەسندەو لە وردبوونەوەیەکی زانستیانەی دەروونی بۆ مناڵو هەروەها فێرکردنی هەڵەیەو چەوتو خەراپ دەکەوێتەوە . . دوایی ئەم کۆتاییە پتر بەلای ئەفسانەدا شکاوەتەوە

. . کەچی لە سەرەتاوە زۆر واقیعیانە هاتین .. ئەگینا چی دیلانو داپیرەی لە ناو ورگی گورگەکەوە بەسەلامەتی دەرهێنا .. ؟ !

گەر لەم ئەنجامەوە سەیری چیرۆکەکە بکەین .. چی فێرە مناڵان دەکا .. ؟ پێیان دەڵێ : ـ گوێی مەدەنێ .. هەرچەند ئێوە بێباکو گێلو کەمتەرخەم بنو . . گەر نهێنی خۆتان لای دوژمنیش بدرکێنن .. با ژیرو وردیش نەبن .. گەر لە ئەنجامی ئەوەوە بکەونە هەڵەو تەڵەوە ببن بە پارووی سەگو گورگیش ـ وەک ڕەمزەکە ـ مەترسن .. چونکە کوتوو پڕ یەکێک دێتو لە کۆتاییدا ڕزگارتان دەکا .. (وەک چۆن ڕاوچی دیلانی ڕزگار کرد .. !) کە ئەمەیان بە پێچەوانەی ئەو ئامانجە پیرۆزەیە کە پاڵمان پێوە دەنێ چیرۆک بۆ مناڵان بنووسین . . با مێشکو دەروونی مناڵ لەسەر شتە ڕاستەکان ڕابێنین .. ئەگەر چی ئەم ڕاستییە تاڵو ناشیرین بێ .. کە گەورە بوونو ئاوڕی دواوەیان دایەوە با تف لە سەردەمی مناڵی خۆیان نەکەن .. وا تێنەگەن ئەو کەسانەی کە فێریان دەکردن دەستخەڕۆیان کردن .. ئەوسا شەکەتو ماندووتر دەبن .. وەک ئێمەمانان کە زۆر جار گلەیی لەو دایکو باوکو خزمو مامۆستاو چیرۆکنووسانە دەکەین کە بە هەڵە ژیانیان تێگەیاندین ..فێریان کردین کە ژیان هەر چوار وەرزەکەی هەر بەهارە کە واش نییە.. ئەو چیرۆکنووسانەی بۆ مناڵان دەنووسن هەقە شارەزای زانستی ـ دەروون شوناسی ـ مناڵ بن . . چونکە کورد ووتوویەتی : ئەمام تا ناسکە با خوار نەبێتەوە .. ئەگینا بە گەورەیی ڕاست نابێتەوە !

ڕژێمی سوریا ـ پاشماوە

نیازێکی دوژمنن بۆ چوونە ناو بەیرووت .

هەروەها وتی هەرچەندە سەدەها کەس لە شارستانییە بێگوناهەکان کوژراون بەڵام خەڵکی گیانێکی زۆر بەرزیان هەیەو وتی ئەو ڕێکەوتنی شەڕ وەستانە کە دوژمن بڵاوی کردەوە فرۆفێڵ زیاتر هیچیتر نییە .

لە لایەکی کەیشەوە ژەنەڕاڵ موشێ لیفی جێنشینی سەرەکی ئەرکانی سوپای دوژمن وتی شەڕ وەستان لەگەڵ هێزە فەلەستینییەکانا وەکو نیێ وایە بەڵام لەگەڵ هێزەکانی سووریادا شەڕوەستاوە .

سەرچاوەیەکی فەلەستینیش ئاژانسەکانی دەنگوباسی ڕۆژئاوای بەوە تاوانبارکرد کە هێرشێکی ڕێکوپێکی فراوان دەبەنە سەر هێزی بەرگری فەلەستینیو جووڵانەوەی نیشتمانی لوبنانیو وتی ئەم ئاژانسانە دەنگوباسی درۆی وا بڵاودەکەنەوە کە گوایا بەشی زۆری بنکەکانی هێزە هاوبەشەکان کەوتوونەتە ژێر دەستەڵاتی هێزە هێرشبەرەکانی دوژمنو هیچ باسی ئەوە ناکەن کە هێزە هاوبەشەکان کەوتوونەتە عەین الحلوەدانو دەیان تانکی دوژمن لە چەندەها شوێندا بە سووتاوی دەبینرێن .

قدومی دەڵێ : ئێمە نەبەزێنراوین

سەرەکی دائیرەی سیاسی ڕێکخراوی ئازادیخوازی فەلەستینی فاروق قدومی دووپاتی کردەوە کە ڕێکخراوەکە نە لەبارەی سیاسی نە لەبارەی سوپاییەوە نەبەزێنراوەو فەلەستینییەکان هێشتا هەر خەریکی شەڕن . هەروەها وتی ئێمە بە گوێرەی بڕیارەکەی ئەنجومەنی ئاسایشی دەوڵەتان شەڕمان وەستاندوە کە داوای کشانەوەی (ئیسرائیل) لە خاورووی لوبناندا

فاروق قدومی لەو گفتوگۆیەیدا کە لەگەڵ تەلەفزیۆنی ئێن . بی . سی ئەمەریکایدا کردی داوای لە کۆمەڵگای جیهانی کرد کە زۆر بکەن لە وڵاتە یەکگرتووەکانو زایۆنییەکان بۆ ئەوەی (ئیسرائیل) هێزەکەی بکێشێتەوە نەک هەر لە خاورووی لوبنان بەڵکو لە هەموو خاکە داگیرکراوەکانی عەرەب .

هەروەها وتی ئێمە بۆیە لە لوبنانین چونکە شوێنی ترمان نییە بۆی بچینو ئێمە بە پێی ڕێکەوتنەکەی ساڵی ١٩٦٩ لە لوبناندین .

پەیوەندی پیرەوەری ـ پاشماوە

پیرەمێرد هەڵکەوتبوو وا ئەم ئەم پیرەمێردەی لەوەپاشی کوردستانی لێ دەرچوو .

وەک هەموو ئەزانین پیرەمێرد بیروباوەڕی خۆی لە چوارچێوەی هیچ کتێبێکا نەنووسیوەتەوە . بەڵام بەدرێژاییی ساڵانی ١٩٢٦ ـ ١٩٥٠ ڕۆژنامەی بووە . هەر لە (ژیان)ەوە بیگرە تا (ژیانەوە)و (ژین).. هەڵگێڕانەوەی لاپەڕەکانی ئەم ڕۆژنامانەو نووسینی بیبلیۆگرافیایەک بۆ بابەتەکانیان ، بەتایبەتی ئەوانەیان کە پیرەمێرد خۆی نووسیونیو ئەوجا ڕیزکردنی وتارو شیعرو پیاچوونەوەو وردە سەرە مەقە ستەکانی بەپێی بابەت ، بناغەیەکی پێویستو مەزنی دارشتنی قەوارەی کتێبێکی زانایانەیە لەبارەی پیرەمێردەوە . بێ بەجێهێنانی ئەم ئەرکەو بەتەنیا گەڕانەوە سەر دیوانە شیعرەکەی کە دیارە هەموو شیعرەکانیشی تیا نییە ، ناتوانین بە وردیو زانایانە لە پیرەمێرد بکۆڵینەوەو بگەین . لێرەدا ئەوەش ئەڵێم کە ئەبێ هەوڵبدرێ بایەخدارترین وتارەکانی ناو ئەو ڕۆژنامانەی پیرەمێرد خۆی بەپێی بابەت لە چەند کتێبو نامیلکەیەکی جیاجیادا لەچاپ بدرێنەوە .

مامۆستا گۆران لە وتاری لاواندنەوەکەی پیرەمێردیا هەوڵیداوە بەگوێرەی دەرفەتی ڕۆژو لە سنووری توانای وتارێکی کورتدا وەڵامی گەلێ پرسیاری سیاسیو ئەدەبیو کولتووریو کۆمەڵایەتیی لەبارەی پیرەمێردەوە داوەتەوە . بە بۆچوونی من ئەوەی مامۆستا گۆران کردوویە بۆ ئەوە دەستئەدا بکرێ بە بنەمای لێکۆڵینەوەیەکی باشو هەمەسەرەی ژیانو کاری پیرەمێرد کە لە هەموو ئەو کارانە باشترو پوختتر بێ کە تائێستا لەسەری نووسراون .

بەهۆی پاکیو دڵسافیو بێپەردەییی پیرەمێرد خۆیەوە لە سەرێکەوەو ، لە ئەنجامی چەپڕەویی مناڵانەی سیاسیی ئەو ڕۆژەشەوە لە سەرێکیکەوە ، ماوەیەک هەندێ قسەو قسەڕۆک بە دەم پیرەمێردەوە کراوەو هەندێ تومەتی دراوەتە پاڵ . پاشانیش لە سەردەمی کەفوکوڵی بێگێژو تەتەڵەی بیری نەتەوەییی ئەم ساڵانەی دواییشدا ، وەک ئەڵێن بە ١٨٠ پلە پێچەوانەی ئەو قسەو باسانەی ئەوسا ئەکران ، پیرەمێردو هەموو ناوەدارانی بیری نەتەوەیی گەیێنرانە کەشکەلانی فەلەکو تەنانەت لە مەیدانی لێکۆڵینەوەشدا کەمتر بسن ڕەخنە لێ گرتنیان بە تاوان درایە قەڵەم . من لاموایە نەک هەر لەبەر خاتری پیرەمێردو کەسانی وەک ئەو خۆیان ، بەڵکو بە مەبەستی خستنە دەستی هەڵسەنگاندنێکی زانایانەی پشت بە باری کۆمەڵایەتیو سیاسی بەستوو ، ئەبێ بەوردی لەم سەرەی ژیانی پیرەمێرد بکۆڵرێتەوەو لەبەر ڕووناکیی چرای زانستدا چەوتو ڕاستی ئەم ڕووەی ژیانی دەستنیشان بکرێ .

لە مەیدانی شیعریشدا دوو بابەتم لا مەبەستە . یەکەم ئەو هەموو شیعری دیالێکتی (گۆرانی)یە کە پیرەمێرد گردوونی بە کرمانجیی خواروو و لەگەڵ شیعری خۆی تێکەڵی کردوون . بۆ دیاریکردنی مافی هەرکەس لەم مەیدانەدا پێویستمان بە بەراوردکردنێکی وردی ئەو جۆرە شیعرە میللیيانەی پیرەمێردە لەگەڵ شیعرە لەچاپدراوو نەدراوەکانی شاعیرانی دیالێکتی گۆرانی ، تا بزانین کامەیان هیی پیرەمێرد خۆیەتیو کامەیان وەرگێڕراوەو هیی کێیە .

دووهەمیش ئەو هەڵە (عەرووزی) یانەیە کە بەداخەوە لە کتێبەکەی کاک موحەممەد ڕەسووڵ هاواردا کەوتوونەتە شیعرەکانی پیرەمێردەوەو زۆربانیان لەنگ کردووە . بەڵکو زیاد لەمە کاکە حەمە گەلێ جار لە نووسینەوەی چامەو چەکامەکانا بەیتیشی پەڕاندووە . بۆ ئەم مەبەستە دەستەو دامێنی بنەماڵەی پیرەمێرد ئەبەم دەسنووسەکانی وەک بیبیلەی چاوەکانیان ئاگاداری بکەن تا لە هەڵێکا کەسێکی لێهاتوو بەراوردێکی وردی چاپو دەسنووسەکان ئەکاو چاپێکی نوێی سەرجەمی دیوانەکەی (کە هەموو جۆرە شیعرەکانی تیا بێ) ـ ئامادە ئەکا .

خۆ پاراستنی جەڵدەکانی ڕۆژنامەکانیو ئەو کەلوپەلەی لە قەڵەندەرخانەکەیا بەکاری ئەهێنانو پاشماوەی مەکینەی چاپەکەی ، تا ڕۆژێ بۆمان هەڵئەکەوێ مووزەیەکی میللیی لەسەر گردی مامەیارە بۆ دروست ئەکەینو هەموو ئەوشتانەی بۆ ئەگوێزینەوە ، ئەوە قەرزێکی پیرەمێردە بەسەر هەموو گەلی کوردەوەو بەتایبەتی لە ئەستۆی بنەماڵەی پیرەمێرددا .

ئیتر سڵاوی وەفا بۆ گیانی پاکی پیرەمێردو هەموو ئەوانەی بە ڕێی پیرۆزی خزمەتی گەلو نیشتمانو شارستانەتیو بیری نوێدا چییان لە دەست هات درێغییان نەکرد .

لەبەر ڕووناکی ـ پاشماوە

مەبەستێکیتر دادگەی خەڵکو گەلە ، دیارە ئاخوند ئەزانێت ئەزانێت ئەگەر بێتو بکەونە دەستی گەلو بکەونە گیری دادگەی ئەمخەڵکە چەوساوەی بەشخوراوەیە ، بێگومان هەقوحسێبی گەل زۆر لەهەقوحسێبەکەی خاڵخاڵی گرانترو سەختترە،جاکەوابو ئێستە ئەمڕژێمە ناڵەبارو ناکلۆکارەی کە بەهیچ کنجێک لەگەڵخواستەکانی گەلانی ئیرانو مەرحەلەی مێژوییو پێشکەوتیزەمانا یەکناگرێتەوە ، شەڕی مەرگوژیان ئەکات ، وەئەزانێ هەرکەبارییئێستەی ئێران گۆڕا ، دیارە کەئەوانیش گۆڕئەکرێن ، جابەمجۆرە دەرئەکەوێ کەڕاپەڕینی ئێستە گەلانی ئێران ڕاپەڕینی دادە لەدژی ستەم، ڕاپەڕینی پێشکەوتنە لەدژی پاشکەوتنو کۆنەپەرستی، ڕوناکییە لەدژی تاریکی، ڕاپەڕینی سیوچوارملیون کەسە لەدژی سێصەدهەزار دەسبڕی خوێنمژی عەوامخەڵەتێنی مێشکئوشکی خەرافاتپیشە ، وەئەوڕۆژەی کە هەڵخڵەتاوانو فریودراوان چاوبکەنەوەو ئەم دەسبڕانە بناسنو پاڵبدەن بەزۆرایەتی گەلەوە زۆرنزیکە ، کە هۆزی ئاخوند ، یان توندبکرێنەوە لەکونجی حوسەینییەکان ، یان هەڵواسرێن بەداری تەلەفۆنو کارەباکانەوە .

Institut Kurde de Paris

● ئەی سەرکردە ...

لە باوەشی گەرمی تۆدا گۆش کراین و تۆ فێرە خۆشەویستی خاکت کردین ، فێری ئەوەت کردین کە بین بە گەڵ بۆ سەر گۆڕی شەهیدەکانمان و ستایشی ئازایەتیان بکەین ...

فێرت کردین هەر لەگەڵ لە دایك بوونماوە ئاشتیمان خۆش بوێ و گۆرانی بۆ بڵێینەوە فێرت کردین پشتگیری هەموو منداڵانی زۆرلێ کراوی جیهان بکەین .

● ئەی سەرکردە ..

شەوانە کە گوێمان بە داستانی سەرکەوتنەکانی گەلی ئاشنا دەبێتەوە پێدەکەنین و چەپڵەی ئافەرین دەکەینە دیاری بۆ جەنگاوەرە ئازاکانمان ...

بە منداڵانی هەموو دنیای رادەگەیەنین ، ئێمە خاوەنی پەیامی پیرۆزی دوڵاتین .. ئاشتیمان دەوێ و سروودی بۆ دەڵێین ...

● چاوچنۆکەکانی تاران گەیشتوونەتە ئەو راستی یە کە دەبێت بروخێن ، چونکە گڕی بڵێسەی ئاگری شۆڕشی گەلانی ئێران هەر لە بەرز بوونەوەدایە .

هام وەسمان

زانست

بەکارهێنانی تیشکی رۆژ

کاتێك ئاسمان سایەقە دەبێت و بای تابێت چاکتر وایە تیشکی رۆژ لەم ماوەیەدا بەکاربهێنرێت چونکە هۆیەك نی یە ئەم تیشکە بگرێت .

ئەمەش یەکەم تاقی کردنەوە نی یە بۆ بەکارهێنانی تیشکی هەتاو لەئاسماندا بەڵکو لەکاتی گەشتی ئاسمان ساڵی ١٩٥٨ تیشکیان بەکار هێناوە بۆ بەڕێوەبردنی دەزگای ناردنی (ارسال) رادیو بەهۆی بەکار هێنانی شانەکانی رووناکی سەر مانگی دەستکردەوە .

لە دەرەوەی سنوور ...

ڤانیسا رید گریف دژی جیاوازی رەگەزایەتی دەجەنگی

ئەکتەری ناوداری سینەماو پارمەتیدەری مەسەلەی فەلەستین ڤانیسا رێدگریف هەرایەکی زلی نایەوە کە بڕیاریدا دەوری « ڤانیا ڤینۆلۆن » ی کچەجوو ببینێ لە فلیمی « پشوویەکی ئۆرکیسترا»دا .

لە چاوپێکەوتنێکدا لەگەڵ رۆژنامەنووساندا ڤانیسا رێدگریف وتی : «هێرشێك بەرامبەرم هەیە بۆ ئەوەی نەهێڵن ئیش بکەم و دەمم بگرن و لە نیویۆرکیشدا هەڕەشەی کوشتنیان لێ کردم . هەروەها هەڕەشەیان لەوانەی تریش کرد کە لە فلیمەکەدا بەشداری دەکەن و لە خێزانەکانیشیان » .

هەروەها وتی زایۆنیزم ئایدیۆلۆژی یەکی رەگەزپەرستە بەڵام من هەر بەردەوام دەبم لە خەباتا لە پێناوی مەسەلەی فەلەستین و جووڵانەوە ئازادیخوازەکانی سلڤادۆرو نیکاراگواو ئایرلاندو وڵاتەکانی تری ئەمریکای لاتینی دا .

ڤانیسا ئێستە لە ماڵێکی مامناوەندیدا دەژی لە یەکێ لە گەڕەکە میللی یەکانی لەندەندا لەگەڵ سێ کچەکەی و پریچاردسنی مێردیا .

جیهانی رەنگاورەنگ ... جیهانی رەنگاورەنگ

خاتو چاپلن لە ڤیەننادا

خاتو چاپلن ژنی هونەرمەندی پایەبەرزی کۆچ کردوو چارلی چاپلن گەیشتە ڤیەننای پایتەختی نەمسا بۆ بەشداری کردن لە کردنەوەی ئاهەنگی « چاپلن »دا کە لەم دواییەدا لەوێ گێڕرا .

خاتو چاپلن بە میوانی دەوڵەت دانراو چەندەها ئاهەنگی لەبەرکراو پاشی یەکەم دومایشی ئاهەنگەکەیش لە کۆشکی «بلافیسین»دا لە پایتەختی نەمسا پێشوازی کرا بۆ ئەوەی چاوی بە کەسە نەمساوی و جیهانی و هونەری یەکان بکەوێ .

یەکەم فلیمیش کە شەوی کردنەوەی ئاهەنگەکە پیشاندرا فلیمی «شەر لەسەر ئاڵتوون»بوو کە یەکێکە لەو فلیمە بێدەنگانەی چاپلن کە تا ئێستا خەڵك دێننە پێکەنین .

خاوەنی ١٠٠ ملیۆن قەوان

شاری پاریس هەر لە ئێستەوە خۆی بۆ پێشوازی کردنی کچە ئەستێرەی گۆرانی بێژی سۆڤیاتی ئەلآبۆجەچیفا ئامادەدەکا کە بڕیارە لە کۆتایی ئەم مانگەدا بگاتە پاریس و لەسەر تیاتری بەناوبانگی « ئی لیمپیا » گۆرانی بڵێ .

ـ ئەلآبۆجاچیفا ٣٢ ساڵ تەمەنیەتی و ژمارەی قەوانە فرۆشراوەکانی گەیشتوەتە ١٠٠ ملیۆن قەوان و تا ئێستە بازاڕی رۆژئاوا ژمارەی وای بەخۆیەوە نەبینیوە .

پەندەکانی خاڵەو سەرنجێك

محمود زامدار

(ئەخۆل)ی شاعیر ئاوا بۆی ئەلاوێتەوە :

خاڵە ، مروی ، نامرێ هەرگیز لەگیانی میللەتا
ناوی تۆ نیشانی تۆ ، کرداری بێپایانی تۆ
بو بەنەخشی بەرد لەدڵدا ، زەحمەتە کوێر بێتەوە
یادگارو رەمزو ناوی (ژین)ی تۆ بۆ (ژیان)ی تۆ ..

● × ●

(گۆران)ی گەورەش واتەنی : « لەهەر سەرێکەوە لێکی بدەینەوە ، کەتۆ پێویستی عومرێکی درێژی هەشتا ساڵیت زۆر باشی بەجێ هێنا ... »

بەڵێ : پیرەمێردی (٨٠) ساڵی هەوڵ و رەنج و خزمەت و ووشەو هەڵوێست .. پیرەمێردی (ژین)و (ژیان)و رۆژنامەنووس .. پیرەمێردی (نەورۆز) و (مامەیارە) و (دوانزەسوارە) پیرەمێردی (مەولانا خالید) و (مەولەوی)و (محوی) کەلەپووری زیندوو .. پیرەمێردی (مەم وزین) و (کەمانجەژەن)ی وەرگێر .. پیرەمێردی (گاڵتەوگەپ) و دەرزی ئاژنکەرو دڵفراوان و چاوسوور .. پیرەمێردی رەمزو نیشانەی کوڵنەدان وکورد .. گەر ئەم هەموو (پیرەمێردانە) بخرێتە تای تەرازووێکەوە ، ئەوا بێگومان ـ بەڕای خۆم ـ تای تەرازووی پیرەمێردی خاوەن (١٢) هەزار پەندی رەسەنی کوردی و لەم قاڵبە شیعری یە سەارو رەوانەدا ، دەجار سەنگتر ئەبێت : چونکە هیچ سۆزو هەشتێکی . تاقەکەسانە نیەو بۆی نالوێ ، بگاتە هەست و نەست و سۆزوگودازی پاك و ئەدەبیات و کەلەپووری زیندووی خەڵکی روحسووك و سادە .. بەرهەمێکەو مێژوو دایهێناوە ، بانوراماییکەو دائەکشێتە نێو هەموو خەون و رووداوەکانی ئەم نەتەوەیەو وەك «شەبەق» رەنگ ئەداتەوە .. هەربۆیەشە ئەم (پیرەمێردە) ـ دیسان بەڕای خۆم ـ لە (پیرەمیردەکانی تر) گەورەترو درەوشاوەترە.. لایشم وایە گەر شارەزایەکی لێهاتوو بێت و بازنەی مەردانەی خۆی بۆ ئەم کارە مێژوویی یە هەڵکات .. گەورەترین خزمەت ـ نەك هەر بەخاڵە پیرەمێرد ئەگەیەنێ ـ بەڵکو ئەبێتە مایەی تێرامان و وردبوونەوەیەکی زۆر قووڵ لەرەوتی جووڵانەوەی زەوقی میللی لەلایەك و لە سەرجەمی رەوتی ووشەی سەرفرازی کوردی و کاروانی رۆشنبیری ی کوردی لەم شەست حەفتا ساڵەداو پەردەی دەیان رازو نیازی هەمەجەشنەش سەرەنداز ئەکاتەوە .. من لام وایە (پیرەمێردەکانی تر) زۆر خزمەتیان کراوە ، کەچی ئەم (پیرەمێردە) بەغەیری سەرەقەڵەمی نێرەو ئەوێ نەبێ هیچی بۆ نەکراوە .. ئەی ئەبێ (لاوێك) یا (پیرەمێردێك) یا (جوامێرێك)ی شارەزاو رەسەن نەبێ ئەم کارە بەرزەمان بۆ رابەڕێنێ .. چاوەنۆڕین .. !!

جیهانی منداڵان

چیرۆك چۆلەکە

● عەزیز رەشید حەریری ●
لە عەرەبییەوە کردوویەتی بە کوردی

بەیانیەکی زوو دایك و باوکی سەیران و براکانی لە ناو باخچەی ماڵەکەیاندا دانیشتبوون ، لە ناکاو بێچوە چۆلەکەیەك کەوتە خوارەوە ، سەیران خێرا رای کردوو گرتی ، بەڵام کە بینی بریندارە هاواری کردوو گووتی :

« ئای خۆ ئەوە هەموو گیانی خوێنە ! »

ـ دایکی و باوکیشی کە بینیان قسەکەی سەیران راستەو چۆلەکە بریندارە ، زوو هێنایان و خستیانە نێو قەفەزێکەوە بۆ ئەوەی بەڵکو تاوێ بحەسێتەوەو بێتەوە هۆش خۆی .

ـ ئەوسا سەیران لە دایکی نزیك بووەوەو پێی گووت :
« دایە گیان ، تۆ بڵێی ئەم چۆلەکەیە دەنووك باوێژێ ؟ »
دایکی گووتی :
« نەخێر کچم ، چۆلەکە تەیرێکی جوانو بەستەزمانە دەنووك لە کەس نادات و ئازاریش بە کەس ناگەیەنێ »

● سەیران گووتی :
« ئەی کە وایە منالان بۆ ڕاوی دەکەن و دەیکوژن » ؟

● دایکی گووتی :
« کچە شیرینەکەم ، ئەوانەی ڕاوی دەکەن منداڵی بچوکن و تێ ناگەن » .

● سەیران و دایکی هەر بەم قسانەوە خەریك بوون هەرکە چۆلەکەکە بە هۆش هاتەوەو دەستی بە یاری کردن و جووکە جووك کرد .

● سەیران کە بینی چۆلەکەکە بە هۆش هاتۆتەوە رووی کردە دایکی و پێی گووت !

« دایە گیان ، ئایا ئەمو چۆلەکەیە هەر لە ناو ئەمو قەفەزەدا دەهێلیتەوە ؟ ! »

● دایکی گووتی :
« نەخێر رۆلە گیان ، پاش تاوێکی تر بەرەڵلای دەکەم ، بۆ ئەوەی بگەڕێتەوە هێلانەکەی خۆی » .

● ئینجا سەیران گووتی:
« دایە گیان ، تۆ بڵێی کە بگەڕێتەوە ، ئیتر دایکی وەکو جاران خۆشی بوێت؟ »

● دایکیشی گووتی :
« بێگومان سەیران گیان ، من چۆن تۆم خۆش دەوێ دایکی ئەویش ئاوا ئەوی خۆش دەوێ » .

● سەیران هەرکە ئەو قسەیەی بیست ، رووی کردە دایکی و گووتی :
« دایە گیان ، جاکە وایە با ئازادی بکەین ، بۆ ئەوەی بگەڕێتەوە لای دایکی و بە یەکتری شاد ببنەوەو خۆشەویستیەکەیان هەروەکو جاران گەرم و بەردەوام بێت » .

● ئیتر دایکی سەیران هەردووکیان لە باخچەی ماڵەکەیاندا وەستان و چۆلەکەکەیان هێناو بە دەم زەردەخەنەیەکەوە بەرەو ئاسمانیان هەڵداو ئازادیان کرد ، بەڵام بۆ دور کەوتنەوەی چۆلەکەکەیش زۆر بە پەرۆشەوە بوون...

لە رۆژی رۆژنامەنووسی عێراقدا

رۆژنامەی کوردی و پارشە رۆژی گەشتر

لە رۆژی رۆژنامەنووسی عیراقدا

ئەم وتەیە بەرێز بەڕێوەبەری گشتی دەزگاکەمان سەرەك نووسەری ((هاوکاری)) مامۆستا مصلح مصطفى لە رادیۆی کوردی یەوە بە بۆنەی بیرەوەری ١١٣ ساڵەی رۆژنامەنووسی عیراقەوە ئاراستەی کردو لەم بۆنەیەدا ، وا دەقەکەی لە ((هاوکاری)) بڵاو دەکەینەوە .

گوێگری ئازیزی کورد :

مانگێك و پترە ، ئەم دەزگایەی ئێمە ، دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی ، بۆ یەکەمجار لە مێژووی رۆژنامەگەری کوردیدا ، گەورەترین پیشانگەیەکی بۆ یادی (٨٤) ساڵەی تەمەنی درێژی رۆژنامەگەری کوردی و سەرهەڵدانی یەکەم رۆژنامەی کوردی ، رۆژنامەی (کوردستان) لە ساڵی ١٨٩٨دا ، کردەوە .. بەمەیش ئەمەکداری و وەفاداری خۆی بەرامبەر بەو کەڵە رابەرو رۆژنامەنووس و ئەدیب و قەڵەم بەدەست و رۆشنبیرانە ، دووپات کردەوە ، لە هەمان کاتیشا ئەوەیشی سەلماند کە : ئەگەر جاری جاران و لە قۆناغی جیاجیای رەوتی رۆشنبیری ی کوردیدا ، بە هەزاران دەر دەسەری و کوێرەوەری و ژان و ئازارەوە (رۆژنامەیەك) یا (گۆڤارێك) سەری هەڵئەداو زۆریشی پێ نەچوو ، سەری ئەنایەوەو ئەچووە نێو ئەرشیفی یادو بیرەوەری یەوە .. ئەوا بێگومان لەم سەردەمەلە سەردەمی شۆڕشی پیرۆزی ١٧ـ٣٠ تەموزی ئەمردا ، مەودایەکی فراوان لە بەردەم جووڵانەوەی رۆشنبیری ی کوردی وچاپەمەنی کوردی و رۆژنامەگەری کوردی کراوەتەوەو دەیەها گۆڤارو رۆژنامە ، بەتایبەتیش رۆژنامەی (هاوکاری)و هەردوو دەستە خوشکی گۆڤاری (بەیان)و (رۆشنبیری نوێ) لەم بوارەدا دەوری خۆیان ، دەوری مێژوویی خۆیان بۆ کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان ئەگێڕن .. لە سوچێکی ترەوە ، رەنگی کاری مرۆڤانەی سەرکردایەتی حیزب و شۆڕش ئەرێژن .. بەڵێ : گوێگری ئازیز : ئێستا کاری رۆژنامەگەری کوردی لەوپەڕی جۆش و خرۆشدایەو لەگەڵ هەموو گۆڤارو رۆژنامەکانی عیراقی خۆشەویستمان و لە پێناوی بەدی هێنانی ئامانجەکانی شۆڕش لە برەودایە ..

هەر لەم هەڵوێستەیەشدا .. لەم رۆژانەشدا کە سەرجەمی رۆشنبیران و رۆژنامەنووسانی عیراق یادی (١١٣) ساڵەی رۆژنامەگەری عیراق و دەرچوونی یەکەم ژمارەی رۆژنامەی (الزوراء)ی بەغدایی ئەکەنەوە.. ئێمەش بەناوی دەزگاکەمان و بەناوی رۆژنامەو گۆڤارەکانمان و بەناوی رۆژنامەنووسانی ئەم دەزگایە ، پیرۆزبایی یەکی گەرم لە هەموو رۆژنامەنووسانی برا عەرەبەکانمان ئەکەین ، بەڵێنیش تازە ئەکەینەوە ، کە قەڵەمی کوردی و رۆژنامەو گۆڤاری کوردی ، هەمیشەو بەردەوام بێ بە هاوڕازو هاوشان و هاوئەرکی قەڵەمی عەرەبی و رۆژنامەی عەرەبی ، لە عیراقی ئاشتی و برایەتی و خۆشەویستیا، عیراقی رۆشنبیری و داهێنان و بنیادنان .. عیراقی هەردوو گەلی برای کوردو عەرەب ...

سڵاو لە یادی (١١٣) ساڵەی رۆژنامەگەری عیراقی و پیرۆزباییش لە هەموو لایەك .

مصلح مصطفى جەلالی
بەڕێوەبەری گشتی دەزگای روشنبیری ی و بڵاوکردنەوەی کوردی

شیعر بۆ منداڵان

ـ لەتیف هەڵمەت ـ

دارستان

دارستان سوودی زۆرە
باسی دەکەم بەنۆرە
ئۆکسجین پەیدا دەکات
پیت و پێز بە خاك دەدات
بەری رەشەبا دەگرێ
رەژووی لێ دروست دەکرێ
میوەمان پێدەبەخشێ
چیاکانمان دەنەخشێ
دارستان سوودی زۆرە
بۆم باس کردن بە نۆرە

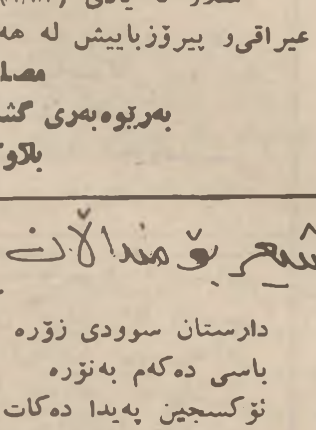

بەناز

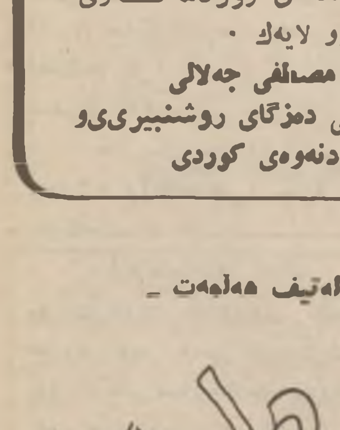

تەرزە حسین

هاوكاری

دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
بەغداد / شەقامی الخلفاء / مەیدانی خەلانی

تەلەفون
٨٧٥٧٩٥
پێنج خەت

Institut kurde de Paris